

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
VALSTSTIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA**

Reliģisko svētku statuss Latvijā

Maģistra darbs

Autors: Dana Dolženko
Studenta apliecības Nr. dd11082
Darba vadītājs: prof. Ringolds Balodis

RĪGA 2019

ANOTĀCIJA

Maģistra darbā „Reliģisko svētku statuss Latvijā” ir pētīti jautājumi, kas saistās ar svētku dienu tiesisko regulējumu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Maģistra darba mērķis ir izvērtēt spēkā esošo regulējumu par svētku, atceres un atzīmējamajām dienām. Lai sasniegtu mērķi ir nepieciešams izvērtēt svētku dienu tiesisko regulējumu no valsts pirmās neatkarības laika līdz mūsdienām un salīdzināt svētku dienu tiesisko regulējumu citās valstīs. Pētījuma rezultātā iegūtā informācija ļaus labāk izprast un izanalizēt iespējamus grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamajām dienām”. Tēma šobrīd ir īpaši aktuāla, ņemot vērā to, ka kopš 1990. gada katras Saeimas deputāti iesniedz identiskus likumprojektus, kuru mērķis ir atzīt par svētku dienu 7. janvāri - pareizticīgo Ziemassvētkus.

Maģistra darbs strukturēts trijās nodaļās ar apakšnodaļām. Pirmajā nodaļā izvērtēts svētku dienu vēsturiskais un spēkā esošs tiesiskais regulējums. Otrajā nodaļā pētīta svētku dienu problemātika ar reliģijas aspektu svētku dienās. Trešajā nodaļā ir sniegti iespējamie problēmas risinājumi. Maģistra darba noslēgumā izdarīti secinājumi un sniegti priekšlikumi par nepieciešamajiem tiesību normu grozījumiem, lai nodrošinātu efektīvāku un atbilstošāku svētku dienu regulējumu Latvijā.

Atslēgvārdi: svētku dienas; atceres dienas; atzīmējamās dienas; reliģija.

ABSTRACT

The Master's Paper "The Status of Religious Holidays in Latvia" examines issues related to the Legal framework for public holidays in conformity with the requirements of regulatory acts in Latvia.

The aim of the Paper is to assess the current regulation on public holidays, remembrance days and observance days. To achieve this aim it is necessary to analyse the legal framework for public holidays within the period starting from the First Independence up to the present times as well as to compare the effective regulation on public holidays in other countries. The obtained results of the research allow for a better understanding and through analysis to possible amendments to the Law on Holidays, Remembrance Days and Observance Days. The subject is of high topicality at the moment as the bill on recognising the 7th of January, which is Orthodox Christmas, as a public holiday has been brought before the Saeima (the Parliament of Latvia) since 1990s.

The Master Paper consists of three chapters with subchapters. Chapter 1 examines the historical and effective Legal framework for the public holidays. Chapter 2 explores religious aspects of the public holidays. Chapter 3 provides an overview of the issues brought forward by the previous Saeimas when debating the bill in question. The final part of the Paper contains conclusions and suggestions regarding necessary amendments to the legal norms in order to ensure a more balanced and relevant regulation on public holidays in Latvia.

Keywords: holidays; remembrance days; observance days; religion; Saeima.

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	5
1. Vispārīgs svētku dienu regulējums Latvijā	8
1.1. Pirmā neatkarības laika svētku dienu regulējums.....	8
1.2. 1990. gada likums par „Par svētku un atceres dienām”.....	11
1.3. Svētku jēdziens, kas izriet no likuma.....	13
1.4. Atceres dienas.....	21
1.5. Atzīmējamās dienas.....	24
2. Problēmas aktualitāte svētku dienu regulējumā ar reliģijas aspektu	27
3. Problēmu iespējamie risinājumi	63
KOPSAVILKUMS	66
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	69

IEVADS

Izvēlētais maģistra darba izpētes temats ir reliģisko svētku statuss Latvijā. Reliģisko svētku dienu statuss nav pētīts Latvijas tiesību zinātnes literatūrā, kā arī tiesu praksē šis jautājums ir aplūkots minimāli. Temata aktualitāti raksturo aktīvā Saeimas deputātu prakse, kā arī sabiedrības neapmierinātība ar valsts svētku dienu noteikšanu Latvijā. Darba autore uzskata, ka svētku dienu normatīvais regulējums nav efektīvi un atbilstoši izstrādāts Latvijas iedzīvotāju interesēm.

Latvijā šogad oficiālo svētku brīvdienu statuss ir 16 dienām un svētku dienu izcelsme ir dažāda. Tomēr svētku dienu regulējumam jāatbilst Latvijas iedzīvotāju interesēm un uzskatiem. Svētku dienu noteikšanas problemātika ir sastopama arī citās Eiropas Savienības valstīs, jo reliģiskās svētku dienas atbilst konfesiju ticībai un uzskatiem. Darba autore uzskata, ka reliģisko svētku dienu noteikšana valsts līmenī ir atkarīga no noteikta valsts un baznīcas attiecību veida. Latvijas likumdošanā valsts un baznīcu attiecību jautājums tiek skatīts kopš Latvijas Republikas Satversmes¹ un Likumu par darba laiku² pieņemšanas brīža, kurš regulēja Latvijas iedzīvotājiem darba un svētku dienu laiku. Pēc autores domām, svētku dienu regulējums ir viens no sabiedrības kārtības³ noteikumiem, kas nodrošina normālu sabiedrības pastāvēšanu un kontroli darba tiesiskajās attiecībās. Sabiedrībai ir nepieciešamas normas, kas viņus ierobežo, pretējā gadījumā sabiedrībā pastāvētu nedrošība.

Viens no sabiedrības pienākumiem ir atsevišķās svētku, atceres un atzīmējamās dienās Latvijas iedzīvotājiem izkārt valsts karogu pie piederošās dzīvojamās ēkas, kas norāda uz sabiedrības kārtības regulējumu. 2015. gadā 2. jūlijā Satversmes tiesa pieņēma spriedumu⁴ „Par Latvijas valsts karoga likuma⁵ 7.panta pirmās un otrās daļas un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa⁶ 201.43 panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 100. pantam”, kas liecina par to, ka Latvijas valsts karogs pie ēkām jāizkar 1.maijā, 4.maijā, 21.augustā, 11.novembrī un 18.novembrī. Pienākums gan svētku dienās, gan sēru dienās novietot karogu

---

¹ Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 7. novembrī [01.01.2019. red.]

² Likums par darba laiku. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 24. martā [24.03.1922. red.]

³ Sabiedriskā kārtība – tiesību normām un sadzīves noteikumiem atbilstoša kārtība sabiedrībā, kas nodrošina iestāžu, uzņēmumu un organizāciju netraucētu darbību, cilvēku mierīgu dzīvi, darbu un atpūtu, kā arī īpašuma un citu tiesību un interešu aizsardzību.

⁴ Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija spriedums lieta Nr. 2015-01-01. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2015-01-01_Spriedums.pdf [aplūkots 2019. gada 15. septembrī]

⁵ Latvijas valsts karoga likums. LV likums. Pieņemts: 2009. gada 29. oktobrī [01.10.2018. red.]

⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. LV likums. Pieņemts: 1984. gada 7. decembrī [01.07.2019. red.]

atbilst Satversmei. Tas ir pienākums, kas veicina valstisku apziņu un izrāda cieņu valsts konstitūcijai. Taču sods par karoga novietošanu neatbilst Satversmei. Izņēmuma gadījumos šāds sods var būt, taču arī tad likumdevējam šāds gadījums ir jāpamato. Lietā “Par Latvijas valsts karoga likuma 7. panta pirmās un otrās daļas Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.43 panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 100. pantam” tika atzīts, ka Latvijas valsts karoga novietošana pie fiziskās personas piederošas dzīvojamās ēkas ir viena no vārda brīvības izpausmēm. Līdz ar to privātpersona nebūs sodīta par karoga neizkaršanu svētku vai piemiņas dienā. Personai ir rīcības brīvība, lai gan valsts ir tiesīga to kontrolēt. Līdz ar to pēc autores domām, svētku dienu regulējums ir viens no sabiedrības kārtības noteikumiem.

Pētījuma mērķis ir, analizējot plašu speciālās literatūras un konstitucionālo tiesību avotu, tai skaitā konstitucionālo tiesu spriedumu klāstu sniegt iespējamus risinājumus svētku dienu regulējuma pilnveidošanai.

Maģistra darba mērķa sasniegšanai darba autore izvirza šādus uzdevumus:

1. saskaņā ar normatīvajiem aktiem, analizēt svētku dienu tiesisko regulējumu no pirmā neatkarības laika līdz mūsdienām;
2. izpētīt pirmā neatkarības laika, padomju sociālistiskās republikas laika un otrās neatkarības laika ietekmi uz svētku dienu tiesisko regulējumu mūsdienās;
3. analizēt likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” grozījumu veikšanas kārtību;
4. izpētīt noteikto Valsts un Baznīcas attiecību veida ietekmi uz svētku dienu tiesisko regulējumu Latvijā un salīdzināt ar citām valstīm;
5. pētīt Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Latvijas tiesu praksi, kā arī tiesības uz reliģiskās pārliecības brīvību Latvijā, tostarp apskatīt dažādus Satversmes 99.panta pārkāpuma gadījumus;
6. analizēt un salīdzināt dažādu valstu svētku dienu tiesisko regulējumu, pastiprināti pievēršot uzmanību Eiropas Savienības valstīm, kurām Valsts un Baznīcas attiecību veids atšķiras no Satversmes 99. pantā noteiktā valsts un baznīcas attiecību veida Latvijā. Šī uzdevuma sasniegšana palīdzēs maģistra darba pēdējās nodaļas izstrādē;
7. izteikt priekšlikumus apzināto problēmu risināšanai praksē.

Maģistra darba mērķa sasniegšanai un izvirzīto uzdevumu izpildei, darba autore izmantoja šādas pētījumu metodes:

1. vēsturiskā metode, lai noskaidrotu svētku dienu tiesiskā regulējuma attīstību un būtību;
2. analītisko metodi, lai izpētītu literatūru (gan latviešu, gan ārvalstu), normatīvo regulējumu un tiesu praksi un secinātu būtiskāko;
3. salīdzinošo metodi, lai izpētītu svētku dienu tiesisko regulējumu dažādos laika posmos un valstīs;
4. induktīvo un deduktīvo metodi, lai apkopotu secinājumus par normatīvo aktu un tiesību normu piemērošanu dažādos jautājumos, kas saistīti ar svētku dienu tiesisko regulējumu.

Maģistra darba saturs ir vērtējams, kā teorētisks pētījums, kurā ietverts tiesu prakses vērtējums saistībā ar svētku dienu tiesisko regulējumu darba tiesību kontekstā.

Maģistra darbs strukturāli sastāv no trim nodaļām. Nodaļas ir iedalītas vairākās apakšnodaļās, kurās atspoguļota svētku dienu tiesiskā regulējuma būtība, pieņemšana saistībā ar reliģiju. Kopsavilkumā, pēc teorētiskā pētījuma veikšanas, norādīti galvenie darba autores secinājumi.

1. Vispārīgs svētku dienu regulējums Latvijā

Pirms iedziļināties spēkā esošajā normatīvajā regulējumā par svētku dienām un sniegtu priekšlikumus tā uzlabošanai, ir nepieciešams izprast tos vēsturiskos un politiskos apstākļus, kas ir ietekmējuši svētku atzīšanu likumā. Šajā nodaļā tiks veikts teorētiskais ieskats par to, kā attīstījās svētku dienu tiesiskais regulējums no pirmā neatkarības laika līdz mūsdienām. Tāpat tiks izpētīti iesniegtie grozījumi likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” Saeimā atbilstoši svētku dienas ietekmes faktam: reliģija, vēsture un cits fakts.

Latvijas Republika ir dibināta 1918. gada 18. novembrī un lai gan *de iure*, balstoties uz nepārtrauktības doktrīnu savu darbību nav pārtraukusi, faktiski bija okupēta vairāk kā piecdesmit gadu, un atjaunojusi savu faktisko darbību vien 1990. gadā. Likumdevējs normatīvajā regulējumā, kas tika pieņemts, ir acīmredzami iekļāvis šī atmodas perioda cerības un vēlējis arī tajā redzēt saikni ar pirmo neatkarības laiku.

Svētki – svinību diena (dienas), ko valsts vai kāda sabiedrības daļa noteikusi par godu kādam izcilam notikumam (tie var būt gan valsts svētki, gan reliģiskie svētki).⁷ Svētku dienu regulējums attīstījās atbilstoši sabiedrības interesēm un saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Svētku dienu regulējums ir viens no sabiedrības kārtības noteikumiem, kas nodrošina normālu sabiedrības pastāvēšanu un kontroli. Sabiedrībai ir nepieciešamas tiesību normas, kuras varētu sabiedrību ierobežot, pretējā gadījumā sabiedrībā pastāvētu nedrošība. Svētku dienu regulējums ir saistīts, gan ar darba tiesībām, gan ar baznīcas tiesībām, gan ar konstitucionālajām tiesībām. Šis jautājums aptver ļoti daudz un dažādu aspektu. Katrā valstī ir dažāda svētku dienu atzīšanas kārtība. Daudzās valstīs liela ietekme ir tiem lielajiem vēsturiskajiem notikumiem, kas ir šīs valsts dibināšanas pamatā. Latvijas valsts izveidošanas politiskie, vēsturiskie un tiesiskie aspekti bez šaubām ietekmēja arī to svētku normatīvo regulējumu, kas Latvijā bija spēkā līdz pat Padomju Savienības okupācijai. Reliģiskie svētki ir noteikti pamatojoties uz valsts un baznīcas attiecībām.

1.1. Pirmā neatkarības laika svētku dienu regulējums

Pirms sanāca pirmais Latvijas Republikas vispārējās, demokrātiskās vēlēšanās ievēlētais parlaments – Satversmes sapulci Tautas padome pieņēma likumu „Par valdības un

---

⁷ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 1060. –1061. lpp

pašvaldības iestādes svinamām dienām”.⁸ Likuma mērķis bija regulēt valsts pārvaldes un pašvaldības darbinieku darba dienas un svētku dienu laiku. Tiesību akts ietvēra visas svinamās dienas, piešķirot tām oficiālu brīvdienu statusu. Interesants fakts, ka likums absolūti nerunāja par atceres dienām, kurās notika godināšana vai atmiņa par kādu konkrētu personu vai notikumu, lai gan mūsdienās pastāv atsevišķa tiesību norma par atceres dienām un mūsdienās šis likums nav spēkā. Kā arī šī likumā noteiktās svinamās dienas nav atpazīstamas mūsdienās⁹.

Satversmes Sapulces kopsēdē 1921. gada 30. septembrī pieņēma jaunu likumu „Par mācību un svētku dienām skolā”¹⁰. Likums noteica svētku dienas, kā brīvdienas skolā. Šī likuma mērķis bija noteikt skolēnu mācību laiku un skolu darba laika kārtību. Likumā ir noteiktas reliģiskās svētku dienas, kā brīvdienas pēc skolās ar vienas konfesijas bērniem absolūtā vairākumā. Līdz ar to likumā bija noteiktas vairākas grupas: katoļi, luterāņi, vecticībnieki un pareizticīgie. Kā arī skolnieka vecāki bija tiesīgi atstāt bērnu mājās, ja pēc viņu reliģiskās piederības ir svētki, bet šie svētki nav noteikti likumā. Skolas direktors, skolas valde un vecāki varēja apstiprināt papildus svētku dienas, kā brīvdienas skolā. Lai gan, mūsdienās nav atsevišķa likuma skolām, kurš noteiktu svētku dienas skolniekiem. Šis likums absolūti runāja par reliģiskiem svētkiem valstī, lai gan tagad nav tāda akcenta uz reliģiju nevienā spēkā esošajā likumā. Līdz ar to var secināt, ka no šī likuma nekas nav pārņemts mūsdienu svētku dienu tiesiskajam regulējumam.

Satversmes sapulcē 1922. gada 24. martā pieņēma vēl vienu jaunu likumu „Par darba laiku”¹¹. Likums noteica svētku dienas, kā oficiālās brīvdienas, darba laiku un atpūtas¹² laiku.

---

⁸ Likums par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām. LV likums. Pieņemts 1920. gadā 21. janvārī. [21.01.1920. red.]

⁹ Saskaņā ar likumu “Par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām” tika noteiktas šādas oficiālas brīvdienas: 1) 1. janvārī – Jaungada diena; 2) 6. janvārī – Zvaigznes diena; 3) 2. februārī – Māras šķīstīšanas svētki; 4) 4. martā – Lūdzamā diena; 5) 25. martā – Māras pasludināšanas svētki; 6) martā vai aprīlī – Zaļā ceturtdiena; Lielā piektdiena; Lieldienas (3 dienas); Jēzus debesbraukšanas diena; 7) 15. maijā – Valsts atdzimšanas diena; 8) 50 dienas pēc Lieldienām – Vasarsvētki; 9) 11. jūnijā – Vissvētā sakramenta (Dieva maizes) diena; 10) 23. – 24. jūnijā – Jāņi; 11) 29. jūnijā – Pētera un Pāvila diena; 12) 15. augustā – Māras debesbraukšanas svētki; 13) 16. augustā – Uzvaras svētki; 14) 8. septembrī – Māras piedzimšanas svētki; 15) 31. oktobrī – Ticības atjaunošanas svētki; 16) 1. novembrī – Visu svēto diena; 17) 18. novembrī – Latvijas nodibināšanas svētki; 18) 8. decembrī – Māras ieņemšanas diena; 19) 24. – 26. decembrī – Ziemassvētki.

¹⁰ Likums par mācību un svētku dienām skolā. LV likums. Pieņemts: 1921. gada 30. septembrī [30.09.1921. red.]

¹¹ Likums par darba laiku. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 24. martā [24.03.1922. red.]

¹² Paskaidrojums: atpūta – spēku, enerģijas atjaunošana, pārtraucot darboties, arī izklaidējoties vai darot ko, kas krasi atšķiras no iepriekš veiktā darba; pārtraukums kādā darbā spēku atjaunošanai. Atpūtas laikā ietilpst arī svētku dienas.

Šis likums noteica, ka kopumā ir sešas darba dienas un tikai viena atpūtas diena – svētdiena¹³, lai gan mūsdienās ir piecas darba dienas un divas atpūtas dienas. Likumā lielākais akcents bija uzsvērts uz atpūtas un darba laiku. Kopumā bija 18 svētku dienas, kuras bija ietvertas atpūtas laikā, lai gan šobrīd svētku dienu skaits ir daudz mazāks. 1923. gadā Saeimas sēdē notika smaga diskusija par likumu, kurš varētu regulētu valsts svinamās dienas.¹⁴ Deputāti vēlējās sadalīt svētku dienas divās grupās: svinamās dienas un svētku dienas. Svinamās dienas būtu saistītas ar kādu dzīves momentu un brīvdienas būtu paredzēta pēc personas gribas izteikuma, bet svētku dienā visiem Latvijas iedzīvotājiem būtu oficiālā brīvdiena. Lai gan 1923. gadā 7. decembrī debates turpinājās un nolēma: likumprojektu noraidīt.¹⁵

Saeimā, 1925. gadā jautājums par svētku dienām joprojām bija aktuāls un valdība domāja par svinamo dienu skaita samazināšanu¹⁶ un 1926. gadā 9. martā Saeimas sēdē¹⁷ debašu laikā deputāti mēģināja noskaidrot, kādi svētki ir svēti un, kādi svētki nav svēti. Līdz ar to var pateikt, ka 1926. gadā sākās diskusijas par reliģijas aspektu svētku dienās, kuras turpinās līdz mūsdienām. Saeimas publisko tiesību komisija sāka izstrādāt likumprojektu „Par svinamām dienām”¹⁸. Likumprojektā bija ietveras 22 svētku dienas, kas ir vairāk nekā likumā „Par darba laiku”. Ja likums „Par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām” regulēja tikai valsts amatpersonu darba laiku, tad šī likuma mērķis būtu regulēt svētku dienas visiem Latvijas iedzīvotājiem. Šī likumprojekta izstrāde turpinājās vairākus gadus un rezultātā likums netika izstrādāts.

Līdz ar to pirmajā neatkarības laikā pastāvēja tādi likumi: „Par darba laiku”, „Par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām”, „Par mācību un svētku dienām skolām”. Visi šie likumi regulēja svētku dienas, kā brīvdienas, darba laiku un atpūtas laiku. Lai gan likumi par svētku dienām absolūti nerunāja par atceres dienām. Vienā no Saeimas sēdēm¹⁹ notika diskusija par atceres dienām. Šajā sēdē noteica, ka atceres dienas ietilpst svinamo dienu sarakstā, bet no likuma to nevar redzēt. Lai gan pastāvēja atsevišķi piemiņas likumi

---

¹³ šis laiks skaitījās par normālo darba laiku algotiem fiziska darba strādniekiem, garīga darba strādniekiem sešas stundas dienā. Atpūtai bija paredzēta svētdiena, kas arī nozīmēja, ka cilvēki strādāja un mācījās sešas darba dienas.

¹⁴ Latvijas Republikas 1. Saeimas rudens sesijas 10. sēdes 1923. gada 20. novembrī stenogramma, periodika

¹⁵ Latvijas Republikas 1. Saeimas rudens sesijas 12. sēdes 1923. gada 7. decembrī stenogramma, periodika

¹⁶ Ministru kabineta sēdes 1925. gada. 24. janvārī stenogramma, periodika

¹⁷ Latvijas Republikas 2. Saeimas pavasara sesijas 1926. gada 9. martā stenogramma, periodika

¹⁸ Latvijas Republikas Saeimas publisko tiesību komisijas 1926. gada 5. jūnijā protokols, periodika

¹⁹ Latvijas Republikas 2. Saeimas pavasara sesijas 1926. gada 9. martā stenogramma, periodika

konkrētām personām, piemēram, 1921. gada 30. septembra likums „Par Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dienu”²⁰, lai gan mūsdienās tāda likuma nav.

Analizējot augstāk minētos likumus var pateikt, ka pirmajā neatkarības laikā bija ļoti daudz reliģisku svētku, lai gan mūsdienās likums absolūti nerunā par reliģiskajiem svētkiem. Svētku dienu tiesiskajā regulējumā nebija iekļautas atceres vai piemiņas dienas. Lai gan šobrīd viens likums regulē gan svētku dienas, gan atceres dienas. Kā arī vienā no Saeimas sēdēm bija minēts, ka ir jānošķir reliģiskus svētkus no valsts svētkiem, bet jāmin, ka Satversmē šajā laika posmā nebija tiesību normas, kurā būtu noteikts, kā baznīca ir atdalīta no valsts kā tas ir mūsdienās. Līdz ar to šo svētku dienu regulējums nenonāk pretrunā ar Satversmi. Taču tāds viedoklis netika ņemts vērā un 1934. gadā tika pieņemts likums „Par reliģiskām apvienībām un to savienībām”²¹. Šī likuma mērķis bija dot cilvēkiem iespēju pildīt sava kulta prasības, kas ir atbilstoši Satversmes regulējumam, jo cilvēks bija tiesīgs brīvi izvēlēties pie kuras reliģijas viņam piederēt. Minētajā laika posmā par baznīcas un valsts attiecībām nekas nebija minēts Satversmē un tika pieņemta virkne ar speciālajiem likumiem atsevišķām konfesijām, kuri ir spēkā arī mūsdienās. Analizējot pirmās neatkarības laika regulējumu var pateikt, ka arī šodien tiek svinēti tādi svētki kā Jaungada diena, Lieldienas, Jāņi, Latvijas dibināšanas svētki un Ziemassvētki, bet pārējie svētki nav atpazīstami mūsdienu sabiedrībā.

1.2. 1990. gada likums par „Par svētku un atceres dienām”

Latvijas pilsoņu apziņu ietekmēja Padomju Sociālistisko Republikas Savienības okupācijas laikā normatīvais regulējums. 1940. gada 17. jūnijā tika pieņemta Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas konstitūcija²², kurā 96. pantā bija noteikts, ka baznīca Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika ir atdalīta no valsts. Līdz ar to valsts nevarēja iejaukties baznīcas iekšējās lietās. Latvijas Padomju Sociālistiskā Republikā 1972. gadā 1. oktobrī stājās spēkā Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Darba likumu kodekss²³ –

---

²⁰ Likums Par Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dienu: LV likums. Pieņemts: 1921. gada 30. septembrī [30.09.1921. red.]

²¹ Likums Par reliģiskām apvienībām un to savienībām: LV likums. Pieņemts: 1934. gada 13. decembrī [13.12.1934. red.]

²² Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas konstitūcija: Latvijas PSR likums. Pieņemts: 1990. gada 11. janvārī [11.01.1990. red.]

²³ Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Darba likumu kodekss: Latvijas PSR kodekss. Pieņemts: 1972. gadā 1. oktobrī [01.10.1972. red.]

vienots likumdošanas akts. Likuma mērķis bija regulēt darba tiesiskās attiecības, nosakot svētku dienas, kā brīvdienas, darba laiku un atpūtas laiku. Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas darba likuma kodeksā 68. pantā tika noteiktas svētku dienas²⁴. No šī svētku dienu regulējuma var secināt, ka nav nevienas reliģiskās svētku dienas likumā, kas ir saskaņā ar konstitūcijas 96. pantu, jo valsts ir atdalīta no baznīcas. Līdz ar to varam secināt, ka neviena svētku diena nav pārcēlusies uz mūsdienu svētku dienu tiesisko regulējumu un šis svētku dienu regulējums neietekmē spēkā esošās tiesību normas. Vienīgais, šī likuma 60. pantā ir noteikts, ka darba ņēmējiem ir piecu dienu darba nedēļa un divas brīvdienas, kas sakrīt ar šobrīd spēkā esošo regulējumu. Līdz ar to pastāv ietekme darba tiesiskajās attiecībās, jo visa pasaule pārgāja uz piecu darba dienu nedēļu. Kā arī valsts un baznīcas attiecību modelis ir aktuāls arī šobrīd, lai gan šobrīd vairākām svētku dienām ir reliģisks aspekts. 1989. gadā Augstākās padomes sēdē aizsākās diskusijas par jaunu likumprojektu „Par svētku un atceres dienām”. Šajā sēdē noteica: 11. novembri - par vēsturisku atceres dienu, 24.jūniju - Jāņu diena (vasaras saulgrieži), 25.decembri - Ziemassvētki (ziemas saulgrieži) un svētku dienu 18. novembri- Latvijas Republikas proklamēšanas dienu. Likums bija pieņemts un šobrīd šis likums ir spēkā esošs, lai gan tika veikti daudzi grozījumi.

Tā tad varam secināt, ka pirmajā neatkarības laikā bija atsevišķi likumi, kuri regulēja darba tiesiskās attiecības, svētku dienas valsts amatpersonām, skolās, lai gan Padomju Sociālistisko Republikas Savienības laikā tika pieņemts viens likums un tajā bija iekļauts viss svētku dienu regulējums, kas atbilst mūsdienu likuma struktūrai. Pēc Padomju Sociālistisko Republikas Savienības laika tika izdarīti vairāki grozījumi Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Darba likuma kodeksā. 1989. gada pieņemtais likums bija līdzīgs mūsdienu likumam, lai gan svētku skaits bija mazāks, bet identisks spēkā esošajam.

Pēc Padomju Sociālistisko Republikas Savienības laika tika atjaunoti un pieņemti jauni normatīvie akti. Šajā laikā tika atjaunoti tādi likumi, kā likums „Par arodbiedrībām”, Civillikums, Zemesgrāmatu likums, Satversme, Valsts kontroles likums, Likums par Ministru kabineta iekārtu²⁵. Mūsdienās šie likumi ir spēkā esoši, lai gan dažiem likumiem mainījās nosaukums, piemēram, „Ministru kabineta iekārtas likums”. Jāatzīmē, ka pēc Padomju

---

²⁴ 68. pants. Svētku dienas

Uzņēmumos, iestādēs un organizācijās nestrādā šādās svētku dienās: 1. janvārī – Jaungadā; 8. martā – Starptautiskajā sieviešu dienā; 1. un 2. maijā – Darbaļaužu starptautiskās solidaritātes dienā; 9. maijā – Uzvaras dienā; 7. oktobrī – PSRS Konstitūcijas dienā; 7. un 8. novembrī – Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas gadadienā.

²⁵ Balodis R., Kārklīņa A. Divdesmit gadi kopš Latvijas Neatkarības deklarācijas: valststiesību attīstības tendences un risinājumi. Jurista Vārds, 2010, nr.17/18, 6-19. lpp

Sociālistisko Republikas Savienības laika strauji attīstījās tiesību sistēma un mēģināja atrast tādu risinājumu, lai atbilstu visai pasaulei. Sākot ar 1990. gadu Latvijas mērķis bija iekļauties Eiropas Savienībā, tāpēc mēģināja arī jautājumā par darba tiesiskajām attiecībām atrast līdzīgu risinājumu kā citās Eiropas Savienības valstīs. Līdz ar to 1990. gadā tika pieņemts atsevišķs likums, kurš paredzēja svētku dienu regulējumu – likums par „Par svētku un atceres dienām”²⁶, taču 1999. gadā likuma nosaukums tika grozīts uz nosaukumu likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”.²⁷ Mūsdienās šis likums ir spēkā esošs. Atšķirībā no pirmā neatkarības laika, šajā likumā ir noteiktas trīs atsevišķas grupas: svētku dienas, atceres dienas un atzīmējamās dienas. Šīs dienas saistās ar kāda svarīga notikuma atceri, cilvēku piemiņu, vēstures posmiem un reliģiju. Līdz ar to izskatīsim iesniegtos un pieņemtus grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” atbilstoši noteiktajām grupām. Kā arī sakārtosim svarīgus datumus pēc tādiem aspektiem: **valstisks**²⁸, **vēsturisks**²⁹, **reliģisks**³⁰ vai cits svarīgs aspekts.

1.3. Svētku jēdziens, kas izriet no likuma

Svētku dienas likumdošanā paredzētas dienas par godu ievērojamiem notikumiem vai tradicionāliem gadījumiem³¹ un šīs dienas likums paredz darbiniekam brīvas no darba.³² Kā arī svētku dienās atļauti darbi, kuru pārtraukšana nav iespējama ražošanas un tehnisku iemeslu dēļ, darbi, kas nepieciešami, lai apkalpotu iedzīvotājus, kā arī neatliekami remonta, iekraušanas un izbraukšanas darbi.³³ Darbs svētku dienas notiek pamatojoties uz Darba likuma 68. pantu, nosakot piemaksu par darbu svētku dienā. Saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma³⁴ 14. panta sesto daļu svētku dienā amatpersonas saņem piemaksu par virsstundu darbu vai darbu svētku dienās 100 procentu apmērā no tām noteiktās stundas algas likmes, vai arī tām kompensē virsstundu darbu,

²⁶ Likums Par svētku un atceres dienām: LV likums. Pieņemts: 03.10.1990. [03.10.1990. red.]

²⁷ Likums Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām: LV likums. Pieņemts: 03.10.1990. [18.07.2018. red.]

²⁸ Paskaidrojums: Tāds, kas saistīts ar valsti, raksturīgs valsts politikai, ideoloģijai. Tāds, kam ir nozīme valsts mērogā; tāds, kas atbilst valsts interesēm.

²⁹ Paskaidrojums: Tāds, kas saistīts ar attīstības gaitu valstī, vai arī notikumu kopums valstī.

³⁰ Paskaidrojums: Tāds, kas saistīts ar reliģiju.

³¹ Dubure V. Darba tiesību pamatjēdzieni un to skaidrojumi. Rīga: Latvijas Universitāte, 1999, 13. lpp

³² Slaidiņa V., Skultāne I. Darba tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2017, 211. lpp.

³³ Krastiņš I., Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Nordik, 1998, 250.lpp

³⁴ Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums: LV likums. Pieņemts: 01.12.2009. [01.01.2010.]

piešķirot apmaksātu atpūtas laiku atbilstoši nostrādāto virsstundu skaitam citā nedēļas dienā. Darbs svētku dienās var arī būt noteikts darbinieku atlīdzības noteikumos, piemēram, saskaņā ar Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darba kārtības noteikumu³⁵ 51. punktu un Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darbinieku atlīdzības noteikumi³⁶ 11.3. punktu darba devējam ir jāizmaksā atlīdzība par darbu svētku dienā.

Latvijā ir ļoti daudz dažādu svētku dienu un šīm svētku dienām ir dažāda nozīme. Pat ne visi Latvijas iedzīvotāji atpazīst svētku dienu būtību un nozīmi. Svētku dienas varbūt saistītas gan ar reliģiju, gan ar vēsturi, gan ar svarīgu notikumu valstī vai arī pastāv cits svarīgs svētku dienas iemesls. Svētku dienas vienmēr tika regulētas likumā, dažādos likumos. Pēc normatīvā regulējuma Latvijas iedzīvotāji varēja saprast vai tā ir brīvdiena, vai tā ir darba diena. Saeimā svētku dienu skaits ļoti bieži tika grozīts. Saeimas deputātiem bija ļoti daudz interesantu priekšlikumu kā varētu papildināt svētku dienu skaitu, bet ne visi priekšlikumi tika atbalstīti. Pirmais grozījums tika pieņemts 1995. gadā 5. Saeimā. Līdz ar to tālāk izskatīsim **svētku dienas ar reliģisko aspektu.**

Svētku dienas ar reliģisko aspektu – svētku dienas, kuras ir raksturīgas reliģijai (reliģiskas ceremonijas vai aizspriedumi). Saeimas deputāti izskatot likumprojektus par svētku dienām ļoti bieži aizskar reliģisku tēmu, lai gan ir nepieciešams uzsvērt, ka valstī ir daudz dažādu reliģisku konfesiju un katrai konfesijai ir dažādi svētki.

Latvijas Republikas Augstākā Padome, apspriežot likumprojektu „Par svētku un atceres dienām” (Nr.585)³⁷, nolēma par svētku dienām atzīt Lielo Piektdienu un pirmās Lieldienas (Lieldienu svētdienu). Likumdevējs Lieldienas nenoteica konkrētā mēneša datumā, bet uzskatīja, ka Lieldienu svētdiena ir pirmā pilnmēness svētdiena pēc pavasara saulgriežiem. Līdz ar to tika noskaidrots arī jautājums par to, kas ir otrās Lieldienas, skaidrojot, ka tā ir pirmdiena, kas seko pēc Lieldienu svētdienas. Ņemot vērā konfesionālās atšķirības un to, ka citām Latvijā atzītām konfesijām (pareizticīgajiem, vecticībniekiem u.c.) Lieldienu svētki tiek noteikti citādi, kā arī, ievērojot citu konfesiju pārstāvju tiesības, likumā tika ietverta norma, kas pieļauj Lieldienu svētkus svinēt citos attiecīgo konfesiju noteiktajos datumos. Tādējādi

---

³⁵ Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darba kārtības noteikumu LV noteikumi. Pieņemti: 04.07.2019. [04.07.2019.]

³⁶ Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darbinieku atlīdzības noteikumi. LV noteikumi. Pieņemti: 02.11.2015. [29.08.2016.]

³⁷ Latvijas Republikas Augstākā Padomes sēdes 1990. gada 2. oktobrī stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/AP_steno/1990/st_901002v.htm [aplūkota 16.09.2018.]

likumā ir minēts svētku nosaukums, bet nav nosaukts konkrēts datums, kad šī diena svinama.³⁸ Lai gan šobrīd likumā jau ir noteiktās arī Otrās Lieldienas.

1995. gadā viena no apspriežamajām svētku dienām bija Valentīndiena, kuru svinēja 14. februārī. Šī diena nebija tradicionāla un atpazīstama visā Latvijas sabiedrībā. Lai gan šīs dienas popularitāte augusi ļoti strauji. Šī diena bija atpazīstama angļu valodā runājošo valstīs un tiek svētīta kā visu mīlētāju diena. Pirmā Valentīndiena bija oficiāli svinēta 1761. gadā. Tā tad šiem svētkiem angļu valodā runājošo valstīs ir daudz tradīciju. Valentīndiena nekad nav tikusi noteikta likumā kā oficiāla svētku diena Latvijā, lai gan sabiedrībā ir svinēta. Kā arī nekad nebija ietverta Saeimas likumprojektā, lai gan 1996. gadā vienā no Latvijas laikrakstiem bija aptauja par Valentīndienu. Šīs aptaujas mērķis bija noskaidrot vai Saeimas deputāti šos svētkus atpazīst un svin, un kā sveic savus mīļotos cilvēkus. Šīs aptaujas rezultāts parādīja, ka vairākums no Saeimas deputātiem šos svētkus atpazīst un šie svētki ir kā tradīcija mājās un būtu atbalstāma kā oficiāla svētku diena. Taču bija arī deputāti, kuri šos svētkus neatzina. Saeimas deputāts Māris Vītols izteica savu viedokli, ka Valentīna diena saistīta ar kādu vecu stāstu (leģendu): mācītājs pret vecāku gribu – no Katoļu baznīcas viedokļa aizliegtā veidā – salaulāja divus mīlošus cilvēkus. Kopš tā laika viņu pasludināja par svēto, bet šo laulāšanos dienu – par visu mīlētāju dienu.³⁹ Tā tad, viens no interesantiem faktiem, ka pastāv iespēja, ka arī Valentīna diena ir saistīta ar reliģiju. Šī leģenda ir atpazīstama sabiedrībā un šī ir viena no zināmākajām leģendām pasaulē. Šobrīd Valentīndiena nav diskutējama Saeimā un šī diena nav regulēta likumā. Savukārt, sabiedrībā šo dienu svin un šobrīd Valentīndiena ir ļoti populāra sabiedrībā.

„1995. gada 11. aprīlī parādījās vēl viena svētku diena ar reliģisku aspektu „Zaļā Ceturtdiena”. Šīs svētku dienas nosaukums ir saistīts ar pirmo pavasara zaļumu dabā, attiecinot to uz tiem, kas izsūdzējuši grēkus- kuri pēc bikts „kļuvuši kā zaļi zari pie baznīcas koka”.⁴⁰ Šī svētku diena ir viena no lielajām svētku dienām kristīgajā baznīcā, jo tā ir Svētā Vakarēdiena iestādīšanas (radīšanas) diena. Tradicionāli ceturtdiena bija jūdu Lieldiena jeb Pesahs- svētku priekšvakars.⁴¹ Tā tad 1995. gadā 11. maijs kļuva aktuāls datums Lieldienu svinēšanai. Kā arī, acīmredzami, ka Lieldienas ir reliģiski svētki un par reliģijas esamības faktu nav šaubu.

---

³⁸ Saeimas Juridiskā biroja dokumenti. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013, 57. lpp

³⁹ Vakara ziņas. LV laikraksts. 1996. gada 14. februārī.

⁴⁰ Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 17. lpp

⁴¹ Ebreju svētki. Pieejams: <https://embassies.gov.il/riga/AboutIsrael/Culture/Pages/Jewish-Festivals.aspx> [aplūkots 04.11.2019.]

1995. gadā likums tika papildināts ar tādiem svētkiem kā Vasarsvētki. Vasarsvētkus ir ieviesusi kristīgā baznīca.⁴² Kā zināms, Vasarsvētki ir trešie nozīmīgākie svētki kristiešu liturģiskajā gadā pēc Lieldienām un Ziemassvētkiem. Tie tiek svinēti svētdienā, kas iekrīt piecdesmit dienas pēc Lieldienām. Svētkos piemin Svētā Gara nolaišanos pār Jēzus Kristus mācekļiem, kas bija sapulcējušies piecdesmitajā dienā pēc Jēzus augšāmcelšanās.⁴³ Acīmredzami, ka šiem svētkiem ir reliģisks aspekts.

1996. gadā Saeima pieņēma vairākus grozījumus likumā⁴⁴. Likumu papildināja ar kristiešu svētkiem - Otrās Lieldienas un viens no pieņemšanas iemesliem bija kristiešu ticība⁴⁵, kas atkal norāda uz reliģisku aspektu likumdošanā. Lieldienu laiks nav senu tradīciju svētki. Lieldienas no kristīgā puses ir notikums, kas liek cilvēkiem atbildēt uz galvenajiem mūsu esamības jautājumiem – kas ir dzīve, kas ir nāve, kas ir mūsu nākamība?⁴⁶ Kristietībā šo dienu uzskatīja par atceres dienu, lai gan tagad tā ir svētku diena. Lieldienas ir viennozīmīgi laiks, kurš ir saistīts ar reliģiju un katrai reliģijai ir savas tradīcijas šo svētku svinēšanā.

23. - 24. Jūnijs - Līgo diena un Jāņu diena (vasaras saulgrieži). Šie svētki arī ir apspriežamie Saeimā. Latvijā šos svētkus svin pēc tautas senajām paražām. Lai gan arī šiem svētkiem ir reliģisks aspekts. Šiem svētkiem ir kristīga nozīme, jo 24. jūnijs ir izsludināta par Jāņa Kristītāja dienu,⁴⁷ līdz ar to kristieši šos svētkus svin 23., 24. jūnijā, bet pareizticīgie šos svētkus svin tikai 24. jūnijā.

Kā arī viena no aktuālajām svētku dienām bija Maizes diena. Šī diena ir ļoti svēta diena un parasti to svinēja pavasarī. Tā tikai saukta arī par Lapu dienu. Turklāt šī diena bija nosaukta arī par Dievmaizes dienu. Pagājušā gadsimta latviešu kalendāros ir uzrādīta Svētā Dieva maizes diena vienpadsmit dienas pēc Vasarsvētkiem. Mūsdienu latviešu katoļu kalendāros turpat ir Vissvētākā Sakramenta diena, jeb Dievmaizītes svētkus. Acīmredzami, minētie svētki ir saistīti ar reliģiju. Šie svētki bija atpazīstamas arī citās valstīs, lai gan tagad šie svētki nav iekļauti svētku dienu sarakstā Latvijā.

Praksē arī pastāv tendence pārņemt svētkus no citām valstīm. 2000. gadā Latvijā aizvien biežāk bija sastopama vēl viena svētku diena - Helovīns. Šie svētki nonāca Latvijā no

---

⁴² Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 28. lpp

⁴³ Guļevska D., Rozenštrauta I., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 1154. lpp

⁴⁴ Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas četrdesmit pirmā sēde 1996. gada 18. decembrī stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_96/st1812.html [aplūkota 16.10.2019.];

⁴⁵ Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas divpadsmitā sēde 1997. gada 29. maijā stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_97/st2905.html [aplūkota 12.10.2019.];

⁴⁶ 1996. gads 6. aprīlis avīze Vakara ziņas

⁴⁷ Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 37. lpp

Vācijas, Anglijas un Skandināvijas valstīm. Helovīns - Samhains bija gariem un mirušajiem veltīti svētki.⁴⁸ Mūsdienās šie svētki pārvērtušies par vēl vienu izpriecu nakti, kaut arī zinātāji vēl aizvien uzskata, ka tomēr būtu īpaši jāpiesargājas no ļaunuma, metot krustu un zīmējot to uz durvīm, logiem un palodzēm. Šajos svētkos arī mēdz būt reliģisks aspekts. Taču šie svētki nav regulēti ar normatīvajiem aktiem, lai gan sabiedrībā ir zināmi un svinami.

Saeimas deputāti bija ļoti aktīvi ar jaunu svētku dienu izgudrošanu un priekšlikumu iesniegšanu Saeimā. Tika diskutēts par tādiem svētkiem, kā Lūcijas diena un Garā sivēna svētki, pamatojoties uz to, ka ir nepieciešams ņemt vērā visas sabiedrības reliģiskās intereses. Kā arī Miķeļu diena bija viena no aktuālajām tēmām sabiedrībā un Saeimā. Miķeļu diena ir rudens saulgriežu diena. Šis ir rudens ražas novākšanas laiks, un pēc rudens saulgriežiem diena kļūst īsāka par nakti. Mūsdienās šos svētkus svin kā ražas svinības. Miķeļu dienu sāka svinēt pēc Gregorija kalendāra 24. septembrī. Kā zināms, visā pasaulē bija pāreja uz jaunu skaitīšanas sistēmu⁴⁹. Tieši pēc pārejas uz jaunu skaitīšanas sistēmu notika nesaprašanās un problēmas svētku dienu noteikšanā. Šobrīd lietotais kalendārs neatbilst latviskās gadskārtas prasībām. Miķeļdienu šajā kalendārā ir 29. septembrī – ilgi pēc saulgriežiem. Kā arī šo svētku nosaukums bija ļoti dažāds, piemēram, Miķeļi kā svinību goda viesi, ražas novākšanas diena, zieda došanas iezīmju diena. Tātad cilvēkiem pašiem jāizdomā kāds būtu precīzāks šo svētku

---

⁴⁸ Rīgas Arhidiecēze. Pieejams: <http://katolis.lv/biblioteka/tematiskais-katalogs/helovini/helovini-nak.html> [aplūkots 19.12.2018.]

⁴⁹ Bija laiks, kad Latvijas teritorijā darbojās trīs dažādi kalendāri un nebija vienīgās vienotās skaitīšanas sistēmas pēc, kuras dzīvoja latvieši, bet svināmās dienas bija vienādas visos Latvijas reģionos. Vairākkārt svināmās dienas bija noteiktas pēc reliģijas un lauku darbiem. Šajos kalendāros bija daudz atšķirīgas īpašības nekā mūsdienās. Gregora kalendārā gada sadalījums ir tāds pats, kā mūsdienās 12 mēneši un 7 dienu nedēļa, bet senajā skaitīšanas sistēmā nedēļa tika skaitīta kā 9 dienu nedēļa, kas ir ļoti nozīmīga un būtiska atšķirība no mūsdienām. Ar maziem soļiem Latvijā sāka ieviest vienotu kalendāru, kad Rīgas rāte pēc Polijas karaļa Stefana Batorija prasības ieviesa jauno pāvesta izsludināto kalendāru, Rīgā 1584. gadā sākās kalendāra nemieri un pat asinsizliešana. Kalendāra nemieri turpinājās vairākus gadus (1584. g. – 1589. g.), līdz tos apspieda ar karaspēka palīdzību. Rīgā šo kalendāru maiņu no 1584. gada līdz 1589. gada savā labā centās izmantot turīgie pilsētnieki cīņā ar Rīgas rāti par tiesībām piedalīties pilsētas pārvaldē (Kalendāra nemieri). Poļu vadība rīkojas ļoti piesardzīgi un Gregora kalendāru neieviesa tūlīt visā Latvijā, bet pakāpeniski. Uz jaunu stilu pārgāja poļu pakļautībā esošā Vidzeme un Latgale. Kurzemes hercogistē jauno kalendāru ieviesa tikai 1700. gadā reizē ar Vāciju, Dāniju un Holandi. Daudzas citas Eiropas valstis vēl ilgi nevarēja izšķirties par jauno kalendāru un pastāvēja strīdi un neskaidrības. Arī Zviedrija un Somija to pieņēma tikai 1783. gadā. Laikā, kad Vidzeme 17.gs. nonāca zviedru varā, tur atkal tika lietots vecais stils. Vidzeme tika pievienota Krievijai pēc Ziemeļu kara 1721. gadā, un tur atgriezās pie Jūlija kalendāra. Latgalē, kura līdz 1772. gadam bija Polijas pakļautībā, lietoja jauno kalendāru, bet, nonākot Krievijas varā, atgriezās pie vecā stila. Kurzemes hercogistē tas noteica 1795. gadā. Līdz ar to vecais stils visā Latvijā tika lietots līdz 1919. gadam.

nosaukums, lai gan tagad šos svētkus dēvē par Miķeļdienu. Taču jāmin, ka šī diena šobrīd nav noteikta likumā.

2000. gadā viens no aktuālajiem priekšlikumiem Saeimā bija par Ziemassvētku noteikšanu pareizticīgajiem. Ziemassvētki ir seni zemkopju ieražu svētki, kas radušies vēl pirms kristietības ieviešanas. Deputāti diskutēja par šo svētku iespējamo ieviešanu likumdošanā, lai noteiktu Latvijas iedzīvotājiem brīvdienu, lai gan šis priekšlikums tika noraidīts, pamatojoties uz Satversmes 99. pantu.

2007. gadā Saeimas deputāti atbalstīja priekšlikumu par kristiešu Ziemassvētkiem. Sākot ar 2007. gadu oficiālais Ziemassvētku laiks ir no 24. līdz 26. decembrim, kas ir par vienu dienu vairāk nekā tas bija noteikts iepriekšējā tiesību regulējumā. Šajās dienās Latvijas iedzīvotājiem ir oficiālās brīvdienas. Ziemassvētku svinēšanas laika jautājumus izraisīja ļoti lielas diskusijas un joprojām ir aktuāls. Kā arī Saeimas deputāti vairākas reizes ierosināja pareizticīgo Ziemassvētkus un Lieldienas, bet šie priekšlikumi netika atbalstīti. Vēl viens aktuāls jautājums bija par Lieldienu laika saīsināšanu, brīvdienu atvēlot Māras dienas un Jaunavas Marijas slavēšanai, lai gan tāds priekšlikums pietiekamu atbalstu neieguva.

Līdz ar to var redzēt, ka svētku dienas ar reliģisku tendenci ir ļoti daudz un šobrīd jautājums par svētku dienu noteikšanu pareizticīgajiem joprojām ir aktuāls. Saeimas deputāti katrā Saeimā iesniedz identiskus likumprojektus, bet šīs problēmas risinājums joprojām nav atrasts. Turpmāk izskatīsim **svētku dienas, kuras ir saistītas ar svarīgu notikumu valstī (valstiskuma tendence)**.

Nozīmīgs notikums valstī notika 1918. gada 18. novembrī, kurā Latvijas Tautas padomes sēdē tika pasludināts, ka Latvija kļuva patstāvīga, neatkarīga, demokrātiski republikāniska valsts. Līdz ar to šī diena ir pasludināta kā svētku diena, kurā ir oficiālā brīvdiena. Šī svētku diena ir noteikta likumā.

Viena no svarīgākajām svētku dienām ir Latvijas Republikas Satversmes sapulces sasaukšanas diena. Šī diena tiek atzīmēta 1. maijā. Pavasarī 1920. gadā Latvijā notika pirmās brīvās, vispārējās vēlēšanas. Tautas pārstāvjiem bija jāizstrādā Latvijas valsts pamatlikums – Satversme. 1922. gada 15. februārī tika pieņemta Latvijas valsts konstitūcija – Satversme.⁵⁰ Līdz ar to šī diena kļuva ļoti nozīmīga valstī. Šobrīd šī diena ir noteikta likumā un tā ir oficiālā brīvdiena valstī. Kā arī likums tika papildināts ar 21. augustu - Konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas diena.

Pētot iesniegtos priekšlikumus Saeimā likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” svētku dienas, kuras ir saistītas ar svarīgu notikumu valstī nav ļoti aktuālas kā citas

---

⁵⁰ Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 20. lpp

svētku dienas. Saeimas deputāti ļoti reti sniedz Saeimā priekšlikumus grozīt tāda veida svētkus, jo šie svētki ir nostiprināti ar kādu no valsts notikumiem un šo notikumu sekas nevar mainīt. Iespējams tikai rediģēt svētku nosaukumu normatīvajā aktā. Turpmāk izskatīsim **svētku dienas, kuras ir saistītas ar vēstures aspektu.**

Svētki ar vēstures aspektu ir grūti nošķirami no valsts svētkiem, jo katrai svētku dienai ir sava vēsture. Vēsturiski svētki – saistīti ar vēsturisku personu, ar svarīgu notikumu valsts dzīvē vai tas varētu būt vēsturisks lēmums.

2002. gadā Latvijā tika svinēta Svētā Jura diena. Šajā dienā notika svinīgais gājiens Brīvdabas muzejā un dievkalpojums Usmas baznīcā atzīmēja pasaules skautu un gaidu patrona un aizbildņa Svētā Juras dienu. Svētā Juras dienas atzīmēšanas pamatā ir leģenda par bruņinieku Svēto Juri, kurš divcīņā uzvarēja pūķi. Šo leģendu par simbolisku pār ļauno skautisma dibināšanas pirmsākumos pieņēma skauti Anglijā. Vēlāk to pārņēma skauti arī citās valstīs, tajā skaitā Latvija.⁵¹ Lai gan mūsdienās tādi svētki nav noteikti likumā un pat nav atpazīstami sabiedrībā.

Turpmāk izskatīsim **svētku dienas, kuras ir saistītas ar citu svarīgu aspektu.** Šī ir viena no interesantākajām svētku pazīmēm, jo Saeimas deputātiem ir ļoti daudz ideju, kā varētu papildināt svētku dienu skaitu, tāpēc Saeimas deputāti tik bieži iesniedz interesantus likumprojektus likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām». Pie šīs svētku sadaļas attiecās arī Jaungada diena – 1. janvāris. Šī ir jaunā gada pirmā diena kalendārā. Šī svētku diena tapa kalendāra pieņemšanas brīdī. Kalendāra pieņemšana bija grūts process, jo vajadzēja panākt vienošanos par vispārpieņemtu laika skaitīšanas sistēmu. Līdz ar to šobrīd pastāv problēmas ar Ziemassvētku un Lieldienu svinēšanas laiku. Sakarā ar to, ka pareizticīgajiem šie svētki ir noteikti pēc Jūlija Cēzara kalendāra, bet pārsvarā Eiropas Savienības valstīs visi svētki ir noteikti pēc Gregora kalendāra. Kā arī pie šīs svētku kategorijas attiecās Darba svētki, kuri tiek svinēti 1. maijā. 1890. gadā Eiropas strādnieki pirmo reizi rīkoja 1. maija demonstrācijas, prasot 8 stundu darba dienu. Latvijā notika strādnieku nemieri un streiki. Izveidojās Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija.⁵² Līdz ar to mūsdienās šie svētki ir noteikti likumā un Latvijas iedzīvotājiem ir paredzēta brīvdiena.

1996. gadā Saeimā bija iesniegts priekšlikums par Jurdža svētkiem. Šos svētkus svin 22. martā. Šobrīd Jurdža svētki nav atpazīstami sabiedrībā un nav noteiktas konkrētas definīcijas, ko varētu nozīmēt šie svētki. 6. Saeimā strādāja deputāts Roberts Jurdzs un tieši

---

⁵¹ Latvijas Republikas laikraksts Lauku Avīze 2002. gada 23. aprīlī

⁵² Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 17. lpp

šis deputāts iesniedza priekšlikumu par Jurdža svētkiem, bet varbūt deputāta uzvārds un svētku nosaukums ir sakritība. Diemžēl tāds priekšlikums uzreiz tika noraidīts un šobrīd nevar saprast šī priekšlikuma būtību.

1997. gadā sabiedrībā sāka apspriest vēl vienu jaunu savināmo dienu „Gaišā diena”. Tā tika nosaukta Mātes diena. Šie svētki ir ar vainas nedzēšamo garšu ik paldies solījumā, ar skumju pašatzīšanos, ka itin neviens bērns nevar būt gana labs savai māmiņai.⁵³ Šos svētkus gribēja dēvēt par tautas svētkiem, Dievmātes svētkiem, jo katram cilvēkam Māte ir cilvēks, kurš devis dzīvību. Viens no deputātu priekšlikumiem bija tāds, ka šajā dienā varētu karināt karogu. Taču šis priekšlikums līdz Saeimai nav nonācis. Lai gan tagad Mātes diena ir noteikta normatīvajā regulējumā un tiek svinēta maija otrajā svētdienā. Sakarā ar to, ka Mātes diena ir oficiāli svētki sabiedrība bija neapmierināta, ka tiek diskriminēti tēvi. Līdz ar to šobrīd ir arī tēvu diena. Lai gan Tēvu diena nav svētku diena. Mātes dienu svin arī Zviedrijā, Dānijā, bet šajās valstīs šos svētkus svin galvenokārt baznīcā. Lai gan Latvijā nav nekādas šo svētku saistības ar reliģiju.

5. jūnijā Latvijā svinēja Vides dienu. Šī diena bija veltīta dzīvnieku, augu, ūdens un zemes aizsardzībai. Valstī notika pasākumi, kuri veltīti sabiedrības izglītošanai. Mērķis bija mainīt sabiedrības attieksmi pret vides problēmām, tuvināt sabiedrību dzīvei saskaņā ar sevi un vidi. Mūsdienās tādas svētku dienas nav. Kā arī pie šīs svētku kategorijas attiecās arī Vecgada diena, kuru svin 31. decembrī. Šajā dienā cilvēki aizvada pēdējo gada dienu un satiek jauno gadu.

Analizējot Saeimas deputātu iesniegtos priekšlikumus un Saeimas stenogrammas, var pateikt, ka svētki ir dažādi un mēs redzam, ka biežāk apspriežamie ir svētki, kuri ir saistīti ar reliģiju. Visas svētku dienas ir noteiktas normatīvajā regulējumā un Latvijas iedzīvotājiem saskaņā ar Darba likumu ir oficiālā brīvdiena. Lai gan Darba likumā svētku dienas nav noteiktas, tāpēc saskaņā ar likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1. pantā ir noteiktas svētku dienas: **Par Latvijas valsts dzimšanas dienu** – Latvijas Republikas Proklamēšanas diena; **Par Latvijas Republikas valstiskuma veidošanos** – Latvijas Republikas Satversmes sapulces sasaukšanas diena; **Par Latvijas neatkarības atgūšanas notikumiem** – Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena; **gadskārtu svētki** – Jaungada diena, Lielā Piektdiena, Pirmās Lieldienas un otrā Lieldienu diena, Vasarsvētki, Līgo diena, Jāņu diena (vasaras saulgrieži), Ziemassvētki, Vecgada diena ; **svētki, kuri ir pārņemti no citām valstīm** – Darba svētki, Mātes diena. Kā arī pie citiem notikumiem attiecās Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku noslēguma diena. Turklāt likums arī

---

⁵³ Latvijas Republikas laikraksts Vakara ziņas 1997. gada 10. maijā

nosaka atsevišķām konfesijām svētkus. Lai gan saskaņā ar Satversmes 99. pantu baznīca ir atdalīta no valsts. Šajā gadījumā tiesību norma nonāk pretrunā Satversmei, jo valsts nav tiesīga iejaukties Baznīcas lietās. Kā arī Latvijas likumdošanā pastāv ļoti interesants fakts sakarā ar svētkiem „Mātes diena”. Šī svētku diena vienmēr ir otrajā svētdienā - brīvdienā un šajā gadījumā nav papildus brīvdiena Latvijas iedzīvotājiem, kuri strādā, lai gan, ja darbinieks paņem atvaļinājumu un šī diena iekrīt atvaļinājumā, tad saskaņā ar Darba likumu⁵⁴ tiek piešķirta vēl viena oficiālā brīvdiena. Kopumā šajā likumā ir 16 svētku dienas, kā brīvdienas, lai gan pirmajā neatkarības laikā svētku dienu skaits bija lielāks un svētki nebija dalīti atsevišķās grupās. No šī likuma pieņemšanas brīža šis pants kopumā tika grozīts astoņas reizes, bet iesniegto grozījumu skaits bija daudz lielāks.

1.4. Atceres dienas

Atceres dienas ir dienas, kurās notiek godināšana, atzīmēšana, atceroties kādu notikumu vai cilvēku⁵⁵. Šajā svētku grupā ietilpst arī sēru un piemiņas dienas, un citi svarīgi datumi. Atceres dienu mērķis ir saglabāt cilvēku apziņā pagātnes notikumu vai pārdzīvojumu. Šī diena varbūt gan oficiālā brīvdiena, gan darba diena, bet būs izkārts valsts karogs pie valsts iestādēm. Aplūkojot tiesu praksi 2015. gadā 2. jūlijā Satversmes tiesa pieņēma spriedumu⁵⁶ „Par Latvijas valsts karoga likuma⁵⁷ 7. panta pirmās un otrās daļas un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa⁵⁸ 201.43 panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 100.pantam", kas liecina par to, ka Latvijas valsts karogs pie ēkām jāizkar tādās dienās: 1.maijā, 4.maijā, 21.augustā, 11.novembrī un 18.novembrī. Pienākums gan svētku dienās, gan sēru dienās novietot karogu atbilst Satversmei. Tas ir pienākums, kas veic valstisku apziņu un izrāda cieņu valsts konstitūcijai. Taču sods par karoga novietošanu neatbilst Satversmei. Izņēmuma gadījumos šāds sods var būt, taču arī tad likumdevējam šāds gadījums ir jāpamato. Šajā lietā tika atzīts, ka Latvijas valsts karoga novietošana pie fiziskajai personai piederošas dzīvojamās ēkas ir viena no vārda brīvības izpausmēm. Atšķirībā no pirmā neatkarības laika likuma „Par

---

⁵⁴ Darba likums. LV likums. Pieņemts: 20.06.2001. [01.09.2019.red.]

⁵⁵ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 105. lpp

⁵⁶ Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija spriedums lieta Nr.2015-01-01, Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2015-01-01_Spriedums.pdf [aplūkots 2019. gada 15. septembrī]

⁵⁷ Latvijas valsts karoga likums. LV likums. Pieņemts: 2009. gada 29. oktobrī [01.10.2018. red.]

⁵⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. LV kodekss. Pieņemts: 1984. gada 7. decembrī [01.07.2019. red.]

valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām” un likuma „Par mācību un svētku dienām skolā” likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” ir paredzēta atsevišķa tiesību norma, kurā ir noteiktas atceres dienas. Saskaņā ar likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” atceres dienas ir noteiktas 2. pantā. Kā arī šajā pantā ir noteiktas atzīmējamās dienas. Līdz ar to dažreiz ir grūti nošķirt vai šī diena ir atceres vai atzīmējamā diena. Pārsvarā atceres dienas ir saistītas ar kādu vēsturisku notikumu, kurš ietekmēja valsts attīstības gaitu. Līdz ar to izskatīsim pieņemtos grozījumus un iesniegtos priekšlikumus Saeimā par atceres dienām, kuras ir **saistītas ar vēsturisku notikumu**.

Viena no nozīmīgākajām atceres dienām ir Lāčplēša diena. 1919. gada 11. novembrī Latvijas armija sakāva Bermonta vadītos vācu un krievu baltgvardu spēkus Rīgā un atbrīvoja Daugavas kreiso krastu.⁵⁹ Šī diena ir ļoti nozīmīga Latvijas vēsturē. Šis notikums ir saistīts ar smagām cīņām, kuras rezultātā Rīga tika atbrīvota. Līdz ar to šo dienu svin kā Lāčplēša dienu un nekad nav bijis diskusiju par šīs dienas nosaukuma vai datuma grozīšanu.

1998. gadā Saeima pieņēma šādus grozījumus: „aizstāt 2. pantā vārdus „9.maiju — Otrā pasaules kara upuru piemiņas dienu” ar vārdiem „8.maiju — Nacisma sagrāves dienu un Otrā pasaules kara upuru piemiņas dienu”⁶⁰. Sākotnējā redakcija bija pārņemta no Padomju Sociālistisko Republikas Savienības okupācijas laika, kura bija noteikta likumā par svētku dienām. Okupācijas laikā šajā dienā tika noteikta „Uzvaras diena». 8. maijā nacistiskā Vācija parakstīja aktu par kapitulāciju un beidzās Otrais pasaules karš. Daudz latviešu karavīru krita, cīnoties otrajā pasaules karā. Līdz ar to 8. maijā tiek atzīmēta šo karavīru piemiņas diena. Kā arī Saeimas deputāti noteica 22. jūniju - Varoņu piemiņas dienu (Cēsu kaujas atceres dienu). Šī diena ir nozīmīga ar to, ka 1919. gadā Cēsu kaujās Igaunijas Republikas armija un Ziemeļlatvijas brigāde uzvarēja vācu karaspēku. Kā arī likumā bija apstiprinātas tādas dienas, kā: Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dienu (11. augusts), Latvijas Republikas starptautiskās (*de jure*) atzīšanas dienu (26. janvāris). Šī diena ir nozīmīga, ka 1921. gadā Sabiedroto Augstākā padome atzina Latvijas *de jure*.⁶¹ Visi šie notikumi ir saistīti ar kādu faktu, kurš ir nozīmīgs valsts attīstībā un tādu atceres dienu nav iespējams grozīt, jo tas ir vēsturisks notikums. Piemēram, 1996. gadā 18. decembra Saeimas sēdē likumu papildināja ar Eiropas dienu, kuru noteica kā atceres dienu un noteica kā atceres dienu 9. maijā. Šī diena ir veltīta visas Eiropas apvienošanai.

---

⁵⁹ Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 49. lpp

⁶⁰ Latvijas Republikas 6.Saeimas pavasara sesijas piecpadsmitās sēdes 1998. gada 17. jūnijā stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_98/st1706.html [aplūkota 12.10.2019.];

⁶¹ Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000, 11. lpp

Deputāti papildināja likumu ar 16. martu⁶² - Latviešu karavīru atceres dienu. Šī atceres diena izraisīja dažādus pretrunīgus viedokļus, bet deputāti ar balsu vairākumu tomēr pieņēma šī likuma grozījumus. Lai gan šobrīd šī redakcija nav spēkā esoša. 2019. gadā Nacionālā apvienības Visu Latvijai! - Tēvzemei un Brīvībai Saeimas frakcija 25. februāra koalīcijas sadarbības sēdē rosināja iekļaut grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”, nosakot, ka 16. marts tiktu atzīmēts kā latviešu nacionālo karavīru atceres diena. Lai gan tādi grozījumi netika atbalstīti. Kā arī Saeima veica grozījumus likumā ar decembra pirmo svētdienu - pret latviešu tautu vērstā totalitārā komunistiskā režīma genocīda upuru piemiņas dienu.

Kā arī likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” papildināja ar 17. jūniju - Latvijas Republikas okupācijas dienu (1940. gadā Latvija tika okupēta) un 22.septembri - Baltu vienības dienu. Tieši 22. septembris tika atzīts par Baltu dienu, jo 1236. gadā notika slavenā Saules kauja, kurā baltu ciltis sakāva krustnešus. Šie grozījumi ir spēkā esoši arī mūsdienās. Šie grozījumi neizraisīja Saeimā ļoti lielas diskusijas un tika pieņemti vienbalsīgi.

Kā arī tika atzītas tādas atceres dienas, kā 1991. gada barikāžu aizstāvju atceres diena, kura ir noteikta 20. janvārī. Šī ir atceres diena, kurā piemin 1991. gada janvāra traģiskos notikumus, kad Latvijas tauta aizstāvēja savas tiesības uz neatkarīgu valsti. Šo atceres dienu pasludināja par pieņemtu 1997. gadā un pieņēma vienbalsīgi. Kā arī 25. martu — Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena. Šajā dienā notika visplašākā Latvijas iedzīvotāju izsūtīšana uz Sibīriju un citiem reģioniem. Līdz ar to šī diena ieguva atceres dienas statusu un ir regulēta likumā; 14. jūniju — Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena. Šī diena ir jāatceras kā diena, kad notika Latvijas iedzīvotāju masveida izvešana; 4. jūliju — Ebreju tautas genocīda upuru piemiņas diena (tika nodedzināta Rīgas ebreju sinagoga); 23. augustu — staļinisma un nacisma upuru atceres diena. Tā tad, kopumā ir 9 atceres dienas. Šajās dienās Latvijas iedzīvotājiem nav paredzēta brīvdiena, bet pie valsts iestādēm obligāti ir jāizkar karogs. Likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” ir pirmais likums, kurā ir regulētas atceres dienas un atzīmējamās dienas.

---

⁶² Latvijas Republikas 7.Saeimas ziemas sesijas septītās sēdes 2000. gada 17. februārī stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2000/st1702.html> [aplūkota 10.09.2018.]

1.5. Atzīmējamās dienas

Atzīmējamās dienas – šajā dienā tiek vērtēti, kādi sasniegumi, nopelni vai trūkumi⁶³ un šīs dienas ir nozīmīgas valstij. Par atzīmējamām dienām varbūt arī valsts svētku dienas. Saskaņā ar likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 2. pantā ir noteiktas visas atzīmējamās dienas kopā ar atceres dienām. Normatīvajos aktos nav noteikts, ka šajās dienās Latvijas iedzīvotājiem ir paredzēta oficiālā brīvdiena. No likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” pieņemšanas brīža 2. pants kopumā ir grozīts 15 reizes (dažreiz pat vienā gadā vairākas reizes, piemēram 2000. gadā 7. Saeimā).

Iepriekš bija minēts, ka Saeimas deputāti akceptēja 8. marta svētkus – Mātes diena. Kā arī diskutējams jautājums bija par Sieviešu dienu. Līdz ar to sabiedrībā aizvien aktuālākā tēma kļuva „Vīriešu diena”⁶⁴, jo Saeimā deputāti ļoti bieži iesniedza priekšlikumus par Sieviešu dienu un šie svētki tika diskutēti gan Saeimas komisijā, gan Saeimas sēdē, bet vīriešu diena nav minēta. Lai gan sabiedrībā ir zināma un tiek svinēta. Vienā no 1997. gada avīzēm tika stāstīts, kā tiek svinēta šī diena. Šajā dienā notika dejas, dziedāšana un citi pasākumi. Šie svētki nonāca Latvijā no padomju laikiem, jo tad tika svinēta kareivju diena un dažreiz tika nosaukta par vīriešu dienu un tika svinēta 23. februārī. Lai gan tagad sabiedrībā ir zināma vīriešu diena, bet ar likumu nav noteikti. Mūsdienās ir noteikta Tēva diena, kura tiek svinēta septembra otrajā svētdienā.

1997. gadā Jaunieši svinēja padomju armijas atmiņu vakaru. Šīs dienas mērķis bija, lai cilvēki (vīrieši) atcerētos, kā viņi tika iesaukti armijā.⁶⁵ Šī atmiņas diena bija aktuāla, jo 1997. gadā visiem vīriešiem bija obligāti jāiet armijā, tāpēc šī diena bija nozīmīga visā ģimenē, kurā šis vīrietis bija iesaukts armijā. Mūsdienās nav obligāti dienēt armijā līdz ar to šīs dienas nozīme pazuda un šobrīd nav aktuāla Latvijā, lai gan šobrīd pastāv Nacionālie bruņotie spēki. Šajā armijā jaunieši var iestāties pēc savas personīgas intereses, bet atsevišķas svētku dienas karavīriem likums neparedz.

Pēc pieciem gadiem atkal Saeimas sēdē bija iesniegts priekšlikums par Sieviešu dienu, bet šoreiz šis priekšlikums bija atbalstīts. Starptautisko sieviešu dienu grūti uztvert kā tradicionālus Latvijas svētkus. Sieviešu dienas apstiprināšana bija politisks jautājums, jo daudzi deputāti bija pret sieviešu dienas svinēšanu, jo šie svētki nonāca Latvijā no okupācijas laika, tāpēc daudzi deputāti uzdeva jautājumu: „Latvija ir ceļā uz Eiropas Savienību vai

---

⁶³ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 139. lpp

⁶⁴ Latvijas Republikas laikraksts Vakara ziņas 1997. gada 24. februārī

⁶⁵ Ibid.

Padomju laiku?”). Eiropā šī diena ir cīņas diena nevis sieviešu diena, kuras mērķis ir sieviešu emancipācija un tiesības, par sieviešu un vīriešu līdztiesību. Taču bija deputāti, kuri vēlējās apstiprināt šo svētku dienu, lai būtu visiem liels iemesls apsveikt daiļā dzimuma pārstāves jeb cilvēces labāko daļu. Apstiprinot šos svētkus izraisījās diskusija par vienlīdzīgajām sieviešu un vīriešu tiesībām, kura aizsākās jau 1997. gadā.⁶⁶

2019. gadā Saeimas deputāti iesniedza grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”, ierosinot profesiju un profesionālo nozaru atzīmējamās dienas. Saeimā pēdējā laikā tika iesniegti ārkārtīgi daudz priekšlikumu grozījumiem likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” ar lūgumu noteikt kādas profesijas vai nozares atzīmējamo dienu, bet šie priekšlikumi nesaņēma pietiekamo atbalstu. Lai gan šobrīd likumā jau ir dažas profesiju atzīmējamās dienas ir noteiktas. Piemēram, medicīnas darbinieka diena, skolotāju diena, robežsargu diena, ugunsdzēsēju un glābēju dienu un policijas darbinieku diena. Jāmin, ka profesijas ir daudz un visas cienījamas, tāpēc paredzams, ka var turpināties „lavīnveidīgi” priekšlikumi par jaunu profesiju atzīmējamo dienu iekļaušanu šajā likumā⁶⁷. Lai gan Tieslietu ministrija atbalstīja šos grozījumus. Šos ierosinājumus Saeimā izskata jau no 2012. gada un šobrīd šis likumprojekts netiek tālāk virzīts. Kā arī tika atbalstītas tādas dienas, kā starptautiskā ģimenes dienu; starptautiskā bērnu aizsardzības diena; Jūras svētku diena; Zinību diena; Starptautiskā senioru diena.

Analizējot svētku dienu tiesisko regulējumu, kas ir pieņemts 1990. gadā var pateikt, ka svētku dienu saraksts ir ļoti plašs un ir papildināts ar tādiem svētkiem, kuri nekad iepriekš likumā nav noteikti. Latvijas iedzīvotāji un Saeimas deputāti ir ļoti aktīvi jaunu priekšlikumu izgudrošanā. Dažreiz priekšlikumi ir tik nepārdomāti, ka varētu izraisīt neapmierinātību visā sabiedrībā. Piemēram, Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku noslēguma diena un Latgales kongresa diena ir noteiktas likumā. Dziesmu un deju svētku noslēguma diena ir brīvdiena visiem Latvijas iedzīvotājiem. Lai gan šī diena ir apstrīdama, jo ne visi Latvijas iedzīvotāji apmeklē Dziesmu un deju svētkus. Līdz ar to ne visiem Latvijas iedzīvotājiem ir nepieciešama oficiālā brīvdiena šajā dienā. Kā arī šobrīd daudzi jautājumi sakarā ar svētku dienu noteikšanu nav atrisināti un izraisa neapmierinātību visā sabiedrībā, un joprojām šis jautājums tiek diskutēts Saeimā. Piemēram, Ziemassvētku svinēšanas laiks un Lieldienu laiks

---

66 Lai gan par pamatu tieši šīs dienas izvēlei bija 1857. gada 8. marts, kad pret sliktajiem darba apstākļiem un zemajām algām protestējošās Ņujorkas apģērbu un audumu fabriku strādnieces izgaiņāja policija. Pēc dažiem mēnešiem šīs strādnieces izveidoja pirmo arodbiedrību.

67 Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām””. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttocategory=265/Lp13>

[aplūkots: 15.09.2018.]

pareizticīgajiem. Kā arī mēs redzam, ka vairāk ir svētku dienu ar reliģisku aspektu. Šo jautājumu mēs izskatīsim nākošajā nodaļā. Vēl viens nozīmīgs fakts, ka šajā likumā tika pieņemta atsevišķa tiesību norma par atceres un atzīmējamajām dienām, kuras nav atrunātas iepriekšējos likumos. Kopš likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” pieņemšanas brīža ir veikts ļoti daudz grozījumu – kopumā septiņpadsmit. Likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” vienmēr izraisa skaļas un plašas diskusijas gan Saeimā, gan sabiedrībā. Katru gadu Saeimā konkrēti deputāti iesniedz likumprojektu „Par svētku, atceres un atzīmējamo dienu” grozīšanu, kas norāda uz šī likuma aktualitāti. Viennozīmīgi, ja deputāti pieņemtu visus priekšlikumus un ņemtu vērā Latvijas iedzīvotāju visas intereses, tad cilvēki vairāk atpūstos nekā strādātu. Lai gan arī tagad Latvijā svētku dienu saraksts ir ļoti plašs, kuru nozīmi saprot un atceras ne visi. Toties arvien biežāk ir dzirdēts viedoklis, ka Latvija pārņēma vairākus svētkus no citām valstīm, piemēram, Valentīna diena, Helovīns. Kaut gan Helovīnu varētu salīdzināt ar latviešu svētkiem ziemas laikā – Ķekatas, lai gan par tādiem svētkiem jau ne visi zina. Taču latviešu tautasdziesmās ļoti bieži šie svētki tiek minēti. Valentīnas dienas aktualitāti vairāk apliecina jaunieši. Līdz ar to mūsdienās būtu vēlams padomāt par daudzu svētku dienu apvienošanu. Kā arī jāatceras, ka ar jaunām brīvdienām likumsakarīgi rada zaudējumus, jo nodarbinātie jāatalgo dubulti. Mūsdienās, visi Latvijas mediji raksta, ka Latvijā svētku skaits ir daudz lielāks nekā citās Eiropas Savienības valstīs⁶⁸. Iespējams ir nepieciešams jauns svētku likums, kurš regulētu svētku dienu skaitu Latvijā. Līdz ar to 2003. gadā Saeimas deputātiem bija priekšlikums katram Latvijas iedzīvotājam varētu piešķirt savu brīvdienu, kuru viņš varētu izvēlēties pats un izmantot to gada laikā. Par tādu priekšlikumu negatīvi izteicās Darba devēju konfederācija, jo likumā šādu normu ierakstīt nedrīkst - tā esot divpusējas vienošanās lieta⁶⁹, lai gan daudzos uzņēmumos jau pastāv tāda prakse, bet viņa nav stingri regulēta normatīvajā aktā. Līdz ar to ir nepieciešams atrast šīs problēmas risinājumu.

---

⁶⁸ Vai svētku brīvdienu skaits nav pārāk liels. Jurista Vārds, 2018, nr. 14. Pieejams: <https://juristavards.lv/doc/272485-vai-svetku-brivdienu-skaits-nav-parak-liels/> [aplūkots 10.07.2019.]

⁶⁹ Latvijas Republikas laikraksts Rīgas Balss ziņas 2003. gada 4. septembris. Rīga: SIA “Mediju nams”

2. Problēmas aktualitāte svētku dienu regulējumā ar reliģijas aspektu

Atsaucoties uz iepriekšējo nodaļu svētku, atceres un atzīmējamo dienu problēmas aktualitāte acīmredzami eksistē un nav atrisināta. Problemātiskais un aktuālākais jautājums ir par svētku dienām ar reliģisku aspektu. Kā arī šie svētki tika visvairāk grozīti. Lai gan jautājums par svētku būtību, nozīmi un svinēšanu ir katram cilvēkam individuāls. Mūsdienās svētku dienu noteikšana ir jūtīgs un aktuāls jautājums sabiedrībā, jo viena tautas daļa konkrēto datumu uzskata par svētku dienu, citi šo dienu politiskās pārliecības dēļ izvēlās ignorēt, vēl citi uzskata, ka vienīgie patiesie svētki ir baznīcas svētki. Līdz ar to ir jāmēģina atrast tādu risinājumu, lai neviena sabiedrības daļa netiktu diskriminēta, kā tas ir reglamentēts Satversmes 91. pantā. Visi cilvēki Latvijā ir tiesīgi īstenot savas tiesības bez jebkādas diskriminācijas. Šī tiesību norma attiecās arī uz Satversmes 99. pantu, kas nosaka ikvienam Latvijas iedzīvotājam reliģiskās pārliecības brīvību. Šīs tiesību normas ir savstarpēji saistītas, nosakot Latvijas iedzīvotājiem brīvi izvēlēties pie kuras konfesijas viņam piederēt. Lai gan tajā pašā laikā valdība piešķir svētku dienas, kā brīvdienas valsts līmenī konkrētajām konfesijām. Nosakot konkrētas reliģijas svētkiem valsts svētku statusu, notiek diskriminācija pret citām konfesijām. Līdz ar to izskatīsim visus iesniegtos un apstiprinātos grozījumus un priekšlikumus likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”, kuri izraisīja Saeimā diskusijas par reliģijas piederību un reliģijas esamību svētkos. Turpmāk darbā, ievērojot pastāvošo praksi, tiks aplūkota šādos posmos:

- 1) Latvijas Republikas Augstākā Padome (1990. gada 3. maija līdz 1993. gada 5. jūlijam);
- 2) 5. Saeima (1993. gada 6. jūlijs - 1995. gada 7. novembris);
- 3) 6. Saeima (1995. gada 7. novembris – 1998. gada 3. novembris);
- 4) 7. Saeima (1998. gada 3. novembris – 2002. gada 5. novembris);
- 5) 8. Saeima (2002. gada 5. novembris - 2006. gada 7. novembris);
- 6) 9. Saeima (2006. gada 7. novembris - 2010. gada 2. novembris);
- 7) 10. Saeima (2010. gada 2. novembris - 2011. gada 17. oktobris);
- 8) 11. Saeima (2011. gada 17. oktobris - 2014. gada 4. novembris);
- 9) 12. Saeima (2014. gada 4. novembris – 2018. gada 6. novembris);
- 10) 13. Saeima (2018. gada 6. novembris – mūsdienām).

Latvijas Republikas Augstākā Padome (1990. gada 3. maija līdz 1993. gada 5. jūlijam)

1990. gada 3. maijā pirmo reizi pēckara laikā notika Latvijas Republikas Augstākās Padomes sēde. Saskaņā ar Latvijas Republikas Augstākās Padomes pastāvīgo komisiju nolikumu⁷⁰ deputāti strādāja komisijās. Pastāvīgās komisijas strādāja ar dažādiem likumprojektiem atbilstoši komisijas kompetencei. Viena no Latvijas Republikas Augstākās Padomes komisijām strādāja ar likumu, kurš noteica svētku dienas valstī.

1990. gada 3. oktobrī pieņēma likumu „Par svētku un atceres dienām”⁷¹. Šī bija pamata redakcija un svētku skaits bija mazāks nekā mūsdienās. Strīdīgas diskusijas par svētku dienu noteikšanu sākās jau Latvijas Republikas Augstākās Padomes darbības laikā. 1990. gada 2. oktobra sēdē Latvijas Republikas Augstākā Padome, apspriežot likumprojektu „Par svētku un atceres dienām”, nolēma par svētku dienām atzīt Lielo Piektdienu un pirmās Lieldienas (Lieldienu svētdienu). Šāds svētku dienu regulējums ir spēkā arī mūsdienās, lai gan tiek apspriests ļoti bieži Saeimā. Likumdevējs Lieldienas nenoteica konkrētā mēneša datumā, bet uzskatīja, ka Lieldienu svētdiena ir pirmā pilnmēness svētdiena pēc pavasara saulgriežiem. Līdz ar to tika noskaidrots arī jautājums par to, kas ir otrās Lieldienas, skaidrojot, ka tā ir pirmdiena, kas seko pēc Lieldienu svētdienas. Ņemot vērā konfesjonālās atšķirības starp reliģijām un to, ka citām Latvijā atzītām konfesijām (pareizticīgajiem, vecticībniekiem u.c.) Lieldienu svētki tiek noteikti citādi, kā arī ievērojot citu konfesiju pārstāvju tiesības un intereses, likumā tika ietverta tiesību norma, kas pieļauj Lieldienu svētkus svinēt citos attiecīgo konfesiju noteiktajos datos. Līdz ar to, citas konfesijas varēja svinēt savus svētkus atbilstošajā dienā. Lai gan šai dienai nebija piešķirta oficiālā brīvdiena. Tādējādi likumā ir minēts svētku dienas nosaukums, bet nav nosaukts konkrēts datums, kad šī diena ir svinama.⁷² Līdz ar to normatīvie akti nenosaka konkrētus datumus, kuros svinamas Lieldienas, jo šo svētku datumu noteikšana balstīta tradīcijā. Šis likums kalpoja kā pamats spēkā esošajam likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”. Kā arī 1990. gadā Latvijas Republikas Augstākās padomes deputāts D.Īvāns izteica viedokli, ka Lieldienu svinēšanas datumi ir dažādi, jo tie ir atkarīgi gan no reliģijas piederības, gan no dabas apstākļiem⁷³ un

---

70 Latvijas Republikas Augstākās Padomes pastāvīgo komisiju nolikums. LV nolikums. Pieņemts 1990. gada 10. maijā [10.05.1990.red.]

71 Likums Par svētku un atceres dienām. LV likums. Pieņemts 1990. gada 3. oktobrī [03.10.1990.red.]

⁷² Saeimas Juridiskā biroja dokumenti. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013, 57. lpp

⁷³ Latvijas Republikas Augstākās Padomes rudens sēdes 1990. gada 2. oktobrī stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/AP_steno/1990/st_901002v.htm [aplūkota 16.09.2018.]

tieši 1990. gadā deputāti ar balsu vairākumu pieņēma lēmumu, ka Lieldienas būs svinētas kā svētki, piešķirot oficiālās brīvdienas statusu.

Atsaucoties uz iepriekš minēto Lieldienas ir noteiktas likumā bez konkrēta datuma, līdz ar to katra konfesija var uzskatīt tās Lieldienu dienas, kad attiecīgā konfesija to ir noteikusi un svinēt atbilstoši saviem uzskatiem un tradīcijām.

5. Saeima (1993. gada 6. jūlijs - 1995. gada 7. novembris)

5. Saeima ir pirmā Saeima kopš 1934. gada, tāpēc šīs Saeimas darbības laiks bija tikai 2 gadi un 4 mēneši. Kopumā 5. Saeimā bija iesniegti 839 likumprojekti⁷⁴ un šie likumprojekti bija konspektīvi vai pat neprecīzi, tāpēc pie šī likumprojektu izstrādes Saeimas Juridiskajam birojam bija uzdevums sekot Saeimas deputātu objektīvajam pieprasījumam pēc pilnīgi jauniem vai grozītiem likumiem, vienlaikus izvairoties no sarežģītības.

5. Saeimā bija iesniegts likumprojekts „Par svētku un atceres dienām” (Nr.581), kurš tika noraidīts un likumprojekti „Par svētku un atceres dienām” (Nr.585) un (Nr.763), kuri tika pieņemti. Līdz ar to kopumā šajā Saeimā bija pieņemti divi grozījumi, kuri stājās spēkā. Saeimas Prezidijs par šo likumprojektu noteica kā atbildīgo Saeimas Cilvēktiesību komisiju. Šī komisija vienmēr bija atbildīgā komisija jautājumos par svētku, atceres un atzīmējamo dienu noteikšanu. Pētot 5. Saeimas plenārsēžu stenogrammas var secināt, ka Saeimas deputāti mēģina grozīt likumu tā, lai līdzinātos Eiropas Savienības valsts tiesību regulējumam. Vairākkārt 5. Saeimas deputāti plenārsēdēs veica svētku dienu salīdzinājumu ar Eiropas Savienības valsts tiesību regulējumu. 1995. gadā 9. februārī notika pirmās diskusijas par šī likumprojekta grozīšanu⁷⁵. Šajā sēdē tika diskutēts par 8. maija svētkiem.

1995. gada 8. februāra sēdē deputāts Edvīns Kide stāstīja deputātiem par Maskavā Latvijas vēstniecības organizētajos Ziemassvētkiem tiem latviešiem, kuri dzīvo Maskavā⁷⁶. Nozīmīgs fakts, kas izriet no 5.Saeimas deputāta Edvīns Kide vēstījuma, ka Ziemassvētki bija 25. un 26. decembrī (divas dienas), lai gan mūsdienās Ziemassvētkus svin trīs dienas (24., 25. un 26.decembrī).

Nākamā diskusija 5.Saeimā notika par Vasarsvētku un Kristus Debesīs (Debesbraukšanas diena) uzņemšanas svētku atzīšanu par valsts svētkiem. Sakarā ar šo jautājumu bija iesniegts ļoti daudz priekšlikumu. Saeimas sēdē tika konstatēts, ka šis

---

⁷⁴ 5. Saeimas darbs. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 1995. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/37631> [25.09.2018.]

⁷⁵ Latvijas Republikas 5.Saeimas ziemas sēdes 1995. gada 9. februārī stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_955/st0908.html [aplūkota 15.09.2018.]

⁷⁶ Ibid.

priekšlikums nāk no baznīcu pārstāvjiem. Lai gan šobrīd tas būtu neiespējami, pamatojoties uz Satversmes 99. pantu. Kā arī, Saeimas sēdē tika minēts, ka Latvijas iedzīvotāji dzīvo pamatojoties uz kristiešu kalendāru un Vasarsvētki neatbilst šim dzīves stilam. Kā arī šie svētki ir Svētā Gara izliešanās svētki. Šī diena ir saistīta ar zināmu kultūru un zināmu reliģisko pārliecību. Tieši šajos svētkos cilvēki gāja uz baznīcu, lai padomātu ar Dievu par izdarītajiem pavasara darbiem un nākotnes darbiem. Vasarsvētki – reliģiski svētki kristietībā – Svētā Gara saņemšanas svētki piecdesmitajā dienā pēc Lieldienām.⁷⁷ Tā tad šiem svētkiem piemīt reliģisks aspekts. Spriežot par šo priekšlikumu ņēma vērā vai tas nav saistīts ar finansiāliem papildu izdevumiem (Finanšu ministrijas atzinums) un ar Eiropas valstu tradīcijām katoliskās valstīs⁷⁸. Finanšu ministrijas atzinumā tika teikts, ka ja Vasarsvētki tiek pasludināti par svētku dienu, nekādi finansiāli papildu izdevumi nav vajadzīgi, tā kā Vasarsvētki katru gadu ir tikai svētdienā un Darba likumdošanas kodekss paredz darbu, kas veikts svētdienā, apmaksāt tā, kā tas ir paredzēts likumā par svētdienām un svētku dienām.⁷⁹ Jāmin, ka pieņemot konkrētos svētkus, kā oficiālu brīvdienu obligāti jāņem vērā ekonomiskie faktori, jo nosakot papildus oficiālu brīvdienu ir nepieciešams papildus finansējums. Kā arī 5.Saeimas deputāti diskutēja, vai Vasarsvētki ir svētku diena vai tomēr atceres diena, vai atzīmējamā diena un Eiropas Savienībā šai dienai nav piešķirta papildus oficiālā brīvdiena. Šajā sēdē Vasarsvētki tika salīdzināti ar Ziemassvētkiem, jo šie svētki tiek minēti dainās. Līdz ar to varbūt šie svētki varētu būt par paražu svētkiem. Piemēram, ja Ziemassvētkus atzīt par paražu tiesībām, tad mūsdienās nebūtu strīdu par šo svētku svinēšanu, ka tika izdarīts Amerikas Savienotajās Valstīs.

Savukārt, Debesbraukšanas diena ir saistīta ar Lieldienām un tiek svinēta 50. dienā pēc Lieldienām. Viens no priekšlikumiem bija Debesbraukšanas dienu noteikt par atzīmējamu dienu, jo šī diena ir nozīmīga visiem kristiešiem. Jāatzīmē, kā šajā laika posmā Satversmē nebija regulējuma par Baznīcas un Valsts attiecībām līdz ar to deputāti bija tiesīgi risināt reliģiskus jautājumus valsts mērogā. Kā arī, 1995. gada 21. septembrī starp Saeimas deputātiem izraisījās diskusija par finansējumu tādām svētku dienām kā Vasarsvētki un Lieldienas. Šajā sēdē viens no deputātiem minēja par Dievmātes debesīs uzņemšanas svētkiem un, ka reliģiskus svētkus svin dažādas reliģijas un katrai reliģijai ir dažādi svētki, bet

---

⁷⁷ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 1154. lpp

⁷⁸ 1995. gadā Vasarsvētki jau pastāvēja tādās valstīs, kā Vācija, Austrija, Šveice, Francija, Spānija, Portugāle.

⁷⁹ Latvijas Republikas 5. Saeimas rudens sesijas četrdesmit pirmās sēdes 1995. gada 9. augustā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_955/st0908.html [aplūkota 15.09.2018.]

likums nevar aptvert visu konfesiju svētkus. Taču šis viedoklis netika ņemts vērā un grozījumi bija pieņemti.

Analizējot 5. Saeimas plenārsēžu stenogrammas var redzēt, ka valdība, lai pieņemtu reliģisku svētku dienu par oficiālu valsts svētku dienu un nostiprinot to likumā, veic konsultācijas ar Katoļu baznīcas valdību Latvijā. Lai gan šobrīd tas nav iespējams. Tas arī norāda uz to, ka Latvijā svētkus nosaka pēc katoļu svētkiem. Viens no nozīmīgākajiem faktiem, ka šobrīd Vasarsvētki arī ir spēkā esošie svētki un saskaņā ar likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1. pantu ir noteikti par svētku dienu. Lai gan acīmredzami Vasarsvētki ir reliģiskie svētki. Kā arī 5. Saeimas deputāti centīgi mēģināja grozīt tos svētkus, kuri nāca no Padomju Sociālistiskās Republikas laika. Deputāti mēģināja līdzināties valstīm, kuras ir Eiropas Savienībā. Līdz ar to mēģināja grozīt likumu tā, lai tas atbilstu Eiropas Savienības tiesību regulējumam. Kopumā 5. Saeimā bija iesniegti četri likumprojekti, bet pieņemti divi.

6. Saeima (1995. gada 7. novembris – 1998. gada 3. novembris)

6.Saeimas likumprojekti kļūst arvien argumentētāki un izvērstāki. 6.Saeima atšķiras no citām Saeimām, jo tieši 6. Saeimā valdība iesniedza pieteikumu par Latvijas vēlmi iestāties Eiropas Savienībā. Kā arī Saeimā tika izveidota Eiropas lietu komisija, kura strādā arī šobrīd.

6. Saeimā kopumā bija 16. plenārsēdēs, kurās izskatīja grozījumus likumā „Par svētku un atceres dienām”. Deputāti uzskatīja, ka likums vēl nav pilnvērtīgi izstrādāts un kopumā ir maz svētku dienu Latvijā. Līdz ar to deputāti centīgi mēģināja uzlabot likumu. Deputāti uzsvēra, ka latviešu tautai ir pašai savi svētki, savas dienas un savas atceres dienas, kuras tika aizmirstas un šīs dienas ir nepieciešams aktualizēt. 6. Saeimas darbības laika posmā likuma nosaukums vēl nav grozīts uz mūsdienu likuma nosaukumu. Kopumā 6. Saeimā bija pieņemti četri grozījumi. 1996. gada 7. marta kārtējā sēdē 6. Saeima pirmo reizi izskatīja likumprojektu „Grozījumi Latvijas Republikas likumā „Par svētku un atceres dienām”” (Nr.144) , kurā bija priekšlikumi par svētku dienu grozīšanu un papildināšanu.⁸⁰ Deputāti atkal mēģināja atrast risinājumu jautājumam par 8. marta svētkiem, kurš jau bija minēts iepriekšējā nodaļā. Kā arī 6. Saeimā izraisījās smaga diskusija par Lieldienu svētku laiku un, kā rezultātā likumu papildināja ar Otro Lieldienu svētku dienu⁸¹.

⁸⁰ Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas 1996. gada 7. martā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_96/st0703.html [aplūkota 21.09.2018]

⁸¹ Deputāts R.Jurdžs izsaka savu viedokli par Lieldienām: “Jēzus Kristus miršanas diena, kas beidzas ar Jēzus Kristus augšāmcelšanās svinēšanu. Mēs svinam pēc kristiešu pieņemtajām kalendāra normām. Sākumā kristieši

Deputāti minēja, ka Lieldienas atbilst kristiešu viedoklim un visai kristīgai pasaulei. Šis jautājums tika diskutēts vairākās Saeimas plenārsēdēs. Deputāti minēja, ka Otrās Lieldienas Rietumeiropā tradicionāli ir kristīgo konfesiju svētki, un mums ir jāvadās pēc tā kalendāra, pēc kura vadās Rietumeiropas valstis.⁸² Lai saprastu 1997. gada izdarītus grozījumus ir jāizanalizē Lieldienu nozīme un šo svētku rašanas gaita, lai noskaidrotu vai šajā gadījumā pastāv reliģijas aspekts vai tomēr nav. Šobrīd Lieldienas tiek svinētas 21., 22. aprīlī, kas atbilst katoļu konfesijai⁸³.

Liieldienas – Jēzus Kristus augšāmcēlšanas svētki⁸⁴, kuri tiek svinēti pavasarī. Šie svētki ir pavasara saulgriežu svinības (dabas parādība). Latviešiem Liieldienas nozīmē, ka diena ir kļuvusi garāka par nakti un šajā laika posmā tiek veicami lauku darbi. Parasti Liieldienas tiek svinētas trīs dienas un garā gadā četras dienas. Pamatojoties uz Liieldienu ciklu, lauku darbinieki varēja orientēties un pildīt savus darba pienākumus. Tā kā Liieldienas parasti atzīmē pavasarī pastāv iespēja, ka svinēšanas laiks var mainīties atkarībā no mēness fāzēm – no 22. marta līdz 25. aprīlim.

Šis aspekts skar dabas parādības, bet no reliģijas puses, kura mūsdienās sastopama biežāk, jo tieši Liieldienās cilvēki iet uz baznīcu un pilda rituālus atbilstoši reliģijas piederībai un saviem uzskatiem. Liieldienas ir Kristus augšāmcēlšanās svētki (tāds apgalvojums ir sastopams ļoti bieži un tā ir pieņemts sabiedrībā), kas apzīmē dienas augšanu lielumā. Liieldienas ir kristiešu svētki, jo tieši šajā dienā ir noteikts, ka tie ir lielāki kristiešu svētki, kad tiek pieminēta Jēzus krustā sišana un augšāmcēlšana. Kā arī Liieldienās notiek lielākais

---

Liieldienas svinēja vienā laikā ar jūdiem, taču pirmajā vispasaules koncilā 325. gadā tika nolemts, ka kristiešiem Liieldienas svinamas atsevišķi. Pirmā svētdiena ir pēc pavasara ekvinoxijas un pilnmēneša, kad apritējusi pilna nedēļa pēc jūdu pashas. Tāpat koncils noteica, ka Liieldienu visagrākais datums drīkst būt (ieklusieties šajos datumos!) 22. marts un visvēlākais - 25. aprīlis.” Acīmredzami, ka 6. Saeimā svētku dienu pieņemšanā ir reliģisks uzsvērs, lai gan šobrīd tas nav iespējams, lai gan Otrās Liieldienās ir tiesību regulējumā arī tagad.

⁸² Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas 1997. gada 29. maijā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_97/st2905.html [aplūkota 23.10.2018.]

⁸³ Katoļiem Liieldienas iekrīt svētdienā, kas seko pilns mēnesim pēc pavasara saulgriežiem ziemeļu puslodē. Tomēr pavasara saulgrieži un pilnmēness netiek noteikti pēc astronomiskiem novērojumiem. Pavasara saulgrieži ir noteikti 21. martā (pēc saules kalendāra), bet pilnmēness tiek noteikts, balstoties uz mēness kalendāru. Liieldienas iekrīt agrākais piecpadsmitajā mēness kalendāra dienā, bet vēlākais divdesmit pirmajā. Šis posms radies no fakta, ka tiek uz skatīts, ka krustā piesišana notika četrpadsmitajā dienā (Pashas svētku priekšvakarā), savukārt augšāmcēlšanās sešpadsmitajā dienā. Līdz ar to agrākais iespējamais Liieldienu datums ir 22. marts, bet vēlākais – 25. aprīlis.

⁸⁴ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 594. lpp

gavēnis, kuru ievēro daļa no sabiedrības arī mūsdienās.⁸⁵ Latviešiem šie svētki ir ļoti nozīmīgi un tiek ievēroti arī tagad. Kā arī ir noteikti konkrētajā likumā, ka Latvijas iedzīvotājiem šajā dienā ir piešķirta oficiālā brīvdiena saskaņā ar likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”⁸⁶ 1. pantu Lieldienas tiek svinētas Lielā Piektdienā un Pirmās Lieldienas un otrās Lieldienas diena. Savukārt Pareizticīgie, vecticībnieki un pie citām konfesijām piederošie ticīgie Lieldienas, Vasarsvētkus un Ziemassvētkus atzīmē šo konfesiju noteiktajās dienās.

Acīmredzami, ka 6. Saeimas deputāti pamato šo svētku nepieciešamību ar reliģisku aspektu, lai gan mūsdienās tas nonāk pretrunā ar Satversmes 99. pantu, bet tajā laikā 99. pants nebija pieņemts. Līdz ar to tas bija likumiski. Deputāti, pieņemot šos svētkus domāja, ka varēs apvienot, saliedēt tautu, lai gan tagad tas izraisa problēmas sabiedrībā.

Viens no interesantiem faktiem, kurš notika 1996. gada 23. maijā Saeimā ir, ka Saeimas deputāti pārtrauca savu darbu, lai Saeimā tiktu iesvētīts krucifikss. Tas nozīmē, ka mēs izlūdzamies Dieva svētību savam darbam, šim namam un līdz ar to apliecinām, ka mēs, savas tautas izvēlēti deputāti, esam kristīgi domājoši, kristīgi ļaudis un pārstāvam kristīgu tautu. Bet mēs negribam ieklausīties, un varbūt, es pieļauju, viena daļa arī nav informēta par to, kā kristīgā ticība, kristīgā mācība raugās uz cilvēku. Proti, nav divu mēnešu vai pusotra mēneša vai daļēja mēneša. Cilvēks visā savā pilnībā un būtībā ir tikai maziņš, tas nerodas ne trešajā nedēļā, ne trešajā vai otrajā mēnesī, bet jau tajā brīdī, kad viņš tiek ieņemts mātes miesās. Un neatkarīgi no visiem pārējiem apstākļiem tā ir cilvēka nogalināšana.⁸⁷ No šī izriet, ka Saeimas deputāti pilnvērtīgi atzina kristīgās vērtības⁸⁸. Atsaucoties uz spēkā esošo Satversmes redakciju, ir jāmin, ka kristietība⁸⁹ ir minēta Satversmes preambulā. Latvijā kristietība ir visizplātītākā reliģija, līdz ar to arī ir ietverta Satversmes preambulā. Kristietībā ir ietverti trīs vislielākie reliģijas novirzieni: pareizticība⁹⁰, katolicisms un protestante.⁹¹ Šīs

---

⁸⁵ Grīns M., Grīna M. Latviešu gads, gadskārta un godi. Rīga: "Everest", 1992, 35. lpp

⁸⁶ Likums Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām. LV likums. Pieņemts: 1990. gada 3. oktobrī [18.07.2018.red.]

⁸⁷ Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas 1996. gada 23. maijā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_96/st2305.html [aplūkota 10.10.2018.]

⁸⁸ Kristietība ir reliģija, kuras pamatā ir ticība Jēzum Kristum.

⁸⁹ Kristietība ir monoteistiska reliģija, kas ir balstīta tās dibinātāja Jēzus Kristus personā un Viņa mācībā, kas atrodama kristiešu svētajos rakstos – Bībelē. Kristietība ir lielākā pasaules reliģija, pie kuras pieder aptuveni 1/3 pasaules iedzīvotāju. Mūsu ēras sākumā tā radās Palestīnā kā jūdaisma novirziens, kas pamazām izveidojās par atsevišķu reliģiju un 3. gs. kļuva par Romas impērijas oficiālo reliģiju. Kristietība gadsimtu gaitā ir sadalījusies sīkākos novirzienos, kurus var klasificēt trijās lielās grupās: Romas katoļi, pareizticīgie un protestanti.

⁹⁰ Pareizticība ir viena no kristietības pamata virzieniem. Pareizticības izveidošanas pamatā bija Romas impērijas austrumu un rietumu daļas attīstības vēsturiskā virzība un īpatnības. Visciešākais sakars ar pareizticību Latvijā ir

Satversmes preambulas aspekts obligāti jāņem vērā, jo tas nav maznozīmīgs. Atbilstoši Satversmes preambulai veido kopumā Satversmi un, tāpēc Satversmes preambula ir kā ievads visai Satversmei, kurš ir svarīgs un ievērojams. Tā tad, 6. Saeimas deputāti atbalsta vairāku konfesiju tradīcijas un vērtības, lai gan likumā ir noteikti atsevišķu konfesiju svētki. Kā arī mūsdienās pareizticīgie mēģina savus atsevišķus svētkus nostiprināt ar likumu, jo šobrīd pastāv privilēģijas atsevišķām konfesijām. Lai gan valstī ir noteikts, ka Baznīca ir atdalīta no valsts, bet, kā tika, analizēts iepriekš, Baznīcas un valsts attiecību modeļi var pateikt, ka Latvijā baznīca ir formāli atdalīta no valsts, lai gan Satversmē ir skaidri lietots termins, „atdalīta”. Šis jēdziens, komentāros tiek paskaidrots, kā identisks apzīmējumam šķirta, tas nozīmē, ka nepastāv nekādas saskarsmes un saistības.

6. Saeimas deputāti sprieda par Svētās Lūcijas dienas⁹² apstiprināšanu. Svētās Lūcijas diena ir kristiešu svētki.⁹³ Lai gan šobrīd likumā nav tādu svētku, bet šis grozījums pierāda, ka Saeimas deputāti sniedza priekšlikumus, balstoties uz kristiešu vērtībām un tradīcijām.

1997. gadā 6. Saeima veica grozījumus likumā Par svētku un atceres dienām, jo svētku dienu tiesību regulējumā ir cieša saikne ar darba tiesiskajām attiecībām. Līdz ar to, tika veikti grozījumi, pamatojoties uz Darba kodeksu. Atsaucoties uz mūsdienu Darba likumu⁹⁴ svētku dienas nav uzskaitītas likumā, bet likums paredz darbiniekam brīvas dienas no darba. Līdz ar to darba devējiem vienmēr jāseko likumam „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”, lai zinātu, kad darbiniekam ir brīvdienas. Tāpēc pastāv ciešā savstarpēja saikne ar darba

---

lielākajai pareizticīgo baznīcai pasaulē – Krievu pareizticīgajai baznīcai. Tika izveidota patstāvīga krievu pareizticīgā baznīca. Sākotnēji tā atradās Konstantinoples patriarha jurisdikcijā, bet 1448. gadā kļuva patstāvīga. Vēlāk bija reforma un, kā rezultātā izveidojās vecticībnieku baznīca. Vēlāk tika piešķirts Maskavas un visas Krievijas patriarha tituls. 1721. gadā krievu pareizticīgās baznīcas vadība tika reorganizēta. Augstākā vara baznīcā piederēja cāram. 1917.–1918. gadā vadīšanas veids tika atjaunots. Karu laikā baznīca viena no pirmajām saņēma nežēlīgos triecienus. Taču pēc nemieriem baznīca turpināja savu darbību jau valstiskā līmenī visā Krievijā un bijušās Padomju Sociālistiskās Republikas līmenī.

⁹¹ Vēstures enciklopēdijas vārdnīca. Pieejams: <http://vesture.eu/index.php/Kristietiba> [aplūkota 16.08.2018.]

⁹² Svētās Lūcijas svētki šodien, iespējams, ir viena no skaistākajām tradīcijām laikā pirms Jaunā gada. Šajā dienā katrā pilsētā un ciemā Lūcijas lomai izvēlas visskaistāko meiteni. Kad Lūcijas izvēlētas, sākas krāšņa procesija. Tērptas garās baltās kleitās, meitenes ar piecām iedegtām svecēm vainagos dodas gājienā pa pilsētas ielām. Viņas pavada jaunieši ar lāpām. Lūcija cienā visus ar kafiju un īpašām safrāna smalkmaizītēm, ko zviedri dēvē par ”Lussekatte”. Svētkus svin visi un visur: skolās, bērnudārzos, valsts iestādēs un uzņēmumos. Bērni paši apsveic savus kaimiņus. Šajā dienā bērnu grupiņas apmeklē slimnīcas un veco ļaužu pansionātus, dziedot Adventes un Ziemassvētku dziesmas.

⁹³ Rīgas arhidiecēzes raksti. Pieejams: <http://katolis.lv/liturgija/baznicas-svetie-un-svetigie/l/sveta-lucija.html> [aplūkota 16.09.2018.]

⁹⁴ Darba likums. LV likums. Pieņemts: 2001.gada 20. jūnijā [19.11.2019. red.]

tiesiskajām attiecībām un ir nepieciešama šo divu likumu saskaņošana. Lai gan šobrīd pastāv neskaidrības ar brīvdienu noteikšanu. Darbs svētku dienās ir pieļauts tikai izņēmuma gadījumā – ja nepieciešams nodrošināt nepārtrauktu darba gaitu.⁹⁵ Tad saskaņā ar Darba likuma 144. pantu ir atļauts nodarbināt darbinieku svētku dienā, kompensējot vienā no likumā noteiktajiem kompensācijas veidiem⁹⁶. Turklāt likums nosaka atsevišķām konfesijām svētku dienas noteiktajās dienās, kas nesakrīt ar likumā noteiktajām svētku dienām. Līdz ar to, darba devējam jāievēro arī šī norma. Iespējams, ka viens no risinājumiem varētu būt svētku dienas ietvert darba līgumā vai iekšējos kārtības noteikumos.

1998. gadā viens no aktuālajiem jautājumiem bija priekšlikums par Ziemassvētkiem pareizticīgajiem. Par šo jautājumu Saeimas deputātiem bija smagas un ilgas diskusijas, lai gan arī tagad šīs diskusijas nav pabeigtas. Lai gan 1990. gadā svētku dienas pilnīgi loģiski tika pieskaņotas valsts svētkus kristīgajam kalendāram, bet 1998. gadā Saeimas deputāti atkal vēlējās svētku dienu sarakstu paplašināt, nosakot svētku dienu pareizticīgajiem. Lai gan uz 1998. gadu jau bija reģistrētas ļoti daudz dažādu konfesiju un nevar neņemt vērā faktu, ka citām konfesijām nav nepieciešams svētku dienu, kā brīvdienu noteikšana valsts mērogā un nostiprināšana likumā. Vispārzināms fakts, ka Ziemassvētki ir senie latviešu svētku. Līdz ar to latvieši Ziemassvētkus vienmēr svinēja decembrī. Šī problēma rodas, jo atsevišķas konfesijas nepārgāja uz Gregora kalendāru un turpina svētku svinēt pēc Jūlija kalendāra. Absolūti var teikt, ka šis ir reliģisks strīds. Saeimas sēdē deputāti mēģināja savu pozīciju pamatot ar reliģijas pamatnostādņēm un uzskatiem.⁹⁷ Lai gan mūsdienās visizplatītākais kalendārs ir

---

⁹⁵ Slaidiņa V., Skultāne I. Darba tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 211. lpp.

⁹⁶ Zvērinātu advokātu birojs "BDO Zelmanis & Liberte". Darba likums ar komentāriem. Rīga: Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, 2010, 266.lpp.

⁹⁷ Gluži vienkārši tāpēc, ka tā ir tik smalka sfēra kā garīgā sfēra, kas ir ļoti jūtīga, un mēs zinām, ka... tieši šādu rezultātu liecinieki mēs esam bijuši daudzreiz vēsturē, mēs zinām, pie kā noved kādu reliģiju uzspiešana vai to īpaša izcelšana. Tāpēc jāatgādina, ka ir bijusi garīgā sfēra un šīs sfēras izpausmes formas pirms jebkurām no šīm šeit uzskaitītajām tradicionālajām reliģiskajām konfesijām, pirms Jēzus Kristus dzimšanas, kura dzimšanas svētkus mēs svinēsim pēc kāda brīža. Ir bijuši dažādi novirzieni gan senajā Romā, gan Grieķijā, gan Indijā, un mums tagad šeit Latvijā ir krišnaīti, un ir pentakostu draudzes, un arī tās varbūt pretendēs... Ir arī dažādi citādi Bībeles vai reliģisko ceremoniju sludinātāji. Man jāsaka, ka pie mums nav īpaši pievērsta vērība arī dievturiem, kas varbūt ir vēl senāks garīgas darbības vai pasaules garīgas sapratnes izpausmes veids. Var būt, ka tas ir tuvāks tiem latviešiem, kas joprojām atceras, kādā veidā pie mums ienāca Romas katoļu baznīca. Un arī varbūt tā reliģija, ko pārstāvēja komunistu partija ar savām tradīcijām un tādām izpausmes formām kā represīvo orgānu darbība. Tāpēc arī es aicinu uz samierināšanos un aicinu noraidīt šos priekšlikumus un atgriezties pie iepriekšējās redakcijas, jo mums varbūt nav šīs saites ar sabiedrību. Es īsti nezinu, ko nozīmē Septītās dienas adventistu draudzes mācība, bet es zinu, ka Latvijā ir dievturi. Ja viņi būtu varbūt kā sabiedriska organizācija vai varbūt būtu sevi reģistrējuši kā reliģiska vai garīga kopa, tad varbūt arī šeit būtu jārunā par to, ka vajadzētu

Gregora kalendārs. Deputāti mēģināja ieviest saprašanu Saeimas sēdē par Romas katoļu Baznīcas ienākšanu Latvijā, bet nekas nesanāca un viedoklis netika ņemts vērā. Lai gan šis jautājums joprojām ir diskutējams Saeimā un vienota viedokļa nav.

1998. gadā izraisījās ļoti liels skandāls Baložos sakarā ar svētku dienas piešķiršanu konkrētai konfesijai, lai gan likumā ir atļauts citām konfesijām piederošajiem ticīgajiem svētkus atzīmēt šo konfesiju noteiktajās dienās. 1998. gada ziemā Rīgas rajona Baložu divplūsmu pamatskolas direktoram bija izteikts stingrais rājiens par krievvalodīgo plūsmai piešķirto brīvdienu pareizticīgo Ziemassvētkos. Šis jautājums tika izskatīts Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā, jo notikušo uzskata par cilvēktiesību pārkāpumu. Šī brīvdiena bija piešķirta skolēniem un skolotājiem ar nosacījumu, ka šī diena būs atstrādāta. Tā arī bija, visi skolēnu un skolotāji šo dienu atstrādāja. Taču pilsētas domes rīkojumā bija noteikts, ka direktors rīkojās, pārkāpjot Darba likuma kodeksu, proti, noteicis papildu svētku dienu un piešķīris skolotājiem brīvdienu. Pilsētas dome uzskata, ka direktors rīkojās nevienlīdzīgi pret pārējiem skolas darbiniekiem un skolotājiem. Kā arī direktors nav vienojies ar pilsētas domi par piešķirto papildus brīvdienu. Kaut gan skolā bija spēkā esošs nolikums, kas nosaka, ka skola mācību gada laikā ir tiesīga izmantot 10 dienas (brīvdienas) konkrētiem pasākumiem. Šajā gadījumā šī piešķirtā brīvdiena varētu būt izmantotā kā viena no 10 dienām, kuras ir noteiktas skolas nolikumā.⁹⁸ Šī ir tāda situācija, kura norāda, ka varētu būt tādas problēmas arī mūsdienās, ja likumā nebūs konkrēti noteikts, ka Latvijas iedzīvotāji ir tiesīgi prasīt oficiālo brīvdienu pēc savām interesēm. Viennozīmīgi, ka šis ir reliģisks strīds. Kā arī stingri jānošķir, ka svētku dienu noteikšana nav politisks jautājums, bet pieņemot konkrētu svētku dienu valsts respektē Latvijas iedzīvotāju intereses. Nevar svētku dienas uzspiest sabiedrībai vai pārkāpt cilvēku intereses, dodot konkrētai cilvēku grupai prioritātes.

6. Saeimā kopumā bija iesniegti septiņi likumprojekti, bet pieņemti tikai četri.

7. Saeima (1998. gada 3. novembris – 2002. gada 5. novembris)

7. Saeimas deputāti bija ļoti aktīvi un atjautīgi, veicot grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”. Analizējot 7. Saeimas darbu var secināt, ka deputāti gatavi

---

likumā iekļaut arī dievturus, vai par vēl kādiem citiem priekšlikumiem. Viņi nav minēti frakcijas “Latvijai”, nedz Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas iesniegtajā priekšlikumā, jo vienkārši šādas organizācijas droši vien Latvijā nav. Bet ir cilvēki, kas atceras tautasdziesmas, kas zina, pazīst mūsu, latviešu, sirmo Dieviņu, kas vienmēr bijis labsirdīgs un nekad nav kādu mēģinājis sodīt vai citādi viņu mocīt vai šausīt, kā to pieņemts darīt citu reliģisko konfesiju rituālos un veidos... Tāpēc tiešām lūdzu atbalstīt - un es arī pats atbalstīšu - to iepriekšējo redakciju. Paldies par uzmanību.

⁹⁸ Latvijas Republikas laikraksts Neatkarīgā avīze 1998. gada 4. martā

katrai profesijai piešķirt atsevišķu svētku dienu un noteikt to, kā brīvdienu. Kopumā 7. Saeima pieņēma četrus grozījumus likumā, bet priekšlikumu bija ļoti daudz. Jāatzīmē, ka tika grozīta arī Satversme un saskaņā ar Satversmes 99. pantu baznīca ir atdalīta no valsts, kas jāņem vērā turpmāk, analizējot grozījumus šajā likumā, jo atsaucoties uz Satversmes 99. pantu valsts nav tiesīga iejaukties baznīcas lietās. Analizējot iepriekšējās Saeimas darbu, pieņemot grozījumus likumā „Par svētku un atceres dienām” svētku dienu noteikšanā reliģijai bija liels uzsvars, nosakot svētku dienas, kā brīvdienas Latvijā. 7. Saeima strādāja centīgi un 2000. gada 17. februārī⁹⁹ notika diskusija par 16. marta izslēgšanu no likuma un tika diskutēts par vēsturiskajiem faktiem, pamatojoties uz 16. marta notikumiem. Deputāti nolēma izslēgt 16. marta svētkus no likuma. Mūsdienās arī šī redakcija ir spēkā. Kā arī šajā sasaukumā pieņēma tādus grozījumus – noteikt: 4. maiju - Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienu, „21. augustu - Konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas un Latvijas Republikas faktiskās neatkarības atjaunošanas dienu” un „1.septembri - Zinību dienu”. Lai gan šobrīd ir grozīts 21. augusta - Konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas un Latvijas Republikas faktiskās neatkarības atjaunošanas diena. Kā arī 7. Saeima pieņēma 17. jūniju - Latvijas Republikas okupācijas dienu un 22.septembri - Baltu vienības dienu. Šie grozījumi tika analizēti pirmajā nodaļā. Kopumā 7. Saeimā bija iesniegti 16 likumprojekti, bet pieņemti tikai četri likumprojekti. Viens no likumprojektiem, kurš bija noraidīts noteica papildināt likumu ar 7. janvāri – Pareizticīgo Ziemassvētkus un 8. martu – Starptautisko Sieviešu dienu.¹⁰⁰ Par 8. marta svētkiem – Starptautiskā sieviešu diena bija jau diskutēts 6. Saeimā un analizēts ir iepriekšējā nodaļā.

Tātad viens no aktuālākajiem priekšlikumiem bija par Pareizticīgo Ziemassvētkiem, kas joprojām ir aktuāls. Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka Satversmes 99. pantā ir noteikts, ka baznīca ir atdalīta no valsts. Līdz ar to Saeimas deputāti nav tiesīgi risināt baznīcu jautājumus valsts mērogā, ja tas nekaitē sabiedrībai. Katrs Latvijas iedzīvotājs bija tiesīgs pats izvēlēties pie kuras reliģijas viņam piederēt un kādus svētkus svinēt. Latvijā ir konkrēti noteikts, ka svinēt Latvijā svētkus vajag pēc jaunā stila, neuzrādot nekādus izņēmumus, bija svētījis svētais patriarhs Tihons.¹⁰¹ Tā tad Baznīcām ir atļauts svinēt svētkus pēc jauna stila. Tomēr

---

⁹⁹ Latvijas Republikas 7.Saeimas ziemas sesijas septītās sēdes 2000. gada 17. februārī stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2000/st1702.html> [aplūkota 17.09.2019.]

¹⁰⁰ Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku un atceres dienām”” (Nr.800) Pieejams: https://www.saeima.lv/L_Saeima7/reg.likprj.htm

¹⁰¹ Latvijas Republikas 7. Saeimas pavasara sesijas 2002. gada 21. martā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/2002/st_2103/st2103.htm [aplūkota 10.11.2018.]

dažas konfesijas atsevišķus svētkus svin joprojām pēc vecā stila. Līdz ar to 7. Saeimā notika smaga un plaša diskusija par 7. janvāri – Pareizticīgo Ziemassvētkiem, kas arī ir aktuāla šobrīd. Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku un atceres dienām”” (Nr.180)¹⁰² noteica, ka pēc statistikas datiem, kopējais pareizticīgo un vecticībnieku skaits Latvijā ir aptuveni 368 000. Līdz ar to ir nepieciešami grozījumi likumā. Par šiem grozījumiem Saeimas sēde notika 2001. gada 1. februārī¹⁰³. Var atzīmēt, ka 7. Saeimā sākās diskusijas par Ziemassvētku noteikšanu pēc reliģijas un turpinās arī šobrīd. Deputāti mēģina grozīt likumu tā, lai tas atbilstu latviešu tautas interesēm un dzīvei.

Saeimas kārtējā sēdē izraisījās diskusija par Līgo svētkiem, ka šos svētkus varētu izsvītrot no likuma. Lai gan šāds priekšlikums pietiekamo atbalstu nesaņēma. Kā arī šajā sēdē izskanēja viedoklis, ka svētku dienu noteikšana ir profesionālu vēsturnieku jautājums nevis politiķu kompetencē risināt tādu jautājumu. Svētku dienu noteikšanā ir svarīgi noskaidrot vēsturisko nozīmi un rašanās gaitu, lai noraidītu nevēlamos svētkus, jo svētku diena valstī ļoti daudz izmaksā.

7. Saeimas deputāti mēģināja atrisināt domstarpības par reliģiskiem svētkiem, kas ir spēkā arī šobrīd. Valdība visdrīzākajā laikā jeb tuvākajā laikā solīja izstrādāt speciālu darba grupu, lai izstrādātu jaunu likumprojektu par svētku dienām. Jaunajā likumā tiktu atrisināts jautājums par reliģiskiem svētkiem.¹⁰⁴ Lai gan speciāls likums tā arī netika izstrādāts.

Vēl viens grozījums tika izdarīts 2002. gada 21. martā un tika grozīts likuma nosaukums un stājās spēkā 2002. gada 23. aprīlī (stājās spēkā 8. Saeimas darbības laikā), kas atbilst mūsdienu redakcijai. Tātad likuma nosaukums ir likums Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām.

8. Saeima (2002. gada 5. novembris - 2006. gada 7. novembris)

Šajā periodā netika pieņemti grozījumi likumā Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām, lai gan iesniegti kopumā bija 19 likumprojekti. Jāatzīmē, ka 18 likumprojekti bija noraidīti komisijas sēdē un tikai viens likumprojekts bija noraidīts Saeimas sēdē 2. lasījumā. Viens no likumprojektiem „Grozījums likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām

---

¹⁰² Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku un atceres dienām”” (Nr.800). Pieejams: <https://www.saeima.lv/steno/1999/st0403.html> [aplūkots 23.09.2019.]

¹⁰³ Latvijas Republikas 7.Saeimas ziemas sesijas ceturtnā sēde 2001. gada 1. februārī stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2001/st0102.html> [aplūkota 10.11.2018.]

¹⁰⁴ Latvijas Republikas 7. Saeimas pavasara sesijas 2002. gada 21. martā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/2002/st_2103/st2103.htm [aplūkota 10.11.2018.]

dienām”” (Nr.1598)¹⁰⁵ bija par svētku noteikšanu pareizticīgajiem un vecticībniekiem (Ziemassvētki un Lieldienas). 8.Saeimas sasaukumā bija iesniegts likumprojekts par 15. maija noteikšanu kā Starptautisko ģimenes dienu. Vienīgais likumprojekts, kurš tika līdz 2. lasījumam bija par jūlija otro sestdienu noteikšanu kā Jūras svētku dienu. Gandrīz visi likumprojekti bija par Pareizticīgo Lieldienām un Ziemassvētkiem. Katrs priekšlikums noteica papildināt likumu ar pareizticīgo un vecticībnieku Ziemassvētkiem, nosakot 7. janvāri par svētku dienu. 8.Saeimas sasaukums atšķīrās no iepriekšējiem sasaukumiem pēc iesniegto likumprojektu skaita par svētkiem, kuri skar reliģijas konfesiju uzskatus. Sakarā ar tādu likumprojektu daudzumu par vienu un to pašu jautājumu 8. Saeimā izskanēja tādi viedokļi, ka „Latvija ir daudzkonfesionāla un Latvija ir dažādu reliģisko pārstāvju zeme, ļaut svinēt viņu reliģiskos svētkus, bet pēc jaunā stila. Šis priekšlikums faktiski bija apzināti politisks priekšlikums, jo Eiropas Savienībā tādā valstī kā Grieķija vai tādās kandidātvalstīs kā Rumānija un Bulgārija ir pārgājuši uz jauno stilu. Es gribētu atgādināt, ka Latvijā 1936.gadā jau tika nodibināta neatkarīga Latvijas pareizticīgā metropolija un Latvijas pareizticīgo baznīcai divpadsmitajā neatkarības gadā gan nevajadzētu ieviest vecās cariskās Krievijas tradīcijas, kas mūs jau vienreiz piespieda atgriezties pie vecā stila”¹⁰⁶. Šajā gadījumā, ja tomēr likumprojekts būtu pieņemts, tad būtu jāpieņem arī grozījumi par labu citām konfesijām. Vajadzētu izstrādāt grozījumus tā, lai netiktu diskriminēti citu reliģiju pārstāvji. Tas pagaidām nav izdarīts, lai gan iespēju bija ļoti daudz. Līdz ar to Saeima lūdza Ministru kabinetu izveidot darba grupu, lai izstrādātu jaunu likumu par svētkiem, atceres un atzīmējamām dienām. Šī darba grupa 2005.gadā izstrādāja jaunu likumprojektu, bet diemžēl valdība nolēma nevirzīt šo likumprojektu izskatīšanai Saeimā.¹⁰⁷ Tātad no iepriekš minētā autore secina, ka 8. Saeimā bija ļoti daudz mēģinājumu veikt grozījumus likumā par svētku, atceres un atzīmējamām dienām, lai gan visi mēģinājumi bija neveiksmīgi.

9. Saeima (2006.gada 7. novembris - 2010.gada 2. novembris)

---

¹⁰⁵ Likumprojekts “Grozījums likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.1598). Pieejams: https://www.saeima.lv/L_Saeima8/index.htm [aplūkots 10.12.2018.]

¹⁰⁶ Latvijas Republikas Saeimas Frakciju viedokļi. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/70478> [aplūkots 10.12.2018.]

¹⁰⁷ Par 8.Saeimas komisiju veikumu 8.Saeimas sasaukuma laikā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/147176> [aplūkots 10.12.2018.]

Šajā laika posmā kopumā bija pieņemti trīs grozījumi. Viens no likumprojektiem „Grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.988/Lp9)¹⁰⁸ bija par Ziemassvētkiem un šis likumprojekts bija analogs 8. Saeimas iesniegtajam likumprojektam. 2007. gada 26. aprīļa Saeimas sēdē izskanēja ļoti daudz un dažādu viedokļu kāpēc ir nepieciešams atzīt Ziemassvētkus un Lieldienas par atzīmējamām dienām pareizticīgajiem. Šis jautājums kļuva par politisku jautājumu. Deputāti izteica viedokli, ka tiek diskriminēti pareizticīgie un vecticībnieki līdz ar to ir nepieciešams veikt grozījumus likumā. Līdz ar to bija iesniegts likumprojekts, kurā bija priekšlikums papildināt likumu ar 6., 7. janvāra Ziemassvētkiem pareizticīgajiem un vecticībniekiem.

Diskutējot Saeimas sēdē par priekšlikumu noteikt 6., 7. janvāra Ziemassvētkus pareizticīgajiem un vecticībniekiem, deputāti uzsvēra diskriminācijas aizliegumu, pamatojoties uz Latvijas Krimināllikuma¹⁰⁹ 150. panta redakciju, kas paredz pat cietumsodu par nevienlīdzīgu attieksmi pret dažādām konfesijām, lai gan šobrīd šī redakcija nav spēkā esoša. Saskaņā ar Latvijas Krimināllikuma 150. pantu pret katru konfesiju vajag izturēties vienādi un nevar atsevišķām konfesijām dot privilēģijas. Kā arī 9. Saeimas deputāti diskutēja par svētku būtību un nozīmi. 9. Saeimas deputāts Ingmārs Līdaka puda viedokli¹¹⁰, ka Ziemassvētki un Lieldienas nav saistāmas ar reliģiju un šiem svētkiem nav reliģisku rituālu. Lai gan Ziemassvētki – Jēzus Kristus dzimšanas svētki.¹¹¹ Sabiedrība šie svētki asociējas ar svētku dievkalpojumiem, dziesmām un citām šo svētku tradīcijām, kuras tiek ievērotas arī mūsdienās. Tomēr ir jāsaprot, ka Ziemassvētki ir senī pirms kristietiskā zemkopju ieražu svētki un tiek svinēti jau ilgu laiku.¹¹² Ziemassvētki iekrīt ziemas ciklā un tiek apzīmēti kā ziemas saulgrieži, kad visīsākajai dienai seko visgarākā nakts un, tad šajā dienā latvieši svin Ziemassvētkus. Šajā sakarā ir jāmin, ka 350.gadā pāvests Jūlijs I – Romas bīskaps (no 337. – 352.gadam), pasludināja 25.decembri par oficiālu svētku dienu par godu Jēzus Kristus dzimšanai.¹¹³ No Romas svētki izplatījās Austrumos, kur tiek svinēti jau 430.gadā. Pēc

---

¹⁰⁸ Likumprojekts „Grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.988/Lp9). Pieejams:<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/D2C5AB296C0F899AC225755400458793?OpenDocument> [aplūkots 10.10.2018.]

¹⁰⁹ Latvijas Krimināllikums. LV likums. Pieņemts: 17.06.1998. [23.12.2009.red.]

¹¹⁰ Latvijas Republikas 9. Saeimas pavasara sesijas 2007. gada 26. aprīļa sēdes stenogramma. Pieejama:<https://www.saeima.lv/steno/Saeima9/070426/st070426.htm> [aplūkots 22.11.2019.];

¹¹¹ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 1197. lpp

¹¹² Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 58.lpp

¹¹³ Ieskats Ziemassvētku vēsturē. Pieejams: <http://inrossa.blogspot.com/2013/12/ieskats-ziemassvetku-vesture.html> [aplūkots 19.05.2018]

Bībeles ir noteikts, ka Ziemassvētki ir Jēzus dzimšana un tas ir vēsturisks un reliģisks fakts. Pirms Ziemassvētkiem ir Adventes laiks, kam tiek gaidīta Kristus atnākšana. Ziemassvētkiem tomēr ir reliģisks aspekts, jo Jēzus dzimšana ir īpašs un ļoti svarīgs notikums reliģijas vēsturē un Jēzus dzimšanas diena oficiāli tika pasludināta 25. decembrī. Šos svētkus svin trīs dienas no 24. līdz 26. decembrim. Tomēr pareizticīgie šos svētkus aprēķināja pēc Jūlija Cēzara kalendāra, tāpēc tika pieņemtas par svinamam dienām atzīt 6.,7.,8. janvāri. Taču pareizticīgie lūdz atzīt 7. janvārī par oficiālo brīvdienu Latvijā. Savukārt Latvijas likumdošana neatzīst pareizticīgo Ziemassvētkus, jo pēc likumdevēja viedokļa oficiālas brīvdienas statusa nepiešķiršana nerāda šķēršļus svinēšanai. Tomēr vajag minēt, ka šobrīd visas valstis seko Gregora kalendāram, vienīgā Pareizticīgo baznīca nav pārgājusi uz jaunu stilu un tas arī izraisa galveno problēmu. Ļoti daudzi zinātnieki un vēsturnieki¹¹⁴ ir izteikušies par šo strīdīgu jautājumu, bet risinājums nav atrasts. Kā arī 9. Saeimas deputāti savu viedokli pamatoja ar statistikas datiem, ka Latvijā pareizticīgo skaits ir vairāk par 350 tūkstošiem, un līdz ar to iznāk, ka skaitliski tā ir trešā lielākā konfesija. Deputāts Valērijs Agešins savā uzrunā deputātiem puda viedokli, ka pareizticīgo Ziemassvētku atzīšana atbilstu Latvijas iedzīvotāju interešu ievērošanai un vienlīdzībai. Agešins akcentēja, ka Latvijas likumdošana paredz vienlīdzīgas tiesības, brīvības un iespējas. Turklāt daudzviet Latvijā pareizticīgo draudzes ir etniski jauktas un „garīgas un morālās vērtības ļaus pārvarēt krīzi”. Pret pareizticīgo svētku noteikšanu valsts mērogā izteicās apvienības deputāte Janīna Kursīte – Pakule: nav

---

¹¹⁴ Latvijas reliģiju vēsturnieks Valdis Tēraudkalns stāsta, ka 25. decembrī Latvijas pareizticīgie Ziemassvētkus svinējuši ļoti neilgu laika periodu—četrus gadus no 1936. gada līdz okupācijai. „Protams, Padomju Sociālistisko Republiku Savienība vēlējās pakļaut baznīcas jaunajai totalitārajai sistēmai, kur tā tad, protams, centralizēti, baznīcu pārvalda Maskavā.” Vēsturnieks uzskata, ka ir nepieciešams respektēt daudzus cilvēkus Latvijā, kuru pirmā valoda ir krievu valoda un kuri formāli sevi saista ar pareizticību, lai tie cilvēki justos piederīgi Latvijai. Latvijā gan ir pareizticīgie, kuri sevi nevēlas saistīt ar Maskavas patriarhātu, kas kritizēts par draudzību ar politisko varu Kremli. Taču mēģinājumi reģistrēt alternatīvu pareizticīgo baznīcu līdz šim izgāzušies, jo pašreizējā likumdošana neļauj Latvijā dibināt vairākas pareizticīgo baznīcas. No vēsturnieka uzskata var secināt, ka 7. janvāris kā Ziemassvētku svinēšanas diena vairākkārt ienāca no Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas laika. Turklāt Latvijā līdz okupācijas laikam Ziemassvētki tika svinēti 24., 25., 26.decembrī un nebija tik asu sabiedrību diskusiju kā šobrīd. Savukārt bija arī laika posms, kad arī pareizticīgie svinēja Ziemassvētkus 24., 25., 26.decembrī. Taču tas netika pieņemts tautā. Savukārt pēc Gregora kalendāra pareizticīgo Ziemassvētki ir 25.decembrī. Šo datumu kristieši pieņēma par Jēzus dzimšanas dienu rietumos 4.gs. vidū un austrumu zemēs 5.gs. vidū. Latvijā šie svētki patur seno saulgriežu svētku nosaukumu, kam nav nekāda sakara ar Jēzus dzimšanu, bet kas veicina šo kristīgo svētku ieviešanos tautā. Ziemassvētku gadījumā kristīgai baznīcai tas ir sekmējies tādā mērā, ka senās latviešu tradīcijas. Vienīgā atskaņa no senajiem svētkiem, kas patvērusies starp kristīgajām ierāžām, ir Ziemassvētku svinamo dienu skaits: kristieši Jēzus dzimšanu svin vienu dienu, bet latvieši vēl brīvās Latvijas laikā svētīja Ziemassvētkus trīs dienas.

pieļaujams, ka valstī oficiāli būs noteikti vēl pareizticīgo svētki, jo tad būs nepieciešams akceptēt arī musulmaņu un citu konfesiju svētkus. „Mēs netiksim ne no vietas – būs nepārtraukta svinēšana.”¹¹⁵ „Pilsoniskās savienības” deputāte Sandra Kalniete konceptuāli pauda atbalstu šiem likuma grozījumiem, jo „tiem 400 000 cilvēku, kas atbraukuši uz šo valsti, viņiem ir tiesības svinēt svētkus.” Šīs sēdes laikā deputāti sāka diskutēt arī par citām konfesijām – vecticībnieki. Neatkarīgais deputāts Visvaldis Lācis no apvienības „Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK izteicās, ka ne visi Latvijas pareizticīgie svin Ziemassvētkus 6. un 7.janvārī, ir pareizticīgie, kas kopā ar katoļiem un luterāņiem šos svētkus svin 24.un 25. decembrī, kad Latvijā ir svētku dienas¹¹⁶. Savu pozīciju deputāts Visvaldis Lācis pierādīja ar garu runu, pamatojoties uz vēsturiskiem faktiem¹¹⁷. Latvijas vēsturē pastāvēja laiks, kad

---

¹¹⁵ Latvijas Republikas 9.Saeimas pavasara sesijas otrās sēdes 2007. gada 26. aprīlī stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/Saeima9/070426/st070426.htm> [aplūkota 10.08.2019.]

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Cienījamais Saeimas Prezidiņ! Cienījamie kolēģi! Mēs, latvieši un Latvija kā zeme, un teritorija vienmēr esam piederējušas pie Rietumu kultūras, kā Rietumu kultūras zeme, un to ir pateikuši ļoti daudz, ne tik Rietumu kultūras, vēstures un kultūras filozofijas pārstāvji un zinātnieki, bet arī ievērojams daudzums slāvu tautības kultūrvēsturnieku un zinātnieku. Mēs esam Rietumu kultūras tautas un tikai tādēļ es šodien esmu uzkāpis šajā tribīnē, lai iepazīstinātu jūs ar Latvijas Pareizticīgo baznīcas un ar Krievijas Pareizticīgo baznīcas vēsturi un pierādītu, ka šis ierosinājums, ko iesniedz prokrieviskās partijas, ir jānoraida un izteiktu savu jā, nožēlu par to, ka pirms nedēļas Saeimas vairākums nolēma ar vienbalsu vairākumu tomēr nolēma, ka 6. un 7.janvāris ir svinamā diena. Tā kā presē man arī ir izskanējuši pārmetumi par to, ka es neesmu piedalījies balsojumā. Es gribu uzsvērt, ka vesela rinda kolēģu šeit redzēja, ka mani intervēja Maskavas televīzija, kura jau vienu dienu... Jā, jā, jā! Un Maskavas televīzijai es nolasīju krievu valodā izdotu brošūru – savu un uzdāvināju divus eksemplārus, kura skan krieviski: „Latišķij legion vsvete neitraļnih inostrannih nabļudatelei”, kurā bija 97 atsauksmes, ko saka par Latviešu leģionu amerikāņi, kanādieši, briti, franči, austrieši, somi, zviedri, vācieši un arī paši krievi. Un prokrieviskai partijai, zināšanai, tad, kad pret mani pavērsa operators savu darbarīku, es viņiem nolasīju, kas Sarkanajā armijai un NKVD jau bija zināms vācu okupācijas laikā par Latviešu leģionu. 1917.gada 5. novembrī, - divas dienas pirms Oktobra revolūcijas, Krievijas Pareizticīgo Sinode pirmo reizi pēc ilgiem laikiem, faktiski Pareizticīgo sinode ievēlēja par Viskrievijas un Maskavijas arhibīskapu Tihonu. Šis Tihons bija ļoti tālredzīgs cilvēks. Viņš saprata kādas briesmas draud no boļševikiem, kaut gan boļševiki vēl divas dienas nebija bijuši pievaras. Un viņš izdeva... viņam bija tādas tiesības, Kanoniskās deklarācijas, kurā pateica, ka visas pareizticīgās baznīcas – gan Krievzemē, gan ārpus tās, ir tiesīgas pašām noteikt savu autonomiju, savu statusu, pie kuras patriarhijas viņi pievienojas. Un viņš izsniedza jau toreiz līdz 1925.gadam, kad viņš mira, ka tādas tiesības ir arī Latvijas Pareizticīgo baznīcai. Latvijas Pareizticīgo baznīcai jau 1990.gada 22. – 22.septembrim sasauca savu Sinodi – likumīgu Sinodi. Un ievēlēja par Latvijas arhibīskapu latvieti Jāni Pommeru, kurš tagad ir atzīts... tagad nesē, pirms dažiem gadiem, atzīts no Maskavas patriarhijas kā svētmoceklis. Lūk, sākās jauns periods Latvijas pareizticīgo vēsturē un jauns periods arī Krievijas pareizticības vēsturē. Krievijā tūlīt, pēc revolūcijas čeka un komunistu partija ārkārtīgi nežēlīgi vērsās pret Pareizticīgo baznīcu. Jāni Pommeru 1934.gadā noslepkavoja, Pareizticīgā baznīca nevarēja vienoties. Krievu Latvijas pilsoņi, bīskapi mēģināja sazināties ar Maskavu, bet

pareizticīgie svinēja Ziemassvētkus kopā ar katoļiem un citām konfesijām 24., 25., 26. decembrī. Eiropas Savienības valstīs joprojām pastāv praksē, ka pareizticīgie un citas konfesijas svin Ziemassvētkus valsts noteiktajās dienās.

Viens no interesantākajiem faktiem 9. Saeimas darbības laikā autores ieskatā ir, ka 9. Saeimas deputāti 2. lasījumā atbalstīja šo priekšlikumu par 6. un 7. janvāra iekļaušanu svētku dienu sarakstā, bet 3. lasījumā tomēr likumprojekts bija noraidīts¹¹⁸. Šī likumprojekta noraidīšanas gaita izskatās pēc politiskās spēles, spēlējot uz vēlētāju jūtām. Līdz 3. lasījumam deputāti bija pārliecināti, ka ir nepieciešams veikt tādu grozījumu, bet 3. lasījumā viedoklis tika mainīts. Šāda likumprojekta virzīšanas gaita ir neapdomāta un nelogiska.

Kā arī jāatzīmē, ka 9. Saeimā bija pieņemts grozījums, noteikt 24. decembri arī par svētku dienu, kā brīvdienu. Par 24. decembra noteikšanu kā svētku dienu, brīvdienu nebija garu diskusiju un ir jāatzīmē, ka šis regulējums ir identisks pirmā neatkarības laika regulējumam. Līdz ar to, šobrīd Latvijas iedzīvotāji Ziemassvētkus svin trīs dienas. Kā arī bija iesniegts likumprojekts par Lielo Māras dienu, Ģimenes dienu, Tēva dienu un arī šie grozījumi bija noraidīti, pamatojoties ar to, ka papildu svētku dienas radot papildu zaudējumus uzņēmējiem un valstij. Saeimas sēdē deputāti uzsvēra jautājumu, ka Latvijas iedzīvotāji strādā daudz vairāk nekā citās Eiropas Savienības valstīs. Līdz ar to ir nepieciešams papildināt svētku dienu skaitu, kā brīvdienas. Lai gan tagad Latvijā svētku dienu skaits ir daudz liels nekā citās Eiropas Savienības valstīs.

10. Saeima (2010. gada 2. novembris - 2011. gada 17. oktobris)

10. Saeima pēc sava darbības laika bija viss īsākā, salīdzinot ar citiem Saeimas darbības laikiem. Vispārzināms fakts, ka 10. Saeima savu darbu izbeidza 2011. gada 17. oktobrī, jo pēc 2011. gada notikušā referendumā 10. Saeima tika atlaista. Tas bija pirmais šāda veida referendums Latvijas vēsturē. Līdz ar to 10. Saeima nav pieņēmusi daudz

---

Maskavā staļinisma laikā bija tāds haoss, ka nevarēja dabūt no Maskavas nekādu atbildi. Un lūk, nedabūdami nekādu atbildi, Latvijas Pareizticīgo baznīca nolēma pievienoties Konstantinopoles patriarham. Rietumu pasaule bija pilna ar oficiāli kanoniskiem likumiem atbilstošiem patriarhiem. Tālāk. Lūk, tāds bija mūsu pareizticīgās baznīcas sagraušanas ceļš.

¹¹⁸ 9. Saeimas deputāts izteica viedokli, ka "Mēs esam Rietumu kultūras tautas un tikai tādēļ es šodien esmu uzkāpis šajā tribīnē, lai iepazīstinātu jūs ar Latvijas Pareizticīgo baznīcas un ar Krievijas Pareizticīgo baznīcas vēsturi un pierādītu, ka šis ierosinājums, ko iesniedz prokrieviskās partijas, ir jānoraida un izteiktu savu jā, nožēlu par to, ka pirms nedēļas Saeimas vairākums nolēma ar vienbalsu vairākumu tomēr nolēma, ka 6. un 7. janvāris ir svinamā diena". Latvijas Republikas 9. Saeimas pavasara sesijas 2007. gada 26. aprīļa stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/Saeima9/070426/st070426.htm> [aplūkota 13.08.2019.]

grozījumu. Kopumā ir pieņemts viens likumprojekts “Grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.192/Lp10)¹¹⁹, kurā noteica: 17. maiju - Ugunsdzēsēju un glābēju dienu, jūnija trešo svētdienu - Medicīnas darbinieku dienu. Šajās dienās nav paredzēta brīvdiena Latvijas iedzīvotājiem. Kā arī 10. Saeima veica grozījumus: aizstāja vārdus „Konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas un Latvijas Republikas faktiskās neatkarības atjaunošanas dienu” ar vārdiem „Konstitucionālā likuma „Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas dienu”, kas ir identiski mūsdienu regulējumam. Kopumā 10. Saeimā tika iesniegti divi likumprojekti. Vienu likumprojektu pieņēma 10. Saeima un otru likumprojektu pārņēma 11. Saeima.

Viens no likumprojektiem bija noteikt 6. un 7. janvāri – Pareizticīgo un vecticībnieku Ziemassvētkus un tieši šis likumprojekts „Grozījums likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.172/Lp10)¹²⁰ tika nodots 11. Saeimai tālākai izskatīšanai. Deputāti pamatoja šī grozījuma nepieciešamību ar to, ka Latvijā ir aptuveni 400 000 pareizticīgo un vecticībnieku konfesiju locekļu, un Ziemassvētki viņiem ir vieni no nozīmīgākajiem reliģiskajiem svētkiem. Ļoti līdzīgs pamatojums, kā bija iepriekšējās Saeimās un pietiekamo atbalstu tāds priekšlikums nebijis saņēmis. Lai gan, 10. Saeimas darbības laikā tika saņemts atzinums no Latvijas Romas katoļu baznīcas informācijas centra izpilddirektora priestera Andra Kravaļa: „Kristus piedzimšanas svētki ir otrs lielākais notikums pēc Lieldienām, un mēs atbalstām šo iniciatīvu, jo katrā reliģijā svētki ir jāatzīmē.” Analizējot priestera viedokli, var pateikt, ka iedodot vienai reliģijai privilēģijas, tad būs jāpiešķir arī citām reliģijām priekšrocības. Piemēram, ebreju nedēļas septītā diena – Sabats. Šī diena ir uzskatīta par vissvarīgāko reliģisku dienu ebrejiem.

11. Saeima (2011. gada 17. oktobris - 2014. gada 4. novembris)

Šajā laika posmā tika pieņemts tikai viens likumprojekts „Grozījumi likumā 'Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām’” (Nr.1214/Lp11)¹²¹. Šis likumprojekts tika atzīts par

---

¹¹⁹ Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.192/Lp10). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/34AAAF5FBEE10FE4C225787800286245?OpenDocument> [aplūkots 2018. gada 8. oktobrī]

¹²⁰ Likumprojekts “Grozījums likumā 'Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām’” (Nr. 172/Lp10). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/C231DE830D42B9DEC22577FA004E47F1?OpenDocument> [aplūkots 2018. gada 8. oktobrī]

¹²¹ Likumprojekts “Grozījumi likumā 'Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām’” (Nr.1214/Lp11). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/EEBA0A9238AED50CC2257D640027F608?OpenDocument> [aplūkots 2019. gada 15. septembrī]

steidzamu un noteica Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku noslēguma dienu atzīt par svētku dienu. Šī likumprojekta ietvaros tika saņemti astoņi priekšlikumi un viens no priekšlikumiem bija par Pareizticīgo Ziemassvētkiem. Deputāts Ivars Zariņš izteica viedokli, ka kopējais pareizticīgo un vecticībnieku skaits Latvijā pārsniedz vairāk nekā 370 tūkstošus cilvēku. Šobrīd šiem cilvēkiem ir liegta iespēja svinēt savus Ziemassvētkus, jo valsts noteiktā svinamā dienā, atšķirībā no citiem kristiešiem, kuriem valsts ir piešķirusi oficiālas brīvdienas, pat vairākas. Mums ir notikušas konsultācijas ar dažādu konfesiju pārstāvjiem, un viņi ir pārliecināti, ka Saeimas deputāta augstākais mērķis ir katra cilvēka garīgā labklājība, kas izriet no savstarpējas cilvēciskās cieņas. Tāpēc mēs vēlamies panākt, lai Latvijas valstī ikvienam cilvēkam būtu nodrošinātas vienlīdzīgas tiesības, iespējas un brīvības, to skaitā tiesības un iespējas pareizticīgajiem un vecticībniekiem svinēt savus Ziemassvētkus valsts noteiktā svinamā dienā. Mums beidzot jāatzīst tiesības un brīvības, ko cilvēks iegūst jau piedzimstot un saglabā visas dzīves laikā.¹²² Deputāts Valērijs Agešins mēģināja pārliecināt 11. Saeimas deputātus, bet tomēr viņam neizdevās. Jāatzīmē, ka deputāti ar pārliecību diskutē par cilvēku pamattiesībām un neviens no deputātiem nemin Satversmes 99. pantu, kurā ir noteikts pēc kāda modeļa Latvijai pastāv valsts attiecības ar Baznīcu.

Kā arī viens no priekšlikumiem, kuru iesniedza Reformu partija, bija papildināt likumu ar atsevišķu pantu – Reliģiskie svētki. Kā tika izskatīts Saeimā jau iepriekš, 7. Saeimas deputāti mēģināja izstrādāt atsevišķu speciālo likumu, kurš regulētu tikai reliģiskus svētkus. Lai gan likums netika izstrādāts un 11. Saeimā tika iesniegts priekšlikums par atsevišķu tiesību normu. Papildinot likumu ar tiesību normu, tiktu noteiktas tādas reliģiskās svētku dienas: 6. janvāri – Zvaigznes dienu; 7. janvāri – vecticībnieku un pareizticīgo Ziemassvētku dienu; 15. augustu – Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētku dienu; Jom Kipura (Grēku izpirkšanas) svētku dienu; 31. oktobri – Reformācijas dienu.¹²³ Acīmredzami, ka visi šie svētki ir reliģiski. Deputāti pauda, ka, pieņemot šo tiesību normu, šis tiesību regulējums dotu personai iespēju šos svētkus pilnvērtīgi svinēt. Likumprojekta autori uzskata, ka valstij jācieņa savi pilsoņi un viņu brīvības, dodot iespēju svinēt nozīmīgu reliģiskās svētku dienas, pavadot svētkus kopā ar ģimeni un apmeklējot pasākumus savā draudzē. Pieņemot šādu grozījumu, deputāti piedāvāja izveidot reliģisko svētku piemērošanas mehānismu. Proti, 11. Saeimas deputāti no Zatlera reformu partijas iesniedza arī

---

¹²² Latvijas Republikas 11. Saeimas rudens sesijas piektās sēdes 2014. gada 2. oktobrī stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/259> [aplūkots 17.09.2019.]

¹²³ Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām" (500/Lp11). Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/72223E91C22B2496C2257AD7004D9C15?OpenDocument> [aplūkots 17.09.2019.]

likumprojektu „Grozījumi Darba likumā” kurā ir paredzēts piešķirt papildu šobrīd likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” noteiktajām svētku dienām¹²⁴ (brīvdienām) darbinieks atbilstoši savai reliģiskajai pārliecībai varēs izvēlēties vēl vienu apmaksātu un no darba brīvu svētku dienu no šajā likumprojektā piedāvātajām reliģisko svētku dienām. 11. Saeimas deputāts Valdis Zatlers piedāvāja veikt grozījumus Darba likumā nosakot, ka darbinieks par reliģisko svētku dienu vienojas ar darba devēju, un ziņas par to ietver darba līgumā. Līdz ar to tāds grozījums, varētu saliedēt sabiedrību, izsakot cieņu pret citām konfesijām. Šis bija viens no labākajiem problēmas risinājumiem, kurš tika iesniegts Saeimā, bet tādu risinājumu ir nepieciešams stingri nostiprināt likumā un atrast iespējas regulēt. Lai gan likumā nevar noteikt konkrētas konfesijas svētkus, jo saskaņā ar Satversmes 99. pantu baznīca ir atdalīta no valsts. Līdz ar to 11. Saeima nolēma atlikt šī likumprojekta izskatīšanu un līdz mūsdienām šis likumprojekts vēl nav izskatīts.

Pēc darba autores domām, iespējams, ka šis būtu labs variants, kā atrisināt esošo problēmu, lai gan šis 11. Saeimas deputātu iesniegtais priekšlikums nerasniedza pietiekamo atbalstu. Savukārt citās Eiropas Savienības valstīs pastāv prakse, ka darbinieks ir tiesīgs izvēlēties svētku dienu, kā brīvdienu pēc savas reliģiskās piederības, bet ne vienmēr šo tiesību regulējumu ievēro darba devēji. Lai gan ietvert informāciju par reliģisko piederību darba līgumā nav iespējams pamatojoties uz Datu aizsardzības regulu.

1985. gada 26. jūnija Amerikas Savienotās Valstis Augstākā tiesa sprieda¹²⁵ par brīvdienas piešķiršanu darbiniekam, pamatojoties uz to, ka likumā ir noteikts, ka darbinieks ir tiesīgs lūgt darba devējam papildu brīvdienu, pamatojoties uz saviem reliģiskiem uzskatiem. Lai gan darba devējs noraidīja lūgumu, piedāvājot darbu citā veikalā vai amata pazemināšanu, kas jau ir pārkāpums un tiesību normas neievērošana no darba devēja puses. Sakarā ar tādu situāciju darbinieks bija iesniedzis sūdzību štata pārvaldē, kas lēma par labu darbiniekam. Lai gan štata Augstākā tiesa pārvaldes lēmumu atcēla. Kā pamatoja Augstākās tiesas tiesnesis Bangers, Konetikutas štata statūts ir pretrunā ar Konstitūcijas Pirmo labojumu, no kura izriet, ka, lai sasniegtu sava paša intereses, nevienam nav tiesības uzstāt, lai citi pielāgotos viņa

---

¹²⁴ Likumprojektā piedāvātās reliģisko svētku dienas izvēlētas, balstoties uz Latvijas tradicionālo konfesiju (ar Civillikuma 51. pantu Latvijā kā tradicionālas konfesijas atzītas: ev.-luterāņu, Romas katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku, metodistu, baptistu, septītās dienas adventistu un Mozus ticīgo (judaistu) konfesijas) vadītāju izteiktajiem viedokļiem. 6.janvārī tā būtu Zvaigznes diena, 7.janvārī- pareizticīgo un vecticībnieku Ziemassvētki (kas tiek atzīmēti pēc vecā stila jeb J.Cēzara kalendāra), 15.augustā Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētki, ebreju svētki - Jom Kipura jeb Grēku izpiršanas diena un 31.oktobris- Reformācijas diena.

¹²⁵ Estate of Thornton v. Caldor, Inc., 472 U.S. 703 (1985) Supreme Court of the United States No. 83-1158. Piejams: <https://www.courtlistener.com/opinion/111488/estate-of-thornton-v-caldor-inc/> [aplūkots 23.11.2018.]

religiskajām vajadzībām Konetikutas statūtā rakstītais, jāiztulko tā, ka ikvienam, kas ievēro Sabatu un kura reliģija to paredz, ir tiesības uz izvēlētu brīvdienu, nevis tiesības ņemt brīvdienu jebkuram darbiniekam, kas Sabatu neievēro, piesaucot šā štata likumu. Tiek ņemtas vērā ne tikai darba devēju, bet arī pārējās sabiedrības intereses un ekonomikas stabilitāte. Līdz ar to šajā gadījumā Valsts intereses nonāk pretrunā ar baznīcu. Konstitūcija nosaka reliģijas brīvību un tajā pašā laikā ierobežo. Līdz ar to risinot svētku dienu noteikšanu, kā brīvdienu jāņem vērā visas iespējamās sekas, lai tiesību norma regulētu darba tiesiskās attiecības atbilstoši likumā noteiktajam.

Kopumā 11. Saeima saņēma četrus likumprojektus, bet trīs no tiem tika noraidīti. 11. Saeima noraidīja visus likumprojektus par Ziemassvētkiem pareizticīgajiem. Šo likumprojektu mērķis un būtība bija identiska.

12. Saeima (2014. gada 4. novembris – 2018. gada 6. novembris)

Šajā Saeimas sasaukumā tika izdarīts tikai viens grozījums šajā likumā, kurš noteica „Viņa Svētības pāvesta Franciska pastorālās vizītes Latvijā dienu”¹²⁶. Kopumā 12. Saeima saņēma astoņus likumprojektus, kuri paredzēja likuma grozījumus, tomēr 12. Saeimas deputāti grozījumus noraidīja. Vairāki likumprojekti bija par Ziemassvētku noteikšanu pareizticīgajiem.

2018. gada 8. martā 12. Saeimas sēdē pirmo reizi izskanēja viedoklis (12.Saeimas deputāts Ringolds Balodis)¹²⁷, ka Valsts ir atdalīta no Baznīcas un līdz ar to reliģisks pamatojums nevar būt par iemeslu valsts parlamenta akceptētiem svētkiem, jo tas ir pretrunā ar Satversmes 99. panta otro daļu. Tāds viedoklis tika izteikts pirmo reizi no Saeimas tribīnes, lai gan Satversmē šos grozījumus pieņēma jau 16 gadus atpakaļ. 12. Saeimas deputāts Vladimirs Nikonovs izteica viedokli, ka šajā jautājuma atrisināšanai būtu jāveic referendums¹²⁸. 12. Saeimas deputāts Boriss Cilevičs piedāvāja grozīt Darba likuma 131.panta trešo daļu, papildinot likumu, ka pēc darbinieka lūguma darba devējam ir jāpiešķir darbiniekam neapmaksāta brīvdiena pareizticīgo Lielajā Piektdienā un Pirmajās Lieldienās¹²⁹.

---

¹²⁶ Paskaidrojums: 2018. gada 24. septembrī pastorālajā vizītē Latvijā ieradās Viņa Svētība pāvests Francisks.

¹²⁷ Latvijas Republikas 12. Saeimas pavasara sēdes 2018. gada 8. martā stenogramma. Pieejama: <https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/472> [aplūkota 24.10.2019.]

¹²⁸ Latvijas Republikas 12. Saeimas pavasara sēdes 2018. gada 8. martā stenogramma. Pieejama: <https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/472> [aplūkota 24.10.2019.]

¹²⁹ Latvijas Republikas 12. Saeimas pavasara sēdes 2018. gada 8. martā stenogramma. Pieejama: <https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/472> [aplūkota 24.10.2019.]

Jāmin, ka 12. Saeimas deputāta Borisa Čileviča priekšlikums ir identisks 11. Saeimas deputāta Valda Zatlera priekšlikumam. Kā tika iepriekš minēts, šis varētu būt viens no variantiem, kā varētu atrisināt esošo problēmu, lai gan saskaņā ar Darba likuma 131. pants tiek noteikts darba nedēļas ilgums. Līdz ar to šī nebūtu atbilstoša tiesību norma, kuru vajadzētu grozīt, lai atrisinātu minēto jautājumu.

Sakarā ar šo jautājumu Saeimas Juridiskā biroja vadītājs 1997.gadā bija sniedzis atzinumu, kurā norādīja „Mūsaprāt, tas nozīmē, ka katra konfesija par svētku dienām var uzskatīt tās Lieldienu dienas, kad attiecīgā konfesija to ir noteikusi.”¹³⁰ Šis apgalvojums arī attiecās uz Ziemassvētkiem, jo Ziemassvētki un Lieldienas atrodas līdzīgā situācijā. Šiem svētkiem ir vienāda svarīguma pakāpe. Cits atzinums tika sniegts sakarā ar darba tiesiskajām attiecībām: „Pareizticīgie, vecticībnieki un pie citām konfesijām piederšie ticīgie Lieldienas, Vasarsvētkus un Ziemassvētkus atzīmē šo konfesiju noteiktajās dienās”¹³¹. Tā tad Latvijas iedzīvotāji ir tiesīgi svinēt savus svētkus, bet, tad tas ir jāietver darba līgumā, jo šobrīd šai redakcijai nav tiesību normas, pastāv tikai atzinumi. Uz šo atzinumu pamatojuma darba ņēmēji nav tiesīgi pretendēt uz brīvdienu darbā. Līdz ar to ir nepieciešami grozījumi citos likumos vai jāpieņem jauns likums, kurš regulētu svētku dienas. Kā arī viens no svarīgajiem priekšnoteikumiem, lai persona varētu pretendēt uz papildu svētku dienu ir reliģijas piederības pierādīšana. Līdz ar to izskatīsim Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietu¹³². 2006. gada 13. aprīlī persona vērsās tiesā ar pieteikumu, ka Maķedonijā tiek ierobežotas viņas cilvēktiesības. Konkrētāk – reliģijas brīvība. Persona norādīja ka viņa pieder pie islāma konfesijas. Līdz ar to svin musulmaņu svētkus un šajā svētku dienā personā nav ieradies darbā. Šī iemesla dēļ darba vietas administrācija uzlikusi darbiniekam disciplinārsodu. Persona uzskata, ka sods ir piemērots nepamatoti, jo Maķedonijas konstitūcijā ir noteikts, ka katram ir tiesības uz reliģijas brīvību. Kā arī šajā gadījumā ir pārkāpts Eiropas Savienības Cilvēktiesību akti, kuros noteikts, ka visas personas ir vienlīdzīgas neatkarīgi no reliģiskajiem uzskatiem. Šajā gadījumā valsts norāda, ka darbinieks pārkāpa darba līguma noteikumus, jo neieradās darbā. Darbinieks arī esot pāris gadu laikā vairākkārt mainījis savu reliģisko piederību, kā arī slēdzot darba līgumu nav norādījusi, ka būtu šīs reliģijas pārstāvis un nav arī par to paziņots administrācijai. Līdz ar to darba devējs nevarēja zināt pie kuras reliģijas pieder attiecīgā persona. Šajā situācijā varētu minēt Grieķijas piemēru, jo Grieķijas iedzīvotājiem pasēs ir norādīta reliģija un mainīt reliģiju

¹³⁰ Saeimas Juridiskā biroja dokumenti. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013, 57.lpp

¹³¹ Slaidiņa V., Skultāne I. Darba tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2017, 211. lpp

¹³² *Kosteski v. The Former Yugoslav Republic of Macedonia*, Application Nr. 55170/00, Judgment of 13 April 2006 case of *Kosteski v. the Former Yugoslav republic of Macedonia* (Application no. 55170/00) judgment Strasbourg 13 April 2006

nav tik viegli. Iespējams, ka norādot pasē reliģiju būtu viens no atrisinājumiem šajā situācijā. Līdz ar to personai arī nevajadzētu pierādīt savu reliģijas piederību, jo tiesā šis bija viens no nozīmīgākajiem jautājumiem. Kā arī galvenā problēma lietā ir konstatēt vai ir pārkāptas personas cilvēktiesības un vai personas tiesības, patvaļīgi neierasties darbā reliģijas svētku dienā, atbilst Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 9. panta mērķim. Šajā lietā Eiropas Cilvēktiesību tiesa secināja, ka tomēr dažos gadījumos, lai konstatētu cilvēktiesību pārkāpumu, šajā gadījumā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 9. pantā noteikto tiesību ierobežošanu, ir nepieciešams pierādīt savu reliģisko piederību. Šajā gadījumā personā nekā nevar pamatot savu piederību konkrētai reliģijai, kā arī nekas neliecina par to, ka tā būtu un šajā jautājumā rodas šaubas.

Viens no likumprojektiem paredzēja palidināt normatīvo regulējumu ar divām atzīmējamām dienām: Policijas darbinieku dienu 5. decembrī un Robežsargu dienu 7. novembrī.¹³³ Tomēr šis likumprojekts nesaņēmu deputātu atzinumu. Kā arī šī Saeimas sasaukuma deputāti piedāvāja veikt grozījumus likumā, noteicot tādas atzīmējamās dienas kā Karavīru dienu, Agronomu dienu, Dzelzceļnieku dienu un Valsts valodas dienu. Analizējot tādus grozījumus var pateikt, ka pēc tādiem apgalvojumiem var piešķirt katrai profesijai atzīmējamo dienu un šobrīd nav pietiekoša apgalvojuma, lai tādi grozījumi tiktu veikti.

13. Saeima (2018. gada 6. novembris – mūsdienām)

13. Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas deputāti strādā ar likumprojektu grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”, kurš nosaka noteikt 13. maiju kā Valsts valodas dienu. Tāds likumprojekts tika iesniegts arī 12. Saeimā, bet pietiekamu atbalstu nesaņēma. Deputāti šo priekšlikumu pamatoja ar to, ka tā ir Jura Alunāna dzimšanas diena. Juris Alunāns ir viens no pirmajiem mūsu modernās latviešu valodas aizsācējiem.¹³⁴ Šajā sēdē bija viedokļi arī par citiem datumiem un svētku dienām, piemēram, 18. februāri atzīmēt kā Valsts valodas dienu, 23. augustu atzīmēt kā Baltijas ceļu dienu. Šobrīd šis likumprojekts atrodas izstrādē. Lai gan kopš 2009. gada šis jautājums kļuva aktuāls un Baltijas ceļš tika dēvēts par ceļrādi vienotai un brīvai Eiropai. Baltijas valstīm bija vienots redzējums par stabilitāti, mieru un drošību reģionā, un, lai īstenotu, tika izmantotas mierīgas un demokrātiskās metodes. Viena no Baltijas ceļa panākumu atslēgām bija ticība, ka

¹³³ Latvijas Republikas 12. Saeimas vasaras sesijas sēdes 2015. gada 18. jūnijā stenogramma. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/311> [aplūkots 21.10.2018]

¹³⁴ Latvijas Republikas 13. Saeimas pavasara sesijas sēdes 2019. gada 25. aprīlī stenogramma. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/533> [aplūkots 21.10.2019.]

ikvienam cilvēkam kopš dzimšanas ir tiesības ar demokrātiskiem līdzekļiem panākt drošību un labklājību, vienlaicīgi saglabājot savu individuālo nacionālo identitāti un kultūras mantojumu.¹³⁵ Pēc autores domām, šai dienai ir vēsturisks nozīmīgums, kurš jāņem vērā mūsdienās, jo mūsu tagadne ir nopelns pateicoties šim notikumam un tādas dienas vajag atcerēties.

Minētie grozījumi izraisīja ļoti lielu diskusiju sabiedrībā un Saeimas kārtējā sēdē, jo pastāv viedokļi, ka Lieldienas un Ziemassvētki ir cieši saistīti ar reliģiju. Ka arī katra konfesija šos svētkus svin atbilstoši reliģiskajai piederībai. Nav vienota datuma, kurā jāsvin šie svētki. Vispārzināms fakts, ka Ziemassvētki ir Jēzus dzimšanas svētki un šis fakts tika minēts jau iepriekš. Līdz ar to arī saskaņā ar Bībeli¹³⁶ nav konkrēta panta, kurā būtu noteikts datums, kad šie svētki tiek svinēti. Lai gan pastāv vispāratzīts fakts, ka Jēzus dzimis 25. decembrī līdz ar to Ziemassvētki tiek svinēti 25. decembrī. Lai gan Bībelē tas tik tieši nav noteikts. Saskaņā ar Satversmes 99. pantu katrs Latvijas iedzīvotājs ir tiesīgs brīvi izvēlēties pie kuras reliģijas piederēt un izvēlēties, kurā datumā svinēt šos svētkus. Šobrīd likumā ir konkrēti noteikts, kurā datumā šie svētki ir un tiek piešķirta oficiāla brīvdiena, bet tie cilvēki, kuri nepieder pie attiecīgās reliģijas svin svētkus darba dienā. Līdz ar to sabiedrībā pastāv uzskats, ka notiek diskriminācija un Satversmes neievērošana.

Analizējot visus iesniegtos un pieņemtus grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” var pateikt, ka šis ir viens no aktuālākajiem likumiem visā Saeimas darbības laikā. Lai gan diezgan kritiski var vērtēt Saeimas deputātu iesniegtos priekšlikumus un likumprojektu virzību. Notika plašas diskusijas starp ekspertiem un tiesību zinātniekiem. Katrā Saeimas sasaukumā tika iesniegti identiski likumprojekti par 6., 7. janvāra noteikšanu kā par pareizticīgo Ziemassvētkiem. Pētot identiskus likumprojektus var pateikt, ka iesniedzēju mērķis bija šķēlt sabiedrību un radīt nesaskaņas. Kā arī notika diskusijas par Lieldienām, lai gan Lieldienas nebija tik aktuālas kā Ziemassvētku dienu noteikšanas jautājums. Acīmredzami šie svētki ir saistīti ar reliģiju, kas norāda uz to svētku dienu vēsturē un pēc būtības. Kā arī pašu Saeimas deputātu pamatojumi, apspriežot iesniegtos grozījumus, tiesību normas tika vērtētas tik neviennozīmīgi un vispusīgi. Kā arī saskaņā ar Satversmes 99. pantu svētki ar reliģisku aspektu nevar būt apspriežami valsts mērogā. Parlaments nedrīkst pārkāpt Satversmē nostiprināto baznīcas un valsts šķirtību un oficiālajā kalendārā iekļaut

---

¹³⁵ Latvijas, Igaunijas un Lietuvas ārlietu ministru raksts veltīts "Baltijas ceļa" 20.gadadienai. 2009. gada 24. Augustā. Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/component/content/article/442-raksti-un-intervijas-prese/27674-latvijas-igaunijas-un-lietuvas-arlietu-ministru-raksts-veltits-quot-baltijas-cela-quot-20-gadadienai-neatkariga-rita-avize> [aplūkots 25.11.2018.]

¹³⁶ Mozus grāmata. Pieejama: <https://bible.lv/bible/bible.php> [aplūkots 25.11.2018.]

baznīcas svētkus. Kā arī tika piedāvāti vairāki ierosinājumi, kā varētu atrisināt esošo problēmu. Lai gan neviens no priekšlikumiem nerasniedza pietiekamu atbalstu.

Svētku dienu mērķis ir apvienot sabiedrību nevis sašķelt. Svētki atspoguļo visas valsts intereses kopumā. Kā arī Eiropas Savienības valstis mēģina savstarpēji līdzināties svētku dienu noteikšanā. 1992. gada Augstākās Padomes sēdē deputāts Dainis Īvāns pateica: „Ja mēs runājam par svētku dienām, tad jāteic, ka līdzīgas svētku dienas atzīmē arī lielākajā daļā Eiropas valstu, un acīmredzot, ja mūsu ceļš virzās uz Eiropu, tad mums vajadzētu arī ar vienotu darba un atpūtas ritmu, ar Saviem svētkiem tuvināties Eiropai”¹³⁷, kas nozīmē, ka jau iepriekš pastāvēja ideja par vismaz līdzīgu svētku dienu regulējumu vai svētku dienu skaitu. 2004. gadā 1. maijā Latvija pievienojās Eiropas Savienības sastāvā un, tad viens no mērķiem bija līdzināties citām Eiropas Savienības valstīm, jo Eiropas Savienība ir vienotā sistēma. Taču nevar aizmirst par vēsturiskajiem faktiem (cēloņiem), jo svētku dienu tiesiskais regulējums arī ir atkarīgs arī no vēstures notikumiem (faktiem), reliģijas uzskatiem (Valsts un Baznīcas attiecībām) un sabiedrības interesēm, ņemot vērā ekonomiskos aspektus. Kā arī svētku dienu skaits katrai valstij ir dažāds, jo katrai valstij ir savs valsts budžets un tieši valsts budžets ir viens no ietekmējošajiem faktoriem, nosakot konkrētu dienu par brīvdienu. Valsts budžets ir ļoti svarīgs šajā jautājumā, jo oficiālā brīvdiena visā valstī izmaksā ļoti dārgi. Vissbiežāk ir sastopams, ka valstīs svētku dienas ir noteiktas speciāla likuma ietvaros par svētku dienām (brīvdienām, atceres dienām), Darba kodeksā vai citos tiesību aktos, vai vairākos normatīvajos aktos vienlaicīgi, piemēram, ministrijas tiesību aktos, darba līgumos vai citos normatīvajos aktos. Pārsvārā svētku dienu regulējumu pieņem un veic grozījumus konkrētās valsts Parlaments. Viennozīmīgi, ka jautājumu par svētku dienām katra valsts risina savas valsts iekšienē un katra valsts risina reliģijas jautājumu atbilstoši valsts nacionālajai likumdošanai un sabiedrības interesēm un tradīcijām.

Analizējot iepriekš minēto valsts svētku dienas, darba autore var pateikt, ka kopumā Eiropas Savienībā ir 14 visbiežāk sastopamo svētku dienu un no šiem 14 svētku dienām Latvijā tiek svinētas 8 svētku dienas - Neatkarības diena; Jaungada diena; Ziemassvētku diena; Darba svētki 1. maijs; Otrās Lieldienas; Lielā piektdiena; Ziemassvētku vakars un Vasarssvētki. Līdz ar to Latvijas iecere tuvināties Eiropas Savienības tiesiskajiem regulējumiem šajā jautājumā izdodas un svētku dienas ir ļoti līdzīgas.

Tomēr katrā valstī vissvarīgākā loma ir valsts konstitūcijai. Latvijas gadījumā risinot šo jautājumu jāmin par Satversmes preambulu un par to, kas tajā ir noteikts. Preambula ir kā valsts vizītkarte, kura atspoguļo valsts dzīvi un izlasot preambulu var noteikt valsts intereses

---

¹³⁷ Latvijas Republikas Augstākās Padomes ziemas sesijas trešās sēdes 1992. gada 25. janvārī stenogramma.

un būtiskās iezīmes par valsti, kas ir ļoti savarīgi un būtiski. Preambulā ir ietverta visas Satversmes būtība un preambula veido izpratni par noteiktu valsti. Latvijas preambulā ir noteikts, ka kristietība ir visizplatītākā reliģija Latvijā. Kristietībā ir ietverti trīs vislielākie reliģijas novirzieni — pareizticība, katolicisms un protestantisms.¹³⁸ Šīs Satversmes preambulas aspekts obligāti jāņem vērā, jo tas nav maznozīmīgs. Atbilstoši Satversmes preambulai tiek veidots Satversmes mērķis un būtība, tāpēc Satversmes preambula ir kā ievads visai Satversmei, kurš ir svarīgs un ievērojams. Viens no Satversmes mērķiem ir cilvēka pamattiesību (Satversmes 89. pants) ievērošana un reliģija ir viena no cilvēka pamattiesībām.

Acīmredzami viens no aktuālākajiem likumiem, kuru groza katrā Saeimā ir likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”. Šis likums izraisīja ļoti smagas un pretrunīgas diskusijas gan Saeimā, gan sabiedrībā. Saeimas deputāti pieņēma ļoti daudz un dažādas svētku dienas, bet ne visas svētku dienas, kā brīvdienas, un ar tām saistītie strīdīgie jautājumi, ir atrisināti. Aizvien ir aktuāls jautājums par brīvdienu noteikšanu Ziemassvētkos un Lieldienās atsevišķām konfesijām. Saeimas deputāti izskatot konkrētu svētku dienu, kā brīvdienu ierosinājumu izsaka savu viedokli par konkrētu konfesiju, jo attiecīgā svētku dienu skar konkrētu reliģiju. Galvenais un nozīmīgākais jautājums šajā problēmā bija noteikt, vai šos svētkus valsts uzskata par reliģiskiem vai nē. Reliģija – cilvēku pasaule kārtības izjūta un simbolu sistēmās tālāk nododama izpratne par svēto, tā pielūgsmē.¹³⁹ Katrai reliģijai ir ļoti atšķirīgi viedokļi un uzskati, tāpēc kopīgumu atrast ir neiespējami. Vienīgā kopējā īpašība visām pasaules reliģijām ir ticība. Līdz ar to arī svētkus nevar apvienot vai kādai no reliģijām dot priekšroku, jo saskaņā ar Satversmes 99. pantu valsts ir atdalīta no Baznīcas. Lai gan Saeimas deputāti aktīvi risina reliģiskos jautājumus, nepievēršot uzmanību Valsts un Baznīcas savstarpējām attiecībām Latvijā. Jautājums par Valsts un Baznīcas savstarpējām attiecībām vienmēr ir ļoti aktuāls un vēstures attīstības gaitā attiecības bijušas ļoti dažādas. Latvijā šis jautājums nekad nav ticis pilnvērtīgi atrisināts. Saeimā ļoti bieži tiek iesniegti priekšlikumi, kuri skar reliģisko aspektu. Līdz ar to ir svarīgi stingri noteikt valsts pozīciju šajās attiecībās, lai nenonāktu pretrunās ar tiesību regulējumu. Saeimas sēdēs Valsts un Baznīcas attiecību jautājums tiek ļoti bieži aizskarts, izskatot likumprojektus, kuri acīmredzami ir saistīti ar reliģiju. Šie likumprojekti ir gan par svētku dienām, gan par īpašuma tiesībām, gan par valsts budžetu, gan par citiem svarīgajiem jautājumiem. Pat Saeimas sēdēs dažreiz no tribīnes Saeimas deputāti izsakot savu viedokli, min, ka jautājums ir saistīts ar reliģiju un vai arī tas

¹³⁸ Kristietība. Pieejams: <http://vesture.eu/index.php/Kristietiba> [aplūkots 26.11.2018.]

¹³⁹ Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006, 912. lpp

nenonāk pretrunā ar Satversmes 99. pantu. Kā arī pēc tiesību normu hierarhijas Satversmei ir visaugstākais juridiskais spēks un vienalga jautājums nonāk pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to šī jautājuma risināšanā ir svarīgi zināt Valsts un Baznīcas tiesību normu hierarhiju Latvijā, lai izprastu kādas tiesību normas regulē šo jautājumu, jo pamats valsts un Baznīcas attiecībām ir rodams valstī spēkā esošajos normatīvajos aktos:

- 1) Latvijas Republikas Satversme (99. pants - reliģijas un pārliecības brīvība, kā arī valsts un Baznīcas nošķirtības princips);
- 2) Starptautiskie līgumi (piemēram, Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija);
- 3) Likumi (piemēram Reliģisko organizāciju likums);
- 4) Pārējie Ministru kabineta noteikumi (piemēram, noteikumi par Reliģisko organizāciju likuma pārskatiem);
- 5) Vietējo pašvaldību noteikumi.

Līdz ar to var redzēt, ka pastāv diez gan daudz normatīvo aktu, kuri regulē Valsts un Baznīcas attiecības. Papildus jāmin, ka Latvijas Republikas Satversme ir valsts pamatlikums un šajā likumā ir noteikts, ka Baznīca ir atdalīta no Valsts. Lai gan svētku dienas ar reliģisko aspektu ir normatīvi regulētas un diskutējamās valdībā. Acīmredzami, dažādu politisko apstākļu dēļ, šī tēma ir viena no pretrunīgākajām un diskutējamākajām tēmām Latvijā. Lai saprastu vai valsts ir tiesīga iejaukties reliģisko svētku dienu noteikšanā valsts līmenī ir jāizskata Satversmes 99. pantā minētais, ka Baznīca ir atdalīta no Valsts. No terminoloģiskās nozīmes jēdzienus Valsts un Baznīca katrā valstī skaidro dažādi un atkarībā no valsts attiecību modeļa ar Baznīcu. Saskaņā ar Satversmes 99. pantu Latvijā šie jēdzieni ir skaidroti tā, ka „Valsts” – politiska organizācija, ar kuru tiek realizēta sabiedrības vadīšana un pastāvošās iekārtas saglabāšana; teritorija, zeme, kurā pastāv šāda politiska organizācija.¹⁴⁰ „Baznīca” – ēka kristīgo konfesiju reliģiskajam kultam; dievnams; vienas konfesijas ticīgo organizācija ar noteiktu mācību un kultu; valstī pastāvošais reliģijas institūts.¹⁴¹ Vienmēr ir jāatceras, ka valsts interesēs ir atrast kopīgās sabiedrības vērtības un intereses, lai sabiedrībā būt miers un katrs Latvijas iedzīvotājs savā valstī justos aizsargāts. Tagad, kad esam noskaidrojuši jēdzienu būtību, jāizskaidro vai valsts ir tiesīga dot konkrētai konfesijai priekšrocības svētku svinēšanā valsts mērogā.

Baznīcas tiesības skaidro baznīcas stāvokli valstī un tās attiecības ar valsts varu. Tās ietver noteikumus par dažādām konfesijām valstī, par draudžu stāvokli un iekārtu, kā arī

---

140 Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca, Rīga: Avots, 2006, 1148. lpp

141 Ibid., 161. lpp

baznīcas noteikumus par tās iekšējo iekārtu.¹⁴² Baznīcas tiesības ir vienas no visvecākajām tiesību zinātnēm, kura ir pētīta vismazāk. Kā arī Baznīcu tiesības ir viena no kanoniskajām sastāvdaļām, kura regulē Baznīcu iekšējo dzīvi. Saskaņā ar Satversmes 99. pantu Latvijā Baznīca ir atdalīta no valsts. Šis attiecību modelis nozīmē, ka valstīs ir strikta robeža starp valsti un Baznīcu. Abas ir nošķirtas. Valsts neidentificē sevi ne ar vienu reliģiju.¹⁴³ Šķirtās nošķiršanas piekritēji uzskata, ka reliģija ir privāta rakstura fenomens tai ir jābūt ļoti nelielai ietekmei uz publiskām un valstiskām lietām¹⁴⁴, tas nozīmē, ka valsts un tās iestādes nav tiesīgas kontrolēt savu pilsoņu attieksmi pret reliģiju un neuzskaita konkrēto pilsoņu reliģisko piederību; valsts neiejaucas Baznīcu (reliģisko organizāciju) iekšējā darbībā, ja netiek pārkāpts likums; valsts nesniedz materiālu atbalstu Baznīcām, tai skaitā arī finansiālu atbalstu; Baznīcas nepilda valsts uzdevumā nevienu juridisku funkciju (t. sk. arī laulību reģistrēšanu funkciju); Baznīcas neiejaucas valsts lietās, bet nodarbojas tikai ar tiem jautājumiem, kas skar to darbību. Valsts apsargā Baznīcu likumīgo darbību.¹⁴⁵ Tā tad valstij ir pienākums tikai sekot sabiedrības tiesiskās dzīves interesēm un tās regulēt un aizsargāt atbilstoši tiesiskajām regulējumam. Tādām ir jābūt attiecībām Latvijā kā tas ir noteikts Satversmes 99. pantā. Līdz ar to valsts iejaukšanos reliģisko svētku dienu noteikšanā valsts līmenī nav pamatota un nonāk pretrunā Satversmē noteiktajam.

Atkārtoti jāmin vispārzināms fakts, ka Latvijā galvenās iedzīvotāju tiesības aizsargā Latvijas Republikas Satversme, kas ir valsts pamatlikums. Līdz ar to katrs Latvijas iedzīvotājs ir tiesīgs brīvi paust savus uzskatus un justies aizsargāts sabiedrībā. Saskaņā ar Latvijas konstitūciju ir pieļaujama ticības brīvība, tas nozīmē, ka katrs pats izvēlās kādus reliģiskus svētkus svinēt un valstij nav pienākuma katras konfesijas svētkus nostiprināt likumā. Latvijā ir pieņemts, ka svētki ir noteikti pēc Gregora kalendāra, kuru izmanto pārsvarā visās valstīs. Tomēr, skatoties uz esošo praksi var redzēt, ka valstī tiek pārkāpts Satversmes 99. pants, jo notiek plašas un smagas diskusijas valsts mērogā par svētku dienu ar reliģisko aspektu noteikšanu; par grozījumiem Reliģisko organizāciju likumā¹⁴⁶; par īpašuma tiesībām; par valsts budžetu un citiem jautājumiem, kuri ir saistīti ar reliģiju. Kā arī Saeimas deputāti iesniedz likumprojektus, kuri ir saistīti ar reliģijas piederību. Tieši 1995. gadā pēc Reliģisko

---

¹⁴² Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002, 12. lpp

¹⁴³ Balodis R. Valsts un Baznīca. Rīga: "Nordik", 2000, 70. lpp

¹⁴⁴ Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002, 89. lpp

¹⁴⁵ Belousova R. Par tiesu, lai tā kalpo taisnīgumam un sabiedrībai. Jurista Vārds 21. novembris 2000 /nr. 36 (189). Pieejams: <https://juristavards.lv/doc/12915-par-tiesu-lai-ta-kalpo-taisnigumam-un-sabiedribai/> [aplūkota 20.12.2018.]

¹⁴⁶ Reliģijas organizācijas likums. LV likums. Pieņemts: 07.09.1995. [27.04.2018.red.]

organizāciju likuma pieņemšanas sākās diskusijas par Satversmes 99. panta neievērošanu. Līdz ar to izskatīsim 2018. gada spriedumu „Par Reliģisko organizāciju likuma 7. panta otrās daļas un 8. panta ceturtnās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 99. un 102. pantam un par Reliģisko organizāciju likuma 7. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 99. un 102. pantam”¹⁴⁷ 26. aprīlī Satversmes tiesa atzina par Satversmei neatbilstošām vairākas Reliģisko organizāciju likuma normas, kuras liedza vienā konfesijā dibināt vēl kādu baznīcu, savukārt cita ierobežoja jaundibinātu draudžu iespējas apvienoties baznīcā. Šajā gadījumā viens no nosacījumiem, lai spētu apvienoties ir nepieciešams katru gadu desmit gadu periodā pārreģistrēties. Šis Satversmes tiesas spriedums ir radījis nepieciešamību grozīt vai pilnveidot Reliģisko organizāciju likumu. Tādēļ Saeimā iesniedza likumprojektu par grozījumiem Reliģisko organizāciju likumā, kā arī tika iesniegts jauns likumprojekts „Grozījumi Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā» (Nr.1210/Lp12)¹⁴⁸. Šajā sakarā bija smagas diskusijas un tika minēts viedoklis, kādēļ jāskata Saeimas sēdē Reliģisko organizāciju jautājums, ja saskaņā ar Satversmes 99. pantu Valsts ir atdalīta no Baznīcas.

Kā arī saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 5. panta 7. daļu 2004. gada 8. jūnijā tika parakstīts līgums starp valsti un 7 tradicionālajām baznīcām. Šo līgumu mērķis ir dot

---

¹⁴⁷ Satversmes tiesas spriedums 2018. gada 26. aprīlī “Par Reliģisko organizāciju likuma 7. panta otrās daļas un 8. panta ceturtnās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 99. un 102. pantam un par Reliģisko organizāciju likuma 7. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 99. un 102. pantam”

¹⁴⁸ Šajā likumprojektā bija ļoti daudz neprecizitātes, un ar šādiem likuma grozījumiem Saeima nevajadzīgi iejauktos abu latviešu evaņģēliski baznīcu iekšējās attiecībās, pilnīgi nepamatoti, vienu no viņām valstiski pasludinot par likumīgu un ekskluzīvi pareizu, un tā vēl vairāk padziļinot eksistējošo domstarpību plaisu un izraisot arī plašāku neizpratni un sarūgtinājumu ārzemju latviešu sabiedrībā. Likumdevējam ir jāskatās uz valsts vienoto sistēmu attiecībā uz reliģiskām organizācijām nevis privilēģēti uz katru atsevišķi vai jābūt konkrēts pamatojums kāpēc kādai no reliģiskām organizācijām ir īpašās privilēģijas. Šī likumprojekta neprecizitātes, par kurām diskutēja 13. Saeima:

1) ar šādu likumprojektu valsts iejaucās baznīcas iekšējā dzīvē, jo ir paredzēta kārtība, ka sākumā paredzēts izgrozīt likumu un pēc tam likumdevējs ir paredzējis dot uzdevumu LELB attiecīgi saskaņojot Statūtus ar jaunizdoto likumu. Ņemot vērā, Reliģisko organizāciju autonomiju kārtība jābūt otrāda, proti, no sākuma Baznīca savas iekšējās lietas būtu sakārtojusi savas iekšējās lietas saistībā ar Satversmi un tikai, tad varēja likumdevēju lūgt veikt attiecīgus grozījumus, kas attiecinātos uz ārējām attiecībām;

2) Vienkāršota kārtība - reģistrācijas kārtība, kura būtu attiecinātā uz visām reliģiskām organizācijām. Šis jautājums nav tikai šī likuma jautājums, bet arī Reliģisko organizāciju likumu un pārējos likumus par reliģiskām Baznīcu savienībām;

3) LELB tiek piedāvāts atbrīvojums no valsts nodevas par nekustamo īpašuma pārējas reģistrēšanu Zemesgrāmatā, kas ir atsevišķs jautājums, ņemot vērā to, ka tas, tad varētu būt attiecināts uz visām reliģiskām organizācijām un jāanalizē, kāda ietekme būtu uz Zemesgrāmatu

cilvēkiem iespēju realizēt savas tiesības. Līdz ar to radās jautājums, kādēļ tiek noslēgts līgums starp valsti un baznīcu, ja valsts ir atdalīta no baznīcas. Jāmin, ka tādām attiecībām ir cita svarīguma pakāpe un raksturs, ja attiecības ir noteiktas valsts likumā. Palielinās arī iespēja realizēt savas tiesības. Tiesību norma kalpos kā garantija sekmīgajām attiecībām un attīstībai nākotnē. Tādējādi, Latvijā jau vēsturiski ir izveidojies mērenās atbildības modelis. Tas nozīmē, ka baznīca vispārējo likumu ietvaros darbojas autonomi, taču valsts atzīst, respektē un atbalsta noteiktas baznīcas (pozitīvās attieksmes politika). Šādu valsts un baznīcas attiecību modeli apzīmē arī par kooperācijas modeli¹⁴⁹. Līdz ar to nonākam pretrunā ar Satversmes 99. pantu. Satversmē nekas nav noteikts par mēreno atbildības modeli, bet gan tiesību normā ir pateikts, ka baznīca ir atdalīta no valsts. Līdz ar to nostiprinātais valsts un baznīcas attiecību modelis nav noteikts Latvijas konstitūcijā atbilstoši esošajai situācijai valstī.

Viens no labākajiem šī modeļa piemēriem ir Amerikas Savienotās Valstis. Šajā valstī ir konkrēti un stingri regulētas Valsts un Baznīcas attiecības (valdībai ir liegts dot priekšroku kādai reliģijai.), kas arī pierāda Amerikas Savienoto Valsts tiesu prakse 1999. gadā Cincinnati tiesā Ričards Ganuļins iesniedza prasību tiesā par Amerikas Savienoto Valsts brīvdienām. Prasība tiesā bija par Ziemassvētku (25. decembris) atcelšanu, jo viņu valsts Konstitūcijā ir noteikts, ka valsts ir šķirta no Baznīcas. Šajā lietā gadījumā prasība tika noraidīta. Tiesneses pamatojums bija tāds, ka pirmkārt, Ziemassvētki kļuvuši par vispāratzītu paražu un tos svin pārsvarā visu reliģiju piekritēji. Otrkārt, kristiešiem Ziemassvētki ir Jēzus dzimšana diena, bet ne kristiešiem tā ir Santa Klauza (salaveča) ierašanās. Treškārt, Ziemassvētkus nevar uzskatīt par svētkiem, kuros kādai reliģijai tiktu piešķirtas lielākas priekšrocības, un tāpēc nevar apgalvot, ka valdība, priekšroku dodot kādai atsevišķai ticībai, pārkāpj Konstitūcijas normu par reliģijas nošķiršanu no valsts.¹⁵⁰ Līdz ar to valsts atzina Ziemassvētkus nevis par reliģijas svētkiem, bet par valsts svētkiem un šajā gadījumā nav Konstitūcijas pārkāpuma. Atzīstot Ziemassvētkus par valsts svētkiem valsts seko sabiedrības interesēm pēc valsts iedzīvotāju vairākuma principa.

Pēc autores domām Amerikas Savienoto valstu prakse norāda uz labu piemēru, ka varētu atrisināt esošo problēmu Latvijā. Vispārzināms fakts, ka Latvijā ir pieņemts Ziemassvētkus svinēt 24., 25., 26. decembrī. Līdz ar to, ja Latvijā Ziemassvētku svinēšana

---

¹⁴⁹ Levita E. 05.06.2018 ziņojums Par tiesisko situāciju un iespējamiem risinājumiem pēc Satversmes tiesas 2018. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-18-01

¹⁵⁰ Hobbart W. B., Kamisar Y., Shiffrin S.H. Constitutional law cases – comments- questions/ sixth Editions/ American Casebook series West publishing – P.1093.

būtu atzīstama par vispāratzītu paražu, tad citas konfesijas nevarētu pretendēt uz svētkiem, pamatojoties uz savas reliģijas uzskatiem.

Visās valstīs pastāv reliģijas dažādība, bet katra valsts šo jautājumu risina dažādi. Piemēram, Bulgārijā kopumā ir 16 svētku dienas, kas ir vairāk nekā Latvijā. Šajās dienās visiem Bulgārijas iedzīvotājiem ir oficiālā brīvdiena. Saskaņā ar Bulgārijas konstitūcijas 13. pantu¹⁵¹ iedzīvotāji dzīvo pēc pareizticīgo tikumiem un oficiālās brīvdienas tiek pamatotas ar to, kas ir noteikts Bulgārijas konstitūcijā un sabiedrībā nerodas problēmas ar svētku dienu noteikšanu vai pēc kuras reliģijas svinēt svētkus. Kā arī likums neliedz Bulgārijas iedzīvotājiem piederēt pie citas konfesijas. Salīdzinot Latvijas attiecību modeli ar Bulgārijas attiecībām ar baznīcu, tad Bulgārijā pastāv cits attiecību modelis nekā Latvijā. Bulgārijā baznīca ir daļēji nošķirta no Valsts. Daļējas valsts un Baznīcas nošķiršanas modelī baznīca garīgajās lietās rīkojas patstāvīgi, bet laicīgajās tās darbību regulē valsts. Valsts veic baznīcas uzraudzības funkciju ar tiesībām reformēt Baznīcu un ietekmēt tās darbību.¹⁵² Valstis, kurās pastāv baznīcas un valsts daļējās nošķiršanas modelis var pastāvēt konstitucionāli deklarēta baznīcas nošķirtība no valsts, taču reālajā dzīvē valsts nav šķirta no baznīcas. Baznīcas un valsts attiecību modelis ir noteikts tiesību regulējumā, kurā ir noteiktas kādas ir tiesības un pienākumi valstij attiecībā pret Baznīcu. Piemēram, Bulgārijā saskaņā ar Bulgārijas konstitūcijas 13. (3) pantu ir deklarēta konkrēta tradicionālā reliģija un noteiktas Valsts un Baznīcas attiecības. Saskaņā ar Bulgārijas konstitūcijas 13. pantu ir noteikts, ka vairums Bulgārijas iedzīvotāju dzīvo pēc pareizticīgo tikumiem un oficiālās brīvdienas tiek pamatotas ar to, kas ir noteikts konstitūcijā un sabiedrībā nerodas problēmas ar svētku dienu noteikšanu, taču tajā pašā laikā Bulgārijas iedzīvotāji ir tiesīgi piederēt pie jebkuras citas reliģijas. Šajā gadījumā ir nozīmīgs fakts, ka Bulgārijas konstitūcijā ir noteikta tikai viena reliģija, jo pēc šī attiecību modeļa ir tiesības nostiprināt vairākās reliģijas. Līdz ar to Bulgārijā nav problēmu sakarā ar svētku dienu noteikšanu. Protams, Bulgārijā arī pastāv reliģiju dažādība, kā jebkurā citā valstī, bet Bulgārijas Konvencijā ir noteikts, ka baznīca ir daļēji atdalīta no valsts un tajā pašā laikā ir konkrēti pateikts, ka bulgāriem tradicionālā reliģija ir Austrumu pareizticīgo reliģija. Šis punkts ir ļoti svarīgs, jo tieši šis punkts nedot pamatu citām reliģijām pretendēt uz konkrētām privilēģijām. Bulgārijas tradicionālā reliģija ir pierādīta, pamatojoties uz vēstures faktiem un Bulgārijas iedzīvotāju piederības šai reliģijai, pamatojoties uz tautas skaitīšanas rezultātu par reliģijas piederību.

---

¹⁵¹ Bulgārijas Konstitūcija. Bulgārijas likums. Pieņemts: 13.06.1991 [31.03.2006.red.]

¹⁵² Hohbart W. B., Kamisar Y., Shiffrin S.H. Constitutional law cases – comments- questions/ sixth Editions/ American Casebook series Westr publishing – P.1093.

Kā arī kopš 1931. Gada pie daļējās nošķiršanas modeļa valstīm var pieskaitīt arī Beļģiju, Spāniju, Itāliju, Austriju un Portugāli.¹⁵³ Beļģijā pastāv trīs likumi, kuri regulē svētku dienas valstīs. Privātajam sektoram likumi: *Act of 4 January 1974 regarding public holidays*¹⁵⁴ un *Royal Decree of 18 April 1974 regarding public holidays*¹⁵⁵. Privātajā sektorā — 10 apmaksātas svētku dienas. Ja tās iekrīt sestdienā vai svētdienā, brīvdienas tiek kompensētas. Publiskajam sektoram: *Royal Decree of 19 November 1998 on holidays and absences granted to members of the staff of State administrations*¹⁵⁶. Federālo dienestu ierēdņiem trīs papildu apmaksātas brīvdienas. Beļģijā ir konkrēti noteikts, ka Lieldienas un Ziemassvētki ir reliģiskie svētki. Latvijā par šo svētku nozīmi ir strīdīgi viedokļi. Līdz ar to Beļģijā nav konkrēti noteikts Ziemassvētku un Lieldienu svinēšanas laiks. Kā arī Beļģijā nepastāv tādas svētku vai atceres dienas, kuras nav brīvdienas. Likumā ir noteiktas tikai brīvdienas. Saskaņā ar Beļģijas likumu Beļģijas iedzīvotājs ir tiesīgs izvēlēties jebkuru svētku dienu, jo nozaru kolektīvajos līgumos vai darba līgumā var tikt noteikta papildu svētku dienas. Lai gan arī šādās attiecībās var izraisīt problēmas, piemēram, ja konstitūcijā ir minētas vairākas reliģijas.

Piemēram, Grieķijā kopumā ir noteikta 21 svētku diena, kā brīvdiena. Grieķijā svētku dienas ir gan ar vēsturisku aspektu, gan ar reliģisko aspektu, jo Grieķijā attiecību modelis ir valsts baznīca. Līdz ar to Grieķijā reliģiskie svētki var būt noteikti valsts līmenī un nostiprināti likumā. Šis attiecību modelis attiecās uz valstīm, kurās ir proklamēta valsts reliģija vai noteikta valsts baznīca.¹⁵⁷ Šajā modelī visnozīmīgākais fakts ir, ka valsts baznīca tiek atbalstīta visos jautājumos. Grieķijā pat pasēs tiek ierakstīta Grieķijas pilsoņu reliģiskā pārliecība un konstitūcijā ir rakstīts, ka visas atzītas reliģijas atrodas likuma aizsardzībā.¹⁵⁸ Šis attiecību modelis dod iespēju valstij izmantot tradicionālo reliģisko organizāciju palīdzību vairākās jomās, piemēram, kultūras, morāles, garīgās jomās. Valsts piešķir finansējumu no valsts budžeta, kā arī valsts ierēdņi piedalās baznīcas lietu kārtošā. Kā arī reliģijas pārstāvji ir tiesīgi aktīvi piedalīties valsts jautājumu risināšanā. Savukārt valsts reliģijas vadība aktīvi iejaucas valsts lietās. Šajā gadījumā Baznīca patstāvīgi darbojas publisko tiesību jomā kā atsevišķa iestāde. Līdz ar to valsts ir tiesīga noteikt Baznīcai kompetences un funkcijas, kuri

---

¹⁵³ Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002, 91. lpp

¹⁵⁴ Act of 4 January 1974 regarding public holidays Beļģijas likums. Pieņemts: 1974. gada 4. janvārī

¹⁵⁵ Royal Decree of 18 April 1974 regarding public holidays Beļģijas likums

¹⁵⁶ Royal Decree of 19 November 1998 on holidays and absences granted to members of the staff of State administrations Beļģijas likums

¹⁵⁷ Balodis R Valsts un Baznīca. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācijas, 2000, 71.lpp

¹⁵⁸ Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002, 94. lpp

būs noteikti likumā. Valsts baznīcas statuss bieži rada arī problēmas, kuru atrisināšana ir sarežģīta.

Piemēram, Somijā ir 11 oficiālās svētku dienas, kurās Somijas iedzīvotājiem ir brīvdiena, bet visas šīs brīvdienas ir reliģiskas. Somijā ir līdzīga situācija kā Grieķijā. Somijā ir atsevišķs likums, kurš regulē reliģiskus svētkus. Kā arī pastāv atsevišķs likums, kurš regulē citus svētkus. Somijā pārsvarā visi svētkus svin pēc luterāņu ticības¹⁵⁹. Saskaņā ar Somijas konstitūcijas¹⁶⁰ 61., 83. un 90. pantu valstī ir noteiktas valsts baznīcas attiecību modelis. Somijā Ziemassvētkus svin divas dienas 24., 25. decembrī un 26. decembrī ir Svētā Stefana diena. Līdz ar to Somijā nav problēmu svētku dienu noteikšanā kā Latvijā.

Interesanta situācija pastāv Apvienotā Karalistē. Apvienotā Karalistē oficiālās publiskās brīvdienas ir noteiktas *Banking and Financial Dealings Act*.¹⁶¹ 84. pantā. Šajā valstī nav konkrētu kritēriju (nav vienotas konstitūcijas, kurā būtu norma par reliģiju), kā tiek regulētas svināmās dienas. Kā arī Apvienotā Karalistē nav noteikts vienots valsts un Baznīcas attiecību modelis. Lai gan pastāv viens ļoti svarīgs un nozīmīgs fakts, ka darbinieks uzsākot darba tiesiskās attiecības ir tiesīgs darba līgumā noteikt vēlāmo brīvdienu, piemēram, svētkus atbilstoši savai reliģijai. Kopumā Anglijā un Velsā ir astoņas oficiālās brīvdienas, Skotijā ir deviņas un Ziemeļīrijā ir 10 dienas. Šajā valstī tiesību normas, kuras interpretē svētku dienu regulējumu ir tiesības veikt grozījumus parlamentam vispārējā kārtībā un monarham. Tāds svētku dienu regulējums arī varētu būt, kā risinājums izveidotajā situācijā Latvijā, bet tādu regulējumu grūti kontrolēt un jāatrod atbildīgā institūcija, kura varēs atbildēt tieši par darba devēju šī noteikuma izpildīšanu.

Lietuvā svētku dienas ir noteiktas Darba kodeksā¹⁶² un kopumā Lietuvā ir 15 oficiālās brīvdienas, bet trīs no tām ir svētdienās. Lietuvas konstitūcijā¹⁶³ ir noteikts, ka valsts atzīst Lietuvā tradicionālās baznīcas un reliģiskās organizācijas, savukārt citas baznīcas un reliģiskās organizācijas tiek atzītas ar nosacījumu, ka tām ir atbalsts sabiedrībā, un viņu mācīšana un prakse nav pretrunā ar likumu un sabiedrības morāli. Valsts atzītajām baznīcām un reliģiskajām organizācijām ir juridiskas personas tiesības. Lietuvā saskaņā ar Lietuvas konstitūcijas¹⁶⁴ 43. pantu nav noteikta vienota valsts reliģija un reliģiskie svētki nav noteikti

---

¹⁵⁹ Reliģiju enciklopēdija Pieejams: <http://www.bibelesbiedriba.lv/reliģiju-enciklopedija/statistika.html> [aplūkota 12.11.2019.]

¹⁶⁰ Somijas konstitūcija. Somijas likums. Pieņemts: 11.06.1999. [11.06.1999.red.]

¹⁶¹ Banku un finanšu darījumu likums. Apvienotās Karalistes likums. Pieņemta: 1971 [10.07.2008.red.]

¹⁶² Lietuvas Darba kodekss. LT likums. Pieņemts: 12.05.2005 [13.05.2008.red.]

¹⁶³ Lietuvas konstitūcija. LT likums. Pieņemts: 25.10.1992. [25.10.1992.red.]

¹⁶⁴ Ibid.

valstī. Līdz ar to Lietuva ir apstiprinājusi un izrādījusi cieņu pret visām reliģijām un katrs cilvēks ir tiesīgs izdarīt savu izvēli.

Francijā lielākā daļa brīvdienu ir saistītas ar kristīgo tradīciju vai bruņoto konfliktu beigām. Reliģiskos svētkus valsts nenosaka, jo valstī pastāv baznīcas un valsts pilnīgās nošķiršanas modelis¹⁶⁵. Līdz ar to Francijā nerodas problēmas svētku nošķiršanā, pamatojoties uz reliģisko piederību.

Apkopojot informāciju par valsts svētku normatīvo regulējumu Latvijā un citās valstīs, autore secina, ka svētku dienu noteikšana valstī ir atkarīga no valsts un baznīcas attiecību modeļa. Pamatojoties uz valsts nostiprināto attiecības modeli, svētku dienu jautājums ir atrisināts dažādi, jo katra attiecību modeļa nozīme ir dažāda, bet pastāv arī viena līdzība, ka visos gadījumos tiek īstenotas iedzīvotāju pilsoniskās un politiskās tiesības, lai gan katrā attiecību modelī ir savas problēmas. Līdz ar to ir nepieciešams rast tādu risinājumu, kurš kalpotu par regulējumu visā sabiedrībā un izslēgtu diskriminācijas aspektu starp reliģiskajām konfesijām valstī. Kā arī stingri nošķirtu valsts un baznīcas tiesības un pienākumus, lai nerastos problēmas sabiedrībā, jo šis jautājums ir aktuāls kopš pirmās Latvijas neatkarības laika. Kā tika iepriekš minēts, Latvijā saskaņā ar Satversmes 99. pantu Baznīca ir atdalīta no valsts. Tomēr, Latvijas prakse bieži nonāk pretrunā ar šo tiesību normu. Piemēram, Latvijā konkrētām konfesijām ir atļauta laulības reģistrācija; dažām konfesijām ir privilēģijas, kā arī pastāv citi piemēri praksē. Saskaņā ar Satversmes 99. pantā noteikto ikvienam Latvijas iedzīvotājam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Līdz ar to valstij nav tiesību ierobežot Latvijas iedzīvotāju velmi svinēt attiecīgos svētkus. Lai gan saskaņā ar likumu „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1. pantu ir noteikti svētki, bet tādi svētki kā Lieldienas un Ziemassvētki ir noteikti atbilstoši konkrētai reliģijai. Šajā gadījumā jāmin, ka Satversmes 89. pantā valsts nosaka cilvēka pamattiesības, kuras piemīt ikvienam cilvēkam. Cilvēka pamattiesībās arī ir ietvertas Satversmes 116. pantā minētās tiesības, proti Satversmes 99. pants (tiesības uz reliģiskās pārliecības paušanu). Tikai pamatojoties uz Satversmes 116. pantu var ierobežot reliģiskās pārliecības paušanu (cilvēka pamattiesības). Līdz ar to Satversmes 99. pants nonāk pretrunā Satversmes 116. pantam, jo baznīca ir atdalīta no valsts un tajā pašā laikā valsts ir tiesīga iejaukties cilvēka pamattiesībās, ierobežojot reliģiskās pārliecības paušanu. Līdz ar to izskaidrosim kādos gadījumos varbūt ierobežota reliģiskās pārliecības paušana. Cilvēktiesības kā tiesību zinātnes nozari var raksturot ar R.Kasēna dotā definīcija¹⁶⁶ „īpaša sabiedrisko zinātņu nozare, kuras mērķis ir pētīt attiecības

¹⁶⁵ Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002, 87. lpp

¹⁶⁶ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. — Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.

starp cilvēkiem, pamatojoties uz cilvēka cieņas kritēriju, nosakot tās tiesības un iespējas, kuru kopums ir nepieciešams katra cilvēka kā būtnes personības uzplaukumam”. Līdz ar to jāciena katra cilvēka intereses un vērtības. Saskaņā ar Satversmes 89. pantu pastāv daudzi cilvēktiesību virzieni, kuri ietilpst šajā jautājumā un reliģijas brīvības jautājums ir viens no cilvēktiesību satura virzieniem, kas arī tika noskaidrots iepriekš. Praksē reliģijas brīvība ir viens no strīdīgiem jautājumiem, kurš izraisa diskriminācijas jautājumu. Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi neatkarīgi no reliģiskās piederības ir aizsargājama tiesība saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas¹⁶⁷ 14.pantu un Eiropas Pamattiesību hartas¹⁶⁸ 21. panta pirmo daļu. Valsts pienākums ir sekot, lai pilsoņu apziņas brīvības izpausmes nenonāktu kolīzijā ar sabiedrības interesēm un demokrātiskas iekārtas pamatprincipiem, tajā pašā laikā darot visu, lai ikviens varētu brīvi paust savu viedokli saskaņā ar savu reliģisko vai materiālistiski ateisko pārliecību. Baznīcas nošķiršana no valsts nekad nav nozīmējusi reliģijas nodalīšanu no sabiedrības vai pilnīgu baznīcas izslēgšanu no sabiedrības dzīves. Demokrātiskajā valstī nav iespējams pilnībā atdalīt reliģiju no valsts. Tomēr, lai sabiedrībā pastāvētu drošība, tad valstij jāveic kontrole un nelikumiskos jautājumos valsts ir tiesīga iejaukties un ierobežot baznīcas nelikumiskās darbības. Lai gan ir jāatceras, ka Latvija ir demokrātiska republika un cilvēks ir tiesīgs pats izvēlēties pie kuras konfesijas piederēt, bet valsts ir tiesīga ierobežot, lai kontrolētu tiesīgumu un mieru valstī. Līdz ar to valsts ir tiesīga ierobežot reliģijas brīvību sabiedrībā konkrētajās situācijās. Reliģiskās brīvības ierobežojumi un ar tiem saistītās neiecietības izpausmes veicina sabiedrībā spriedzi, kas var pārāgt arī atklātos konfliktos, un nevienas sabiedrības interesēs nav pieļaut sistemātiskus reliģiskās brīvības ierobežojumus¹⁶⁹, tāpēc demokrātiskajā valstī jāievēro reliģiskā brīvība. Reliģijas brīvība parasti var būt noteikta: valsts likumā, konstitūcijā vai vienošanās¹⁷⁰. Reliģijas brīvība tiek apstiprināta un garantēta ar tādiem principiem, kas būtiski atbilst starptautiskajiem standartiem. Reliģijas brīvība sastāv no divām daļām – iekšējās ticības, kas attiecas uz personas forum internum un ir absolūta tiesība, jo katram ir tiesības ticēt vai neticēt kam tas

---

¹⁶⁷ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīta 10.02.1995. [11.05.2016. red.]

¹⁶⁸ Eiropas Pamattiesību harta. (2007/C 303/01). Oficiālais Vēstnesis, C 303, 2007. 14. decembris. Pieejama: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=FR>
[aplūkota 11.10.2018.]

¹⁶⁹ Krūmiņa-Koņkova S., Tēraudkalns V. Reliģiskā dažādība Latvijā. Rīga: ģipsumu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts izdevniecība “klints”, 2007, 51.lpp

¹⁷⁰ Silvio Ferrari W. Cole Durham Law and Religion in Post - Communist Europe Belgium, 2003, 12.lpp

vēlas, un reliģiskās pārliecības izpaušanas, kas nav absolūta tiesība.¹⁷¹ Katram cilvēkam ir tiesības izpaust gribu pēc savas izvēles un interesēm.

---

¹⁷¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 6. maija spriedums Lieta Nr. A42446907 SKA – 160/2010 Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/administrativo-lietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam/cilvektiesibas/domu-apzinas-un-religijas-briviba> [aplūkots 02.03.2019]

3. Problēmu iespējamie risinājumi

Objektīvi izvērtējot pašreizējo valststiesību attīstību, ir jāatzīmē Latvijas normatīvā regulējuma un prakses vājās vietas, kuras var iedalīt šādās grupās: kapacitātes problēmas, metodoloģijas un ekonomiskā rakstura problēmas:

- 1) Kapacitātes problēmas ir redzamas likumdevējvarā. Likumdevējvaras problēmas, norāda uz Saeimas deputātu darbu kopumā. Deputātiem pastāv iekšējās cīņas (politiska spēle), kuras dēļ šī problēma nav atrisināta. Kā arī uz to norāda likumprojektu virzībā, kad likumprojektu vispirms atbalsta, bet nākamajā lasījumā noraida. Ar tādu darbību likumdevējs spēlē uz sabiedrības jūtām, jo tauta gaida un tic Saeimas deputātiem. Analizējot visus iesniegtos priekšlikumus „Grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām””, var pateikt, ka katrā Saeimas sasaukumā deputāti piedāvāja identiskus likumprojektus, taču Saeima šos priekšlikumus neatzina un noraidīja. Šo likumprojektu mērķi bija noteikt 6. un 7. janvāri par pareizticīgo Ziemassvētkiem. Izstrādājot šos likumprojektus tiesību normas bija pretrunīgas Satversmes 99. pantam un 91. pantam. Latvijā nav valsts baznīcas, tātad Latvija ir sekulāra valsts, kuras legimitāte nav saistīta ar reliģiju, un reliģijas principā pieder pie personas brīvības sfēras, kuru valsts – vispārējo likumu ietvaros – respektē, kas ir noteikts Satversmes 99. pantā. Latvijā baznīca ir atdalīta no valsts un nav noteikta oficiāla valsts reliģija, kā arī likumā nav definēta konkrēta reliģija. Sevišķi jāņem vērā tas, ka veidojot atšķirīgas attiecības ar dažādām baznīcām, pamatojoties uz iekšējo struktūru, vēsturisko un kultūrvēsturisko lomu nācījas un valsts vēsturē līdzīgas tiesības tiek pārkāpts Satversmes 91. pantā. Ja Saeima apstiprina priekšlikumu par konkrētas konfesijas Ziemassvētkiem, tad Saeima dod iespēju arī citām reliģijām lūgt apstiprināt viņu reliģiskos svētkus. Līdz ar to katra konfesija būtu tiesīga pieprasīt valstij atzīt viņiem nozīmīgus svētkus. Kā arī likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” nav noteikts, ka šie svētki ir apstiprināti atbilstoši konkrētajai reliģijai. Likumā ir noteikti valsts svētki nevis reliģiskie svētki.
- 2) Ekonomiska rakstura problēma. Šajā gadījumā ir nepieciešams uzsvērt, ka katrai papildu oficiālai brīvdienai ir nepieciešams finansējums, kurš tiek ņemts no valsts budžeta. Lai gan vispārzināms fakts, ka Latvijā budžets nav tik liels, lai valsts

varētu noteikt vēl papildu svētku brīvdienas.¹⁷² Līdz ar to tas ietekmē Latvijas ekonomiku kopumā un jāskata šis jautājums no darba devēju viedokļa, jo arī darba devējiem papildu brīvdiena darbiniekiem rada papildu izmaksas. Kā arī, ja darbinieks strādā svētku dienā, tad šī svētku diena izmaksā darba devējam dubulti. Līdz ar to papildu svētku diena kā brīvdiena radīs negatīvu ietekmi.

- 3) Metodoloģiskā problēma izpaužas likumdošanas gaitā, jo sabiedrība un valdība neizprot tiesību normu būtību. Līdz ar to tiek iesniegti identiski likumprojekti, kuri neatrisina esošo problēmu. Noteikt valsts svētkus valstī ir likumdevēja ekskluzīva tiesība, bet tomēr šī rakstura problēmas jārisina juristiem, jo acīmredzami politiķi nevar vienoties par vienoto svētku dienu laiku jau kopš pirmās neatkarības laika. Lai gan Latvijā kultūrvēsturiski un tradicionāli svin Ziemassvētkus 24., 25., 26. decembrī. Kā arī analizējot visus iesniegtos priekšlikumus var pateikt, ka priekšlikumu par iespējamajām svētku dienām ir tik daudz un nereti šie priekšlikumi pat neizraisa interesi sabiedrībā.

Analizējot esošo problēmu pastāv vairākas iespējas, kā šo problēmu varētu atrisināt. Daļu no pilnveidojumiem būtu iespējams veikt, ja tiktu pieņemti attiecīgie likuma grozījumi, taču citas izmaiņas skar arī Satversmes grozīšanu.

- 1) Viens no iespējamajiem risinājumiem – veikt grozījumus Darba likumā, uzsverot, ka darba līgumā ir nepieciešams norādīt ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgumu un papildu trīs dienas, lai šim darbiniekam piešķirtu papildu svētku dienas, kā brīvdienas atbilstoši reliģiskajai piederībai. Pašreiz Darba likums neaizliedz Latvijas iedzīvotājiem svinēt reliģiskos svētkus atbilstoši savai reliģiskajai piederībai, bet šīm personām netiek piemērota oficiāla brīvdiena.¹⁷³ Līdz ar to, nosakot likumā, ka darbinieks ir tiesīgs lūgt darba devējam, piemēram, trīs reizes gadā brīvdienas svētku dienā atbilstoši savai reliģiskajai piederībai, likumdevējs dotu iespēju Latvijas iedzīvotājiem svinēt svētkus atbilstoši saviem reliģiskajiem uzskatiem. Lai gan tādā risinājumā ir nepieciešams noteikt, kādā veidā persona varēs pierādīt

---

¹⁷² Analizējot atzinumu no Ekonomikas ministrijas par likumprojektu “Grozījumi likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamā dienām”” (Nr. 69/Lp12). Ekonomikas ministrija uzsvēra, ka jebkuras papildus brīvdienas ieviešanai ir noteikta ietekme uz valsts ekonomiku kopumā. Vidēji vienas papildu brīvdienas piešķiršanas ietekme uz Latvijas tautsaimniecību vērtējama no 0,08% līdz 0,1% no iekšzemes kopprodukta. Finanšu ministrija uzskata, ka visbūtiskāk papildus svētku dienas noteikšana varētu ietekmēt ražošanas un būvniecības nozares, īpaši tos uzņēmumus, kuri strādā bez brīvdienām. Tāpat papildus izmaksas rastos darba devējiem, jo par darbu svētku dienā jāmaksā dubultā apmērā.

¹⁷³ Saskaņā ar Darba likuma 133. panta piekto daļu darbinieks ir tiesīgs savas reliģiskās pārliecības vai citu pamatotu iemeslu dēļ nevar ierasties darbā pārceltajā darba dienā, šī diena tiek uzskatīta par darbinieka ikgadējā atvaļinājuma dienu vai, vienojoties ar darba devēju, tā tiek atstrādāta citā laikā.

savu piederību pie konkrētas reliģiskās konfesijas. Līdz ar to viens no autores piedāvātajiem risinājumiem varētu būt norādīt reliģisko piederību personu apliecinošā dokumentā. Šajā gadījumā nebūtu problēmu darba devējiem noskaidrot darbinieka reliģiskos uzskatus. Līdz ar to ir nepieciešams veikt grozījumus likumā „Personu apliecinošu dokumentu noteikumi”¹⁷⁴ nosakot iespēju, norādīt pasē reliģisko piederību.

2) Nākamais variants varētu būt iestādes iekšējos normatīvajos aktos, piemēram, darba kārtības noteikumos ietvert sadaļu par svētku dienām un, pieņemot darbā, vienoties ar darbinieku, kurās svētku dienās darbinieks vēlās brīvdienu atbilstoši savai reliģiskajai piederībai. Lai gan šajā gadījumā ir nepieciešams veikt grozījumus likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” nosakot, ka Ziemassvētkus un Lieldienas svinam pēc personas reliģiskās piederības. Lai gan šis priekšlikums acīmredzami nonāktu pretrunā ar Satversmes 99. pantu. Līdz ar to, ir nepieciešams veikt grozījumus Satversmē, nosakot citu attiecības veidu starp baznīcu un valsti. Viennozīmīgi šis nebūtu attiecību modelis „Baznīca ir atdalīta no valsts”, kas šobrīd ir noteikts Satversmes 99. pantā.

3) Likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” nav noteikts, ka svētki atbilst kādai konkrētai reliģijai. Likumā ir noteikti valsts svētki. Līdz ar to neviena konfesija nav tiesīga pieprasīt kādas privilēģijas. Vispārzināms fakts, ka Latvijā ir izmantots Gregora kalendārs, tādēļ likumdevējs pamatojoties uz vēstures faktiem, interesēm un tradīcijām noteica valsts mērogā Ziemassvētkus attiecīgajā datumā. Kā arī Eiropas Savienības valstīs Ziemassvētkus svin 24., 25., 26. decembrī.

4) Saskaņā ar Satversmes 76. pantu var veikt grozījumus Satversmē. Precizējot baznīcas un valsts attiecību modeli valstī vai papildināt tiesību normu, nosakot konkrētu reliģiju Latvijā pēc kuras tiek noteiktas svētku dienas Latvijā. Tomēr tādām risinājumiem ir ļoti daudz trūkumu, jo ir nepieciešams veikt grozījumus arī citos likumos, kuri regulē valsts un baznīcas attiecības. Līdz ar to, tas nebūtu labākais variants.

Pēc darba autores domām, labākais problēmas risinājums būtu pirmais variants un šāda veida grozījumi aizsargātu Latvijas iedzīvotāju intereses un dotu iespēju svinēt svētkus atbilstoši personas reliģiskajai piederībai. Veicot šādus grozījumus, valsts stingri noteiktu, ka Latvijas iedzīvotāji ir tiesīgi svinēt svētkus atbilstoši reliģiskajai piederībai, kas nebūtu pretrunā ar Satversmes 99. pantu.

---

¹⁷⁴ Likums personu apliecinošu dokumentu noteikumi: LV likums. Pieņemts 12.02.2012. [01.09.2017.red.]

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. Ikvienā valstī ir atsevišķas, īpašas dienas, kuras ar likumu ir noteiktas par svētku dienām. Šīs svētku dienas visbiežāk ir parlamenta noteiktas oficiālas brīvdienas un to izcelsme saistīta ar kādu nozīmīgu notikumu valsts vēsturē, kas visbiežāk saistās ar valsts brīvības vai neatkarības cīņām, kā arī reliģisku faktoru.
2. 1989. gada 10. novembra likums "Par svētku un atceres dienām" ir identisks mūsdienu spēkā esošajam likumam "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām", kas ar 17 grozījumiem ir spēkā šobrīd. Likumā ir noteiktas dienas, ko valsts ir īpaši izdalījusi trijās grupās: (1) svētku dienās; (2) atceres dienās un (3) atzīmējamās dienās. No svētku dienām ir trīs saistītas ar valstiskumu, piecas ar reliģiju un piecas ar citu iemeslu.
3. Likumdevējs normatīvajā regulējumā, kas tika pieņemts ir acīmredzami iekļāvis šī atmoda perioda cerības un vēlēties arī tajā redzēt saikni ar pirmo neatkarības laiku, jo tādas svētku dienas kā Jaungada diena, Ziemassvētki, Lieldienas, Latvijas nodibināšanas svētki ir nostiprinātas spēkā esošā likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām".
4. Prakse liecina, kā sākotnēji, 20. gadsimta divdesmitajos gados, normatīvais regulējums paredzēja valsts reliģiskus svētkus valsts līmenī, kuras bija nostiprinātas likumos "Par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām", "Par mācību un svētku dienām skolā", "Par darba laiku". Šajā laika periodā normatīvajā regulējumā nebija noteiktas valsts un baznīcas attiecības. Pēc autores domām, reliģisku svētku dienu regulējums ir atkarīgs no valsts un baznīcas attiecību veida.
5. 1940. gada 17. jūnijā Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas konstitūcijas 96. pantā tika nostiprinātas valsts un baznīcas attiecības, kas ir saglabājušies spēkā esošajā Latvijas Republikas Satversmē. Saskaņā ar Satversmes 99. pantu valsts nav tiesīga iejaukties baznīcas iekšējās lietās, kas nozīmē, ka valsts nav tiesīga lemt par reliģiskiem svētkiem valsts līmenī.
6. Prakse liecina, ka kopš 1990. gada Saeimas deputāti iesniedz identiskus likumprojektus ar mērķi noteikt reliģiskus svētkus pareizticīgajiem, kas dod tiesības visām konfesijām lūgt parlamentu akceptēt reliģiskus svētkus atbilstoši savas konfesijas uzskatiem un ticībai. Autores ieskatā, reliģisks pamatojums nevar būt par iemeslu reliģisku svētku noteikšanai valsts līmenī.
7. 5. Saeimas deputāti pieņēma grozījumus likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām" ar mērķi līdzināties Eiropas Savienības regulējumam un ar nolūku noteikt valsts

svētkus. Autores ieskatā, Ziemassvētki tika definēti, kā paražu tiesība un svinēšanas datums bija 25. un 26. decembris. Lai gan, 2007. gada 26. aprīlī Saeimas deputāti pieņēma grozījumus likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” nosakot Ziemassvētku svinēšanas datumus 24., 25. un 26. decembris. Līdz ar to, autore secina, ka Ziemassvētki tika definēti kā reliģiskie svētki un var redzēt saikni ar pirmo neatkarības laika regulējumu.

8. Analizējot praksi, autore secina, ka 7. Saeimas deputāti iesniedz priekšlikumu papildināt likumu ar atsevišķu tiesību normu “Reliģiskie svētki” un 11. Saeimas deputāti iesniedza līdzīgu priekšlikumu, lai gan saskaņā ar Satversmes 91. pantu nav tiesību atsevišķai reliģijai dot privilēģijas. Pēc autores domām likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” nav noteikts, ka svētki atbilst kādai konkrētai reliģijai. Līdz ar to neviena konfesija nav tiesīga pieprasīt kādas privilēģijas. Valsts svētku dienas ir noteiktas atbilstoši Gregora kalendāra skaitīšanas sistēmai, tādēļ likumdevējs pamatojoties uz vēstures faktiem, interesēm un tradīcijām noteica valsts mērogā Ziemassvētkus attiecīgajos datos.

9. Analizējot praksi, saskaņā ar likuma “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1. pantu katram indivīdam ir tiesības uz svētku dienu kā brīvdienu atbilstoši savai reliģiskajai piederībai, lai gan Darba likums tādu regulējumu neparedz. Līdz ar to 11. Saeimas un 12. Saeimas deputāti iesniedza gandrīz identiskus likumprojektus, kuru mērķis bija piešķirt ikvienam darbiniekam vienu papildus brīvdienu. 11. Saeimas iesniegtajā likumprojektā bija paredzēta viena apmaksātā papildus brīvdiena, bet 12. Saeimas iesniegtajā likumprojektā viena neapmaksātā papildus brīvdiena. Pēc autores domām piešķirot vienu papildus brīvdienu, indivīds nespēs svinēt svētkus atbilstoši savai reliģiskajai piederībai, jo daudziem svētkiem ir paredzētas divas vai trīs svinamās dienas, piemēram, Ziemassvētki.

10. Aplūkojot praksi Eiropas Savienību valstīs, var secināt, ka svētku dienu regulējums ir atkarīgs no valsts un baznīcas attiecību veida, jo visās valstīs pastāv reliģijas dažādība. Eiropas Savienības valstīs pastāv mehānisms valsts svētku dienu regulējumā. Beļģijā un Apvienotā Karalistē ikviens darbinieks ir tiesīgs vienojoties ar darba devēju izvēlēties papildus svētku brīvdienu. Grieķijas iedzīvotājiem reliģiskā pārliecība ir norādīta personas apliecinošā dokumentā. Somijā ir atsevišķs likums, kurš paredz reliģiskus svētkus. Francijā normatīvais regulējums neparedz reliģiskus svētkus, lai gan Ziemassvētki tiek svinēti 24., 25., 26. decembrī. Līdz ar to pēc autores domām Latvijā jābūt jāievieš tiesību mehānisms, ar kura palīdzību svētku dienas būtu regulētas Latvijā.

11. Mūsdienu spēkā esošs normatīvais regulējums nenosaka svētku dienu aspektu un paredz svētku dienas ar reliģisku aspektu. Līdz ar to ir nepieciešams veikt grozījumus likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”.

1.priekšlikums:

Izteikt 1.panta nosaukumu šādā redakcijā:

“Noteikt par valsts svētku dienām”

2.priekšlikums

Aizstāt 1. panta vārdus un skaitļus

“24., 25. un 26. decembri - Ziemassvētkus (ziemas saulgriežus)” ar vārdiem “Ziemassvētki”.

3.priekšlikums

Izslēgt 1. panta vārdus

“Pareizticīgie, vecticībnieki un pie citām konfesijām piederošie ticīgie Lieldienas, Vasarsvētkus un Ziemassvētkus atzīmē šo konfesiju noteiktajās dienās.”.

2) Pēc autores domām, ja likums “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” regulētu tikai valsts svētkus, tad ikvienam darbiniekam ir nepieciešams piešķirt papildus trīs svētku brīvdienas. Mūsdienu spēkā esošs normatīvais regulējums neparedz papildus trīs apmaksātas brīvdienas. Darba likuma 133. pants paredz, ka ja darbinieks savas reliģiskās pārliecības dēļ nevar ierasties darbā pārceltajā darba dienā, šī diena tiek uzskatīta par darbinieka ikgadējā atvaļinājuma dienu vai, vienojoties ar darba devēju, tā tiek atstrādāta citā laikā. Normatīvs akts neparedz brīvdienu pamatojoties uz reliģisku pārliecību, lai gan spēkā esošs likums “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” dod tiesības darbiniekam uz oficiālu brīvdienu pamatojoties uz savu reliģisku piederību. Līdz ar to ir nepieciešams veikt grozījumus Darba likumā.

4. priekšlikums

Darba likuma 35. nodaļu Atvaļinājumi papildināt ar 158. pantu šādā redakcijā:

“158. pants Ikgadējās trīs apmaksātas reliģiskās svētku brīvdienas

Ikvienam darbiniekam ir tiesības uz trim ikgadējām apmaksātajām svētku brīvdienām saskaņā ar darba kārtības noteikumiem, kas ir paredzētas svētku dienu svinēšanai ar reliģisku aspektu. Darbiniekam un darba devējam vienojoties, ikgadējās trīs dienas var piešķirt pa daļām.”

11. Ja ikvienam darbiniekam ir piešķirtas papildus trīs svētku brīvdienas, tad šis nosacījums jābūt noteikts darba kārtības noteikumos. Mūsdienu spēkā esošs Darba likuma 55. panta otra daļa neparedz darba kārtības noteikumos ikvienam darbiniekam svētku brīvdienas piešķiršanu. Līdz ar to ir nepieciešams veikt grozījumus Darba likumā.

5. priekšlikums

Darba likuma 55. panta otro daļu papildināt ar 7. punktu šādā redakcijā:

“7) ikgadējo trīs apmaksāto reliģisku svētku brīvdienu piešķiršanas vispārējo kārtību.”

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Literatūra:

1. Bāliņa R., Ēdelmane I., Grase I., Guļevska D., Rozenštrauha I., Skujiņa V., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006;
2. Balodis R. Baznīcu tiesības. Rīga: Reliģijas Brīvības Asociācija, 2002;
3. Balodis R. Valsts un Baznīca. Rīga: “Nordik”, 2000;
4. Balodis R., Kārkliņa A. Divdesmit gadi kopš Latvijas Neatkarības deklarācijas: valststiesību attīstības tendences un risinājumi. Jurista Vārds, 2010, nr.17/18;
5. Belousova R. Par tiesu, lai tā kalpo taisnīgumam un sabiedrībai. Jurista Vārds 21. novembris 2000 /nr. 36 (189). Pieejams: <https://juristavards.lv/doc/12915-partiesu-lai-ta-kalpo-taisnigumam-un-sabiedribai/> [aplūkots 2018. gada 20. decembrī];
6. Dubure V. Darba tiesību pamatjēdzieni un to skaidrojumi. Rīga: Latvijas Universitāte, 1999;
7. Ebreju svētki. Pieejams: <https://embassies.gov.il/riga/AboutIsrael/Culture/Pages/Jewish-Festivals.aspx> [aplūkots 04.11.2019.];
8. Grīns M., Grīna M. Latviešu gads, gadskārta un godi. Rīga:” Everest”, 1992;
9. Guļevska D., Rozenštrauta I., Šnē D. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 2006.
10. Hobbart W. B., Kamisar Y., Shiffrin S.H. Constitutional law cases – comments-questions/ sixth Editions/ American Casebook series Westr publishing – P.1093.
11. Ieskats Ziemassvētku vēsturē. Pieejams: <http://inrossa.blogspot.com/2013/12/ieskats-ziemassvetku-vesture.html> [aplūkots 19.05.2018];
12. Krastiņš I., Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Nordik, 1998;
13. Kristietība. Pieejams: <http://vesture.eu/index.php/Kristietiba> [aplūkots 2018. gada 26. novembrī];
14. Krūmiņa-Koņkova S., Tēraudkalns V. Reliģiskā dažādība Latvijā. Rīga: ģipsumu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts izdevniecība “klints”, 2007;
15. Latvijas Reepublikas “Vakara ziņas”. LV laikraksts, 1996;

16. Latvijas Republikas 5. Saeimas darbs. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 1995. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/37631> [25.09.2018.];
17. Latvijas Republikas laikraksts "Lauku Avīze". LV laikraksts, 2002;
18. Latvijas Republikas laikraksts "Neatkarīgā avīze". LV laikraksts, 1998;
19. Latvijas Republikas laikraksts "Vakara ziņas", 1997;
20. Latvijas Republikas Saeimas Frakciju viedokļi. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/70478> [aplūkots 10.12.2018.];
21. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Aut. kol. prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011;
22. Latvijas, Igaunijas un Lietuvas ārlietu ministru raksts veltīts "Baltijas ceļa" 20. gadadienai. 2009. gada 24. Augustā. Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/component/content/article/442-raksti-un-intervijas-prese/27674-latvijas-igaunijas-un-lietuvas-arlietu-ministru-raksts-veltits-quot-baltijas-cela-quot-20-gadadienai-neatkariga-rita-avize> [aplūkots 25.11.2018.];
23. Levita E. 05.06.2018 ziņojums Par tiesisko situāciju un iespējamiem risinājumiem pēc Satversmes tiesas 2018. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-18-01.
24. Mozus grāmata. Pieejama: <https://bible.lv/bible/bible.php> [aplūkots 2018. gada 25. novembrī];
25. Par 8. Saeimas komisiju veikumu 8. Saeimas sasaukuma laikā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/147176> [aplūkots 2018. gada 10. decembrī];
26. Par 8. Saeimas komisiju veikumu 8. Saeimas sasaukuma laikā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/147176> [aplūkots 10.12.2018.];
27. Reliģiju enciklopēdija Pieejams: <http://www.biblesbiedriba.lv/religiju-enciklopedija/statistika.html>;
28. Rīgas arhidiecēzes raksti. Pieejams: <http://katolis.lv/liturgija/baznicas-svetie-un-svetigie/1/sveta-lucija.html> [aplūkota 2018. gada 16. septembrī];
29. Saeimas Juridiskā biroja dokumenti. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013;
30. Silvio Ferrari W. Cole Durham Law and Religion in Post - Communist Europe Belgium, 2003;
31. Skangale L. Latvijas valsts svētku un atceres dienas. Rīga: Zvaigznes ABC, 2000;
32. Slaidiņa V., Skultāne I. Darba tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2017;

33. Vai svētku brīvdienu skaits nav pārāk liels. Jurista Vārds, 2018, nr. 14. Pieejams: <https://juristavards.lv/doc/272485-vai-svetku-brivdienu-skaits-nav-parak-liels/> [aplūkots 10.07.2019.]
34. Vēstures enciklopēdijas vārdnīca. Pieejams: <http://vesture.eu/index.php/Kristietiba> [aplūkota 2018. gada 16. augustā];
35. Zvērinātu advokātu birojs "BDO Zelmenis & Liberte". Darba likums ar komentāriem. Rīga: Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, 2010.

Normatīvie akti:

1. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīta 10.02.1995. [11.05.2016. red.]
2. Eiropas Pamattiesību harta. (2007/C 303/01). Oficiālais Vēstnesis, C 303, 2007. 14. decembris [aplūkota 11.10.2018.].
3. Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 7. novembrī [01.01.2019. red.]
4. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. LV kodekss. Pieņemts: 1984. gada 7. decembrī [01.07.2019. red.]
5. Darba likums. LV likums. Pieņemts: 20.06.2001. [01.09.2019.red.]
6. Reliģijas organizācijas likums. LV likums. Pieņemts: 07.09.1995. [27.04.2018.red.]
7. Latvijas valsts karoga likums. LV likums. Pieņemts: 2009. gada 29. oktobrī [01.10.2018. red.]
8. Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas konstitūcija: Latvijas PSR likums. Pieņemts: 1990. gada 11. janvārī [11.01.1990. red.]
9. Latvijas Republikas Augstākās Padomes pastāvīgo komisiju nolikums. LV nolikums. Pieņemts 1990. gada 10. maijā [10.05.1990.red.];
10. Likums Par darba laiku. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 24. martā [24.03.1922. red.]
11. Likums Par darba laiku. LV likums. Pieņemts: 1922. gada 24. martā [24.03.1922. red.]
12. Likums Par Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dienu: LV likums. Pieņemts: 1921. gada 30. septembrī [30.09.1921. red.]
13. Likums Par mācību un svētku dienām skolā. LV likums. Pieņemts: 1921. gada 30.septembrī [30.09.1921. red.]

14. Likums Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām: LV likums. Pieņemts: 03.10.1990. [18.07.2018. red.]
15. Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums: LV likums. Pieņemts: 01.12.2009. [01.01.2010.red.]
16. Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darba kārtības noteikumi. LV noteikumi. Pieņemti: 04.07.2019. [04.07.2019.red.]
17. Saeimas Administrācijas un citu Saeimas struktūrvienību darbinieku atlīdzības noteikumi. LV noteikumi. Pieņemti: 02.11.2015. [29.08.2016.red.]
18. Likums Par valdības un pašvaldības iestādes svinamām dienām. LV likums. Pieņemts 1920. gadā 21. janvārī. [21.01.1920. red.]
19. Likums personu apliecinošu dokumentu noteikumi: LV likums. Pieņemts 12.02.2012. [01.09.2017.red.].
20. Likums Par svētku un atceres dienām: LV likums. Pieņemts: 03.10.1990. [03.10.1990. red.]
21. Latvijas Krimināllikums. LV likums. Pieņemts: 17.06.1998. [23.12.2009.red.]
22. Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Darba likumu kodekss: Latvijas PSR kodekss. Pieņemts: 1972. gadā 1. oktobrī [01.10.1972. red.]
23. Royal Decree of 18 April 1974 regarding public holidays Beļģijas likums
24. Royal Decree of 19 November 1998 on holidays and absences granted to members of the staff of State administrations Beļģijas likums
25. Somijas konstitūcija. Somijas likums. Pieņemts: 11.06.1999. [11.06.1999.red.]
26. Act of 4 January 1974 regarding public holidays Beļģijas likums. Pieņemts: 1974. gada 4. janvārī
27. Banku un finanšu darījumu likums. Apvienotās Karalistes likums. Pieņemta: 1971 [10.07.2008.red.]
28. Bulgārijas Konstitūcija. Bulgārijas likums. Pieņemts: 13.06.1991 [31.03.2006.red.]
29. Lietuvas konstitūcija. LT likums. Pieņemts: 25.10.1992. [25.10.1992.red.]
30. Lietuvas Darba kodekss. LT likums. Pieņemts: 12.05.2005 [13.05.2008.red.]

Juridiskās prakses materiāli:

1. Kosteski v. The Former Yugoslav Republic of Macedonia, Application Nr. 55170/00, Judgment of 13 April 2006 case of Kosteski v. the Former Yugoslav republic of Macedonia (Application no. 55170/00) judgment Strasbourg 13 April 2006

2. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 6. maija spriedums Lieta Nr. A42446907 SKA – 160/2010 Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/administrativo-lietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam/cilvektiesibas/domu-apzinas-un-religijas-briviba> [aplūkots 02.03.2019];
3. Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija spriedums lieta Nr.2015-01-01, Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2015-01-01_Spriedums.pdf [aplūkots 2019. gada 15. septembrī];
4. Estate of Thornton v. Caldor, Inc., 472 U.S. 703 (1985) Supreme Court of the United States No. 83-1158. Pieejams: <https://www.courtlistener.com/opinion/111488/estate-of-thornton-v-caldor-inc/> [aplūkots 23.11.2018.];

Citi prakses materiāli:

1. Latvijas Republikas 1. Saeimas rudens sesijas 10. sēdes 1923. gada 20. novembra stenogramma,periodika;
2. Latvijas Republikas 1. Saeimas rudens sesijas 12. sēdes 1923. gada 7. decembra stenogramma,periodika;
3. Ministru kabineta sēdes 1925. gada. 24. janvāra stenogramma,periodika;
4. Latvijas Republikas 2. Saeimas pavasara sesijas 1926. gada 9. marta sēdes stenogramma,periodika;
5. Latvijas Republikas 2. Saeimas pavasara sesijas 1926. gada 9. marta sedes stenogramma,periodika;
6. Latvijas Republikas Saeimas publisko tiesību komisijas 1926. gada 5. jūnija protokols,periodika;
7. Latvijas Republikas Augstākā Padomes sēdes 1990. gada 2. oktobra sēdes stenogramma.Pieejama:https://www.saeima.lv/steno/AP_steno/1990/st_901002v.htm [aplūkota 25.09.2019.];
8. Latvijas Republikas Augstākās Padomes rudens sēdes 1990. gada 2. oktobrī stenogramma.Pieejama:https://www.saeima.lv/steno/AP_steno/1990/st_901002v.htm [aplūkota 16.09.2018.];
9. Latvijas Republikas Augstākās Padomes ziemas sesijas 1992. gada 25. janvāra sēdes

- stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/AP_steno/1992/st_920122v.htm [aplūkota 15.11.2018.];
10. Latvijas Republikas 5. Saeimas rudens sesijas 1995. gada 9. augusta sēdes stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_955/st0908.html [aplūkota 15.09.2018.];
  11. Latvijas Republikas 5. Saeimas ziemas sesijas 1995. gada 9. februāra sēdes stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_955/st0908.html [aplūkota 15.09.2018.];
  12. Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas 1996. gada 23. maija sēdes stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_96/st2305.html [aplūkota 10.10.2018.];
  13. Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas 1997. gada 29. maija sēdes stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_97/st2905.html [aplūkota 12.10.2019.];
  14. Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas 1998. gada 17. jūnija sēdes stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_98/st1706.html [aplūkota 12.10.2019.];
  15. Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas 1996. gada 18. decembra sēdes stenogramma. Pieejama: https://www.saeima.lv/steno/st_96/st1812.html [aplūkota 16.10.2019.];
  16. Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas 1996. gada 7. marta sēdes stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/st_96/st0703.html [aplūkota 21.09.2018.];
  17. Latvijas Republikas 7. Saeimas pavasara sesijas 2002. gada 21. marta sēdes stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/2002/st_2103/st2103.htm [aplūkota 10.11.2018.];
  18. Latvijas Republikas 7. Saeimas pavasara sesijas 2002. gada 21. martā stenogramma. Pieejama: http://saeima.lv/steno/2002/st_2103/st2103.htm [aplūkota 10.11.2018.];
  19. Latvijas Republikas 7. Saeimas ziemas sesijas 2000. gada 17. februāra sēdes stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2000/st1702.html> [aplūkota 10.09.2018.];
  20. Latvijas Republikas 7. Saeimas ziemas sesijas 2000. gada 17. februāra sēdes stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2000/st1702.html> [aplūkota 17.09.2019.];

21. Latvijas Republikas 7.Saeimas ziemas sesijas 2001. gada 1. februāra sēdes stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/steno/2001/st0102.html> [aplūkota 10.11.2018.];
22. Latvijas Republikas 9. Saeimas pavasara sesijas 2007. gada 26. aprīļa sēdes stenogramma.
Pieejama:<https://www.saeima.lv/steno/Saeima9/070426/st070426.htm> [aplūkota 22.11.2019.];
23. Latvijas Republikas 11.Saeimas rudens sesijas 2014. gada 2. oktobra sēdes stenogramma. Pieejama: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/259> [aplūkota 17.09.2019.];
24. Latvijas Republikas 12. Saeimas pavasara sesijas 2018. gada 8. marta sēdes stenogramma. Pieejama: <https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/472> [aplūkota 24.10.2019.];
25. Latvijas Republikas 12. Saeimas pavasara sesijas 2018. gada 8. marta sēdes stenogramma. Pieejama: <https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/472> [aplūkota 24.10.2019.];
26. Latvijas Republikas 12. Saeimas vasara sesijas 2015. gada 18. jūnija sēdes stenogramma. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/311> [aplūkota 21.10.2018];
27. Latvijas Republikas 13. Saeimas pavasara sesijas 2019. gada 25. aprīļa sēdes stenogramma. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/transcripts/view/533> [aplūkota 21.10.2019.];
28. Likumprojekts “Grozījumi likumā “Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” (500/Lp11).Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/72223E91C22B2496C2257AD7004D9C15?OpenDocument> [aplūkots 17.09.2019.];
29. Likumprojekts “Grozījumi likumā 'Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” (Nr.1214/Lp11).Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/EBA0A9238AED50CC2257D640027F608?OpenDocument> [aplūkots 2019. gada 15. septembrī];
30. Likumprojekts “Grozījums likumā 'Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” (Nr.172/Lp10).Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/C231DE830D42B9DEC22577FA004E47F1?OpenDocument> [aplūkots 2018. gada 8. oktobrī];
31. Likumprojekts „Grozījumi likumā „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām”” (Nr.988/Lp9).

- Pieejams:<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/D2C5AB296C0F899AC225755400458793?OpenDocument> [aplūkots 10.10.2018.];
32. Likumprojekts Grozījumi "Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā".
Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/webAll?OpenView&count=30&start=1201> [aplūkots 2019. gada 11. septembrī];
33. Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku un atceres dienām"" (Nr.800)
Pieejams: https://www.saeima.lv/L_Saeima7/reg.likprj.htm [aplūkots 12.10.2019.];
34. Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku un atceres dienām"" (Nr.800).
Pieejams: <https://www.saeima.lv/steno/1999/st0403.html> [aplūkots 23.09.2019.];
35. Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām"" (Nr.192/Lp10).Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/34AAAF5FBEE10FE4C225787800286245?OpenDocument> [aplūkots 08.10.2018.];
36. Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām"".
Pieejams:<https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/webAll?OpenView&count=30&start=61> [aplūkots 11.09.2019.];
37. Likumprojekts "Grozījums likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām"" (Nr.1598). Pieejams: https://www.saeima.lv/L_Saeima8/index.htm [aplūkots 10.12.2018.];
38. Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām"".Pieejams:<http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=265/Lp13> [aplūkots: 15.09.2018.].